

Fremsat den 26. april 2017 af økonomi- og indenrigsministeren (Simon Emil Ammitzbøll)

Forslag

til

Lov om frikommunenetværk

Kapitel 1

Formål og varighed

§ 1. Formålet med denne lov er at give kommuner, der er organiseret i frikommunenetværk, jf. § 2, mulighed for at gennemføre forsøg indtil den 31. december 2021 med henblik på at kunne bidrage til en bedre opgaveløsning til gavn for borgerne gennem effektiviseringer, regelforenklinger og bedre styring i kommunerne.

Kapitel 2

Anvendelsesområde

§ 2. Der etableres frikommunenetværk inden for følgende temaer og med følgende kommuner som deltagere:

- 1) Frikommunenetværk om en mere fleksibel og effektiv beskæftigelsesindsats, herunder nytænkning af integrationsområdet, med Aalborg, Brønderslev, Frederikshavn, Hjørring, Jammerbugt, Læsø, Mariagerfjord, Morsø, Rebild, Thisted og Vesthimmerlands Kommuner.
- 2) Frikommunenetværk om billige boliger og fleksible boligløsninger med Favrskov, Høje-Taastrup, Københavns, Randers, Roskilde og Aarhus Kommuner.
- 3) Frikommunenetværk om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde med Favrskov, Herning, Holstebro, Randers, Silkeborg, Skive og Aabenraa Kommuner.
- 4) Frikommunenetværk om børn som vores vigtigste ressource med Gladsaxe, Guldborgsund og Ikast-Brande Kommuner.
- 5) Frikommunenetværk om nye samarbejdsformer på det somatiske akutområde med Gentofte, Gladsaxe, Lyngby-Taarbæk og Rudersdal Kommuner.
- 6) Frikommunenetværk om sammenhængende indsatser på tværs af sektorområder med Esbjerg, Københavns, Odense, Randers og Aarhus Kommuner.
- 7) Frikommunenetværk om en plan for sammenhængende indsats sammen med borgeren med Allerød, Ballerup,

Fredensborg, Frederikssund, Furesø, Gribskov, Halsnæs, Helsingør og Hillerød Kommuner.

- 8) Frikommunenetværk om øget borgerinvolvering og samskabelse med Assens, Holbæk, Nordfyns, Ringkøbing-Skjern, Slagelse og Aarhus Kommuner.

§ 3. Kommunerne i et frikommunenetværk kan alene gennemføre forsøg inden for frikommunenetværkets tema.

§ 4. Kommuner, der deltager i et frikommunenetværk, kaldes frikommuner.

Stk. 2. Kommunale fællesskaber, jf. § 60 i lov om kommunernes styrelse, der alene har frikommuner inden for samme netværk som deltagere, kan omfattes af forsøg inden for frikommunenetværkets tema.

Kapitel 3

Generelle bestemmelser

§ 5. Den, der efter en lovbestemmelse er bemyndiget til at fastsætte regler, kan inden for bemyndigelsens grænser fastsætte særlige regler for frikommuner.

§ 6. Den, der efter en lovbestemmelse er bemyndiget til at godkende fravigelser af gældende regler, kan inden for bemyndigelsens grænser godkende særlige fravigelser for frikommuner.

§ 7. Forsøg, som kan godkendes efter denne lov, anses for godkendt, medmindre kommunalbestyrelsen modtager afslag på godkendelse eller anmodning om yderligere oplysninger senest 25 hverdage efter, at ansøgningen er modtaget af den, der er bemyndiget til at meddele godkendelse.

§ 8. Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om offentliggørelse, evaluering og indberetning af forsøg, der gennemføres i frikommuner efter denne lov og anden lovgivning.

Kapitel 4

Beskæftigelsesministerens område

§ 9. Beskæftigelsesministeren kan godkende frikommuneforsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i netværket om en mere fleksibel og effektiv beskæftigelsesindsats, herunder nytænkning af integrationsområdet, kan give støtte i form af tilskud eller rentefrit lån til at etablere selvstændig virksomhed og tilskud til forsørgelse ved, at reglerne i §§ 65-67 i lov om aktiv socialpolitik finder tilsvarende anvendelse for personer, der er omfattet af målgrupperne i § 2, nr. 2, bortset fra integrationsydelsesmodtagere, § 2, nr. 10, og § 2, nr. 12, bortset fra integrationsydelsesmodtagere, i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Kapitel 5

Børne- og socialministerens område

§ 10. Børne- og socialministeren kan godkende frikommuneforsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om børn som vores vigtigste ressource kan udvikle og afprøve nye måder for udredning af barnets, den unges og familiens forhold, for fastsættelse af målsætninger og mål for indsatsen og for opfølgningen i de enkelte sager.

Stk. 2. Børne- og socialministeren kan ved godkendelsen af forsøg, jf. stk. 1, helt eller delvist give dispensation fra §§ 48 og 50, § 54, stk. 2, 3. pkt., § 140, stk. 1, 3, 4, 5, 6 og 7, og § 155 b, stk. 2, i lov om social service.

Stk. 3. En godkendelse efter stk. 2 medfører, at der samtidig kan gives dispensation fra reglerne om en børnefaglig undersøgelse i §§ 50 b og 52, stk. 2, i lov om social service.

Stk. 4. En godkendelse efter stk. 2 medfører, at der samtidig, i det omfang der er givet dispensation til ikke at udarbejde en handleplan, kan gives dispensation fra:

- 1) Kravet i § 54 a om, at koordinatoren skal fastholde de målsætninger, der er fastlagt i handleplanen.
- 2) Kravet i servicelovens § 68, stk. 11, og § 68, stk. 12, 2. pkt., i lov om social service om, at handleplanen revideres.
- 3) Kravet i § 68, stk. 13, i lov om social service om oversendelse af en handleplan.
- 4) Kravet i § 68, stk. 14, 2. pkt., i lov om social service om udarbejdelse af en ny handleplan.
- 5) Kravet i § 68 b, stk. 1, 1. pkt., i lov om social service om valg af anbringelsessted i overensstemmelse med en handleplan.
- 6) Kravet i § 70, stk. 1, 1. pkt., i lov om social service om vurdering af behovet for revision af handleplanen.
- 7) Kravet i § 70, stk. 3, i lov om social service om vurdering og revision af handleplanen.
- 8) Kravet i § 140, stk. 7, i lov om social service om udlevering af handleplanen.

Stk. 5. En godkendelse efter stk. 2 medfører, at der samtidig kan gives dispensation fra kravet om at tilbyde revision af den særskilte plan for støtte til forældrene i § 70, stk. 4, i lov om social service.

Stk. 6. Der kan ikke gives godkendelse efter stk. 1 til forsøg vedrørende behandling af sager om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, jf. § 58 i lov om social service, videreført anbringelse, jf. § 68 a i lov om social service, adoption uden samtykke, jf. § 68 e i lov om social service, efterværn, jf. § 76 i lov om social service, og opretholdt døgnophold i en plejefamilie, jf. § 76 a i lov om social service.

Stk. 7. Det er en forudsætning for godkendelse efter stk. 1, at kommunalbestyrelsen redegør for, hvordan det sikres:

- 1) At forældremyndighedsindehaveren inddrages i sagen, og at barnet inddrages og høres i egen sag i overensstemmelse med barnets modenhed og sagens karakter.
- 2) At sagerne oplyses i tilstrækkelig grad, og at der træffes de fornødne afgørelser om støtte i overensstemmelse med barnets bedste.
- 3) At der i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge udarbejdes en beskrivelse af formålet med støtten, hvilke mål der er med støtten, hvordan der skal arbejdes for at nå målene, og hvordan der følges op på disse mål.

Stk. 8. Kommunalbestyrelsen skal senest 3 måneder efter, at der er iværksat en foranstaltning over for et barn eller en ung, vurdere om beskrivelsen, jf. stk. 7, nr. 3, skal revideres. Kommunalbestyrelsen skal herefter med højst 6 måneders mellemrum foretage en sådan vurdering. Afgørelsen om revision træffes så vidt muligt med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år.

Stk. 9. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om valg af konkret anbringelsessted i overensstemmelse med beskrivelsen, jf. stk. 7, nr. 3.

Stk. 10. Kommunalbestyrelsen skal forud for en afgørelse om hjemgivelse, jf. § 68 i lov om social service, revidere beskrivelsen, jf. stk. 7, nr. 3, og herunder angive den videre indsats i forbindelse med hjemgivelsen.

Stk. 11. Kommunalbestyrelsen skal forud for ophør af en anbringelse ved det fyldte 18. år i samarbejde med den unge have revideret beskrivelsen, jf. stk. 7, nr. 3, og herunder have taget stilling til den unges videre forløb med hensyn til uddannelse og beskæftigelse samt øvrige relevante forhold.

Stk. 12. Skifter en ung i alderen 18 til 22 år, der har været anbragt eller har haft en fast kontaktperson indtil sit fyldte 18. år, opholdskommune, skal frikommunen, som har været opholdskommune, forud for skiftet oversende den reviderede beskrivelse, jf. stk. 11, til den nye opholdskommune, medmindre der er truffet afgørelse om foranstaltninger efter § 76 a i lov om social service. Oversendelsen af beskrivelsen skal ske med samtykke fra den unge og forældremyndighedens indehaver.

Stk. 13. Er der udarbejdet en beskrivelse, jf. stk. 7, nr. 3, for støtte til forældrene, skal kommunalbestyrelsen tilbyde at revidere denne, når der er behov for det. Kommunalbestyrelsen skal senest 3 måneder efter, at barnet eller den unge har fået ophold uden for hjemmet, tilbyde en revision af beskrivelsen. Kommunalbestyrelsen skal herefter med højst 12 måneders mellemrum foretage en vurdering af, om der er behov for at tilbyde en revision af beskrivelsen.

Stk. 14. Når der træffes afgørelse om, at et barn eller en ung anbringes på et anbringelsessted efter § 66 i lov om so-

cial service eller visiteres til et behandlingstilbud for stofmisbrugere efter § 101 i lov om social service, skal relevante dele af beskrivelsen, jf. stk. 7, nr. 3, udleveres til tilbudet.

Stk. 15. For unge, der er idømt en sanktion efter straffelovens § 74 a, skal beskrivelsen, jf. stk. 7, nr. 3, indeholde en plan for, hvordan den unge snarest muligt og senest ved afslutningen af sanktionen påbegynder en uddannelse eller kommer i beskæftigelse. Koordinatoren, jf. servicelovens § 54 a, skal sikre, at målsætningerne i beskrivelsen, jf. stk. 7, nr. 3, fastholdes i forhold til den unge.

Stk. 16. Bestemmelserne i § 166 i lov om social service samt § 11 a, stk. 1 og 6, og § 11 c, stk. 1, nr. 1, og stk. 2-4, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område finder tilsvarende anvendelse ved forsøg efter stk. 1-5.

§ 11. Kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om en plan for en sammenhængende indsats sammen med borgeren kan træffe beslutning om, at § 54, stk. 2, 3. pkt., i lov om social service om en særskilt plan for støtte til forældre under et barns anbringelse kan fraviges, og at indholdet af planen i stedet indgår i en sammenhængende plan for forældrene.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning om, at elementer af en handleplan, jf. § 140 i lov om social service, der vedrører forældrene, indgår i en sammenhængende plan for forældrene.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan som led i et forsøg, jf. stk. 1, træffe beslutning om, at § 70, stk. 4, i lov om social service kan fraviges. Kommunalbestyrelsen skal i stedet tilbyde at revidere de dele af den sammenhængende plan, der vedrører støtte til forældre under et barns anbringelse, når der er behov for det. Kommunalbestyrelsen skal senest 3 måneder efter, at barnet eller den unge har fået ophold uden for hjemmet, tilbyde en sådan revision. Kommunalbestyrelsen skal herefter med højst 12 måneders mellemrum foretage en vurdering af, om der er behov for at tilbyde en revision af planen.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen kan som led i et forsøg, jf. stk. 2, træffe beslutning om, at bestemmelserne om revision af handleplanen i § 70, stk. 1, i lov om social service kan fraviges. Kommunalbestyrelsen skal i stedet senest 3 måneder efter, at der er iværksat en foranstaltning over for barnet eller den unge vurdere, om de elementer af den sammenhængende plan, der vedrører forældrene, skal revideres. Kommunalbestyrelsen skal herefter med højst 6 måneders mellemrum foretage en sådan vurdering. Afgørelsen om revision træffes så vidt muligt med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år.

Stk. 5. Bestemmelserne i § 166 i lov om social service finder tilsvarende anvendelse i forbindelse med frikommuneforsøg efter stk. 1-4.

§ 12. Børne- og socialministeren kan godkende frikommuneforsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde kan træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der ikke modsætter sig

en flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, hvis kommunalbestyrelsens indstilling om flytning tiltrædes af den værge, som statsforvaltningen har beskikket, jf. § 131 i lov om social service. Kommunalbestyrelsen kan alene træffe afgørelse efter 1. pkt., når

- 1) ophold i et botilbud med tilknyttet service er påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og
- 2) det i det konkrete tilfælde vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt for den pågældende.

Stk. 2. Børne- og socialministeren godkender forsøg efter stk. 1 på baggrund af en samlet vurdering. Godkendelsen er betinget af, at kommunalbestyrelsen redegør for, hvorledes ordningen tilrettelægges, således at målgruppen for forsøget er klart afgrænset.

Stk. 3. Bestemmelserne i §§ 124, 124 a, § 129, stk. 5, og §§ 131-137 i lov om social service finder tilsvarende anvendelse ved forsøg efter stk. 1.

Stk. 4. Tilladelser efter stk. 1 kan kun gives til den kommune, der har pligt til at yde hjælp til en borger efter lov om social service, jf. §§ 9-9b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

§ 13. Børne- og socialministeren kan godkende frikommuneforsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde kan:

- 1) Træffe afgørelse om i en afgrænset periode at anvende personlige alarm- eller pejlesystemer for en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, jf. § 124 a i lov om social service, der er optaget i en boform efter lov om social service eller har ophold i en plejebolig efter lov om almene boliger eller en friplejebolig efter lov om friplejeboliger eller lignende, når der er risiko for, at personen ved at forlade sin bolig udsætter sig selv eller andre for at lide personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko.
- 2) Iværksætte anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer for en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, jf. § 124 a i lov om social service, hvis den pågældende ikke modsætter sig dette, når der er risiko for, at personen ved at forlade sin bolig udsætter sig selv eller andre for at lide personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko.

Stk. 2. Bestemmelserne i §§ 124, 124 a, 130, 133, 136 og 141 i lov om social service samt regler udstedt med hjemmel i § 137, stk. 1, i lov om social service finder tilsvarende anvendelse ved forsøg efter stk. 1.

Stk. 3. Tilladelser efter stk. 1 kan alene bringes i anvendelse i forhold til personer, der har ophold i en kommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde. Afgørelse efter stk. 1, nr. 1, træffes af kommunalbestyrelsen i personens opholdskommune, jf. § 9, stk. 2, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Er opholdskommunen ikke den kommune, der har pligt til at yde personen hjælp efter lov

om social service, jf. § 9 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, træffes afgørelsen dog af sidstnævnte kommune efter indstilling fra opholdskommunen. Opholdskommunen kan iværksætte anvendelse af personlige pejle- og alarmsystemer efter stk. 1, nr. 2, under betingelse af samtykke fra den kommune, der har pligt til at yde hjælp efter lov om social service til den pågældende.

Stk. 4. Børne- og socialministeren godkender forsøg efter stk. 1 på baggrund af en samlet vurdering. Godkendelsen er betinget af, at kommunalbestyrelsen redegør for, hvorledes ordningen tilrettelægges, således at anvendelsen af personlige alarm- og pejlesystemer sker med hensyntagen til såvel pligten til at drage omsorg for en borger samt hensynet til borgerens frihed, værdighed og selvbestemmelse.

§ 14. Børne- og socialministeren kan godkende frikommuneforsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde kan træffe afgørelse om i en afgrænset periode at anvende situationsbestemt video-, audio- og bevægelsesovervågning for en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, jf. § 124 a i lov om social service, der har ophold i en boform efter lov om social service eller en plejebolig efter lov om almene boliger eller en friplejebolig efter lov om friplejeboliger eller lignende, hvis den pågældende ikke modsætter sig dette, og det samlet set vurderes som det mest hensigtsmæssige middel til at tilgodese hensynet til borgeren, herunder hensynet til borgerens værdighed og selvbestemmelse samt behovet for at drage omsorg for borgeren. Det er desuden en forudsætning, at der indhentes samtykke fra borgerens nærmeste pårørende eller fra en værge, jf. værgemålslovens § 5.

Stk. 2. Bestemmelserne i §§ 124, 124 a, 130, 133, 136 og 141 i lov om social service samt regler udstedt med hjemmel i § 137, stk. 1, i lov om social service finder tilsvarende anvendelse ved forsøg efter stk. 1.

Stk. 3. Tilladelser efter stk. 1 kan alene bringes i anvendelse i forhold til personer, der har ophold i en kommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde. Afgørelse efter stk. 1 træffes af kommunalbestyrelsen i personens opholdskommune, jf. § 9, stk. 2, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Er opholdskommunen ikke den kommune, der har pligt til at yde personen hjælp efter lov om social service, jf. § 9 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, træffes afgørelsen dog af sidstnævnte kommune efter indstilling fra opholdskommunen.

Stk. 4. Børne- og socialministeren godkender forsøg efter stk. 1 på baggrund af en samlet vurdering. Godkendelsen er betinget af, at kommunalbestyrelsen redegør for, hvorledes ordningen tilrettelægges, således at der ikke vil forekomme kontinuerlig overvågning af en person, samt således at anvendelsen af de omfattede teknologier sker med hensyntagen til såvel pligten til at drage omsorg for en borger samt hensynet til borgerens frihed, værdighed og selvbestemmelse.

§ 15. Børne- og socialministeren kan godkende frikommuneforsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune

i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde kan tilbyde borgere, der er visiteret til ydelser efter § 85 i lov om social service, at tilkøbe yderligere af de allerede visiterede ydelser eller andre ydelser omfattet af denne bestemmelse end de visiterede.

Stk. 2. Børne- og socialministeren godkender forsøg efter stk. 1 på baggrund af en samlet vurdering. Godkendelsen er betinget af, at kommunalbestyrelsen redegør for, hvorledes ordningen tilrettelægges, således at følgende krav er opfyldt:

- 1) Tilkøbsydelser må ikke træde i stedet for de ydelser, som borgeren er berettiget til efter lov om social service eller anden lovgivning.
- 2) Prisen på tilkøbsydelsen skal afspejle de gennemsnitlige, langsigtede omkostninger ved at tilrettelægge og levere tilkøbsydelsen.
- 3) Konkurrenceforvridende effekter og krydssubsidiering må ikke forekomme.
- 4) Kommunalbestyrelsen må ikke opnå en økonomisk for tjeneste på tilkøbsydelser eller opkræve en lavere pris, end omkostningerne til tilrettelæggelse og levering af tilkøbsydelserne kan begrunde.
- 5) Den enkelte borger, der benytter sig af tilkøbsydelser, skal være indforstået med tilkøbets omfang og pris.
- 6) Tilkøbet skal ske på borgerens eget initiativ.
- 7) Kommunalbestyrelsen i en kommune, der har pligt til at yde hjælp efter lov om social service til en borger, der ønsker at tilkøbe ydelser af en frikommune jf. stk. 1, skal mindst én gang årligt udarbejde kvalitetsstandarder for de ydelser efter § 85 i lov om social service, som borgerne får mulighed for at tilkøbe, samt én gang årligt følge op på den visiterede hjælp.
- 8) Leverandøren af tilkøbsydelsen skal være godkendt af socialtilsynet, når leverandørens opgaveområde er omfattet af dette, jf. § 5 i lov om socialtilsyn.
- 9) Personale, som yder socialpædagogisk bistand som tilkøbsydelse, skal være ansat hos en leverandør, som borgeren i forvejen modtager ydelser fra.

Stk. 3. Tilladelser efter stk. 1 kan alene anvendes til, at en kommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde kan tilbyde tilkøbsydelser til personer, der har ophold i kommunen, uanset om samme kommune har pligt til at yde hjælp til den pågældende person efter serviceloven, efter § 9 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

§ 16. Der kan efter bestemmelserne i §§ 18-20 anvendes magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten af det personale, som er tilkøbt til at levere socialpædagogisk bistand efter § 15.

Stk. 2. Bestemmelserne i §§ 18-20 gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke samtykker i en foranstaltning efter §§ 18-20. Det er en forudsætning, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for den nedsatte psykiske funktionsevne.

§ 17. Formålet med §§ 16-23 er at begrænse magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten til det absolut nødvendige. Disse indgreb må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand.

Kapitel 6

Transport-, bygnings- og boligministerens område

Stk. 2. Forud for enhver form for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter §§ 18-20 skal personalet foretage, hvad der er muligt for at opnå personens frivillige medvirken til en nødvendig foranstaltning.

Stk. 3. Anvendelse af magt skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået. Er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal disse anvendes.

Stk. 4. Magtanvendelse skal udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den pågældende og andre tilstedeværende, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelser eller ulemper.

§ 18. Personale, som yder socialpædagogisk bistand efter § 15, kan anvende fysisk magt i form af at fastholde en person eller føre denne til et andet opholdsrum, når

- 1) der er nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

§ 19. Personale, som yder socialpædagogisk bistand efter § 15, kan undtagelsesvis for en afgrænset periode anvende fysisk magt i form af at fastholde en person, hvis dette må anses for en absolut nødvendighed for at varetage omsorgspligten i personlig hygiejne-situationer.

§ 20. Personale, som yder socialpædagogisk bistand efter § 15, kan anvende fastspænding med stofseler til kørestol eller andet hjælpemiddel, seng, stol eller toilet for at hindre fald, når der er nærliggende risiko for, at en person udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

Stk. 2. Personalet skal beslutte, for hvilken periode de beskyttelsesmidler, som er omfattet af stk. 1, kan anvendes, og skal løbende vurdere, om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes.

§ 21. Klager over anvendelsen af magt eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter reglerne i §§ 18-20, 22 og 23 og regler fastsat i medfør heraf kan indbringes for kommunalbestyrelsen.

Stk. 2. En ægtefælle, en pårørende, en værge eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan klage over personalets anvendelse af magt eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten, når den person, som indgrebet er anvendt over for, ikke selv er i stand til at klage.

§ 22. Magtanvendelse efter §§ 18-20 skal registreres og indberettes af personalet til den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for en leveret ydelse efter § 85 i lov om social service.

§ 23. Børne- og socialministeren fastsætter regler om iværksættelse af foranstaltninger, registrering og indberetning, jf. §§ 18-20 og 22.

§ 24. Kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om billige boliger og fleksible boligløsninger kan træffe afgørelse om, at en lejer af en almen plejebolig ikke har behov for at bo i den pågældende bolig. Kommunalbestyrelsen kan træffe en sådan afgørelse, når kommunalbestyrelsen efter en konkret vurdering har fastslået, at:

- 1) lejerens behov for pleje og støtte ikke længere varetages mest hensigtsmæssigt i den pågældende bolig,
- 2) en efterlevende ægtefælle eller en efterlevende samlever ikke har behov for en plejebolig, eller
- 3) en efterlevende ægtefælle eller en efterlevende samlever, som har behov for en plejebolig, bor i en bolig, der er egnet til to personer.

Stk. 2. Kun lejere, som kommunalbestyrelsen i frikommunen selv har pligt til at yde hjælp, jf. § 9, stk. 1 og 7, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, er omfattet af stk. 1.

Stk. 3. Klageadgangen i § 58 c i lov om almene boliger m.v. finder tilsvarende anvendelse på afgørelser efter stk. 1. Kommunalbestyrelsens genvurdering af sagen, jf. § 66 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, skal foreligge inden 4 uger fra sagens modtagelse i frikommunen.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen kan på grundlag af en afgørelse efter stk. 1 opsiges en lejeaftale om en kommunalt ejet almen plejebolig. Kommunalbestyrelsen kan endvidere på samme grundlag stille krav om, at en almen boligorganisation, en selvejende almen ældreboliginstitution og en region opsiges en lejeaftale om en almen plejebolig beliggende i en frikommune. Kommunalbestyrelsen sender kopi af kravet til lejeren.

Stk. 5. Opsigelsesvarslet ved opsigelse efter stk. 4 er mindst 3 måneder til den første hverdag i en måned, der ikke er dagen før en helligdag.

Stk. 6. Opsigelse efter stk. 4 kan kun ske, når kommunalbestyrelsen samtidig anviser lejeren en anden og passende bolig i lokalområdet. Boligen må ikke have højere lejeniveau end den opsagte bolig.

Stk. 7. Opsigelse på grundlag af en afgørelse efter stk. 1, nr. 3, kan alene ske i tilfælde, hvor der i den pågældende frikommune er et aktuelt behov for den pågældende boligtype til frikommunens egne borgere, hvor lejeren anvises en plejebolig i samme boligafdeling, og hvor lejeren ikke har behov for de eventuelle særlige hjælpemidler og redskaber, som er installeret i boligen.

Stk. 8. Kommunalbestyrelsen skal samtidig med opsigelsen efter stk. 4 tilbyde at dække lejerens rimelige og dokumenterede flytteudgifter og at betale forskellen mellem beboerindskuddet eller depositummet og den forudbetalte leje i den anviste bolig og det indskud, der tilbagebetales lejeren i forbindelse med fraflytningen af den opsagte bolig. Når lejeforholdet vedrørende den anviste bolig ophører, tilbagebetaler udlejeren indskuddet med fradrag af foretagen modregning efter reglerne i kapitel 9 i lov om leje af almene boliger eller depositummet og den forudbetalte leje med fradrag af

foretagen modregning for lejerens forpligtelser over for udlejer, herunder eventuelle udgifter til det lejedes kontraktmæssige istandsættelse, til kommunalbestyrelsen. Der skal dog højst ske tilbagebetaling af et beløb, der svarer til det beløb, som kommunalbestyrelsen betalte ved indflytningen.

Stk. 9. Kommunalbestyrelsen skal endvidere tilbyde at betale lejerens udgifter til indretning af den anviste bolig.

Stk. 10. Indgår kommunalbestyrelsen en aftale med lejeren om, at lejeren flytter frivilligt til en anden og passende bolig i lokalområdet anvist af kommunalbestyrelsen, opsiges lejerens ikke eller kræves opsagt efter stk. 4, og stk. 8-9, finder tilsvarende anvendelse. Det er en forudsætning, at den anviste bolig ikke har et højere lejeniveau end den anden bolig.

Stk. 11. Lejeforholdet er kun omfattet af opsigelsesretten efter stk. 4, hvis det fremgår af lejeaftalen, at opsigelse kan ske efter denne bestemmelse.

§ 25. Kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om billige boliger og fleksible boligløsninger kan indgå aftale med en almen boligorganisation om, at boligorganisationen stiller almene ældre- og ungdomsboliger til rådighed for kommunalbestyrelsen med henblik på udlejning som udslusningsboliger, jf. reglerne i § 63, stk. 1-3, i lov om almene boliger m.v. om udslusningsboliger i almene familieboliger.

Stk. 2. Udslusningsboliger i familieboliger efter § 63 i almenboligloven og i almene ældre- og ungdomsboliger efter stk. 1 kan udlejes til personer med betydeligt nedsat psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer, som har brug for hjælp til at opnå og fastholde en bolig, uanset om disse personer opholder sig i midlertidige boformer efter lov om social service §§ 107 og 110.

Stk. 3. Ved udlejning af udslusningsboliger efter stk. 1 og 2 kan kommunalbestyrelsen træffe beslutning om at fravige § 4, stk. 3, 4. pkt., i lov om leje af almene boliger, således at det ved udlejning af udslusningsboliger skal fremgå af lejeaftalen, hvor længe de aftalte fravigelser er gældende inden for en periode af 2 år med mulighed for forlængelse i op til 6 måneder.

Stk. 4. Reglerne i stk. 1-3 gælder også for kommunale almene ældreboliger.

§ 26. Kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om billige boliger og fleksible boligløsninger kan træffe beslutning om at fravige § 1, stk. 1, 1. pkt., i lov om kommunal anvisningsret, således at kommunalbestyrelsen i kommuner, der ikke har besluttet, at boligorganisationen skal afvise boligsøgende efter § 51 b, stk. 1, i lov om almene boliger m.v., eller at anvisning skal foretages efter § 59, stk. 4, i samme lov, kan indgå aftale efter reglerne i lov om kommunal anvisningsret, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 4, stk. 4-7, og § 6, stk. 1, i lov om kommunal anvisningsret finder ikke anvendelse på aftaler, der er indgået på baggrund af en beslutning efter stk. 1.

§ 27. Kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om billige boliger og fleksible boligløsninger kan træffe beslutning om at afholde de udgifter, som er nød-

vendige for at indrette en almen familiebolig til et kollektivt familieboligbofællesskab, jf. almenboliglovens § 3, stk. 2, 5 og 6.

Stk. 2. Når kommunalbestyrelsen, jf. stk. 1, har anvisningsret til ledige værelser i kollektive familieboligbofællesskaber omfattet af almenboliglovens § 3, stk. 2, 5 og 6, kan den træffe beslutning om at dække udgifter til varme fra det tidspunkt, hvor det ledige værelse er til rådighed for kommunalbestyrelsen, og indtil udlejning sker.

Kapitel 7

Ældreministerens område

§ 28. Ældreministeren kan godkende frikommuneforsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde og i frikommunenetværket om mere sammenhængende indsatser på tværs af sektorområder, kan tilbyde borgere, der er visiteret til ydelser efter § 83, i lov om social service, jf. §§ 88-90 i lov om social service, tilkøbsydelse.

Stk. 2. Ældreministeren godkender forsøg efter stk. 1 på baggrund af en samlet vurdering. Godkendelsen er betinget af, at kommunalbestyrelsen redegør for, hvorledes ordningen tilrettelægges, således at følgende krav er opfyldt:

- 1) Tilkøbsydelse må ikke træde i stedet for de ydelser, som borgeren er berettiget til efter lov om social service eller anden lovgivning.
- 2) Prisen på tilkøbsydelsen skal afspejle de gennemsnitlige, langsigtede omkostninger ved at tilrettelægge og levere tilkøbsydelsen.
- 3) Konkurrenceforvridende effekter og krydssubsidiering må ikke forekomme.
- 4) Kommunalbestyrelsen må ikke opnå en økonomisk fortjeneste på tilkøbsydelse eller opkræve en lavere pris, end omkostningerne til tilrettelæggelse og levering af tilkøbsydelse kan begrunde.
- 5) Den enkelte borger, der benytter sig af tilkøbsydelse, skal være indforstået med tilkøbets omfang og pris.
- 6) Tilkøbet skal ske på borgerens eget initiativ.

Stk. 3. Der kan ikke godkendes forsøg efter stk. 1, der indebærer, at borgere, der er visiteret til ydelser efter § 85 i lov om social service, kan tilkøbe ydelser, som er omfattet af § 85 i lov om social service.

§ 29. Kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om mere sammenhængende indsatser på tværs af sektorområder, kan træffe beslutning om, at § 151, stk. 2, 1. pkt., og § 151 a, stk. 2, 1. pkt., i lov om social service fraviges, således at et anmeldt tilsyn kan træde i stedet for et uanmeldt tilsyn.

Kapitel 8

Udlændinge- og integrationsministerens område

§ 30. Udlændinge- og Integrationsministeren kan godkende frikommuneforsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i netværket om en mere fleksibel og effektiv beskæftigelsesindsats, herunder nytænkning af integrations-

området, for aktivitetsparate udlændinge, jf. integrationslovens § 17, som tilbydes virksomhedspraktik som led i et integrationsprogram efter integrationsloven, kan fravige kravet om, at der i såvel private som offentlige virksomheder skal være et rimeligt forhold mellem antallet af ansatte uden tilskud og antallet af personer i virksomhedspraktik samt ansatte med løntilskud, jf. integrationslovens § 23, stk. 7, jf. § 48, stk. 1, i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Stk. 2. Udlændinge- og Integrationsministeren kan ved godkendelsen af forsøg efter stk. 1, give dispensation fra reglerne i integrationslovens § 23 b, stk. 7, jf. § 48, stk. 1, i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats og § 73 i bekendtgørelse om en aktiv beskæftigelsesindsats, som fastsat i medfør af § 50 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Stk. 3. Det er en betingelse for forsøget, at der er tale om virksomhedspraktik i små miljøer med et særligt fokus på trykke rammer omkring udlændingen, og at jobcenteret vurderer, at udlændingen bedst udvikler sig i sådanne miljøer.

Stk. 4. Sker der ændringer i en udlændings evner og forudsætninger for at deltage i praktikken under en virksomhedspraktik, foretages der en ny vurdering af, om udlændingen fortsat opfylder betingelsen i stk. 3.

Kapitel 9

Ophævelse af lov om frikommuner m.v.

§ 31. Lov om frikommuner m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1027 af 20. august 2013, som ændret ved lov nr. 555 af 2.

juni 2014, lov nr. 1380 af 16. december 2014, lov nr. 1000 af 30. august 2015, lov nr. 300 af 22. marts 2016, og senest ved lov nr. 1746 af 27. december 2016, ophæves.

Kapitel 10

Ikrafttrædelse og overgangsbestemmelser

§ 32. Loven træder i kraft den 1. juli 2017.

Stk. 2. Forsøg efter denne lov skal være iværksat senest den 1. oktober 2018.

Stk. 3. Loven finder ikke anvendelse på forsøg, som er igangsat inden den 1. juli 2017. For disse forsøg finder de hidtil gældende regler i §§ 7, 7 c, 7 d, 7 e, 7 f, 27 e og 29 c i lov om frikommuner m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1027 af 20. august 2013 med senere ændringer, anvendelse. Forsøgene kan fortsætte frem til den 1. juli 2019.

Stk. 4. Økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om offentliggørelse, evaluering og indberetning af forsøg, der er omfattet af stk. 3.

§ 33. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets baggrund
3. Lovforslagets indhold
  - 3.1. Frikommuneforsøg 2016-2020
    - 3.1.1. Gældende ret
    - 3.1.2. Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser
    - 3.1.3. Den foreslåede ordning
    - 3.1.4. Lovforslagets forsøgsbestemmelser
  - 3.2. Ophævelse af lov om frikommuner m.v. og forlængelse af udvalgte frikommuneforsøg 2012 – 2015
    - 3.2.1. Gældende ret
    - 3.2.2 Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser
    - 3.2.3. Den foreslåede ordning
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
6. Administrative konsekvenser for borgerne
7. Miljømæssige konsekvenser
8. Forholdet til EU-retten
9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
10. Sammenfattende skema

1. Indledning

I ”Opfølgning på forhandlingsresultat fra juli 2015” fra september 2015 aftalte den daværende regering, der bestod af Venstre, og KL at igangsætte et frikommuneforsøg (herefter Frikommuneforsøg 2016-2020).

Frikommuneforsøg 2016-2020 giver udvalgte kommuner frihed til at afprøve nye løsninger og metoder ved at blive fritaget for gældende lovgivning eller opnå nye hjemler inden for et overordnet tema. Formålet med Frikommuneforsøg 2016-2020 er at etablere ny viden og praktiske erfaringer, der kan bane vejen for en bedre opgaveløsning til gavn for borgerne gennem effektiviseringer, regelforenklinger og bedre styring i alle kommuner.

Frikommunerne får med lovforslaget øgede frihedsgrader til at iværksætte forsøg med nye måder at organisere og tilrettelægge den kommunale opgaveløsning på. Med de øgede frihedsgrader forpligter frikommunerne sig til at tage ansvar for de forsøg, de iværksætter.

Forslaget bygger således på en generel tillid til, at frikommunerne forvalter de øgede frihedsgrader med omtanke.

2. Lovforslagets baggrund

Lovforslaget er et led i udmøntningen af ”Opfølgning på forhandlingsresultat fra juli 2015” fra september 2015. Det

fremgår af afsnittet ” Regelforenklinger og afbureaukratisering”, at regeringen, der på daværende tidspunkt bestod af Venstre, og KL er enige om at igangsætte et nyt frikommuneforsøg.

Frikommuneforsøg 2016-2020 skal endvidere ses i lyset af aftale om kommunernes økonomi for 2017, hvoraf det fremgår, at regeringen, der på daværende tidspunkt bestod af Venstre, og KL er enige om at gennemføre initiativer, der understøtter kommunernes styrings- og prioriteringsmuligheder og en bedre ressourceudnyttelse. I denne sammenhæng er frikommuneforsøgene en mulighed for at opnå konkrete erfaringer med større frihedsgrader og bedre styringsmuligheder i kommunerne.

Frikommuneforsøg 2016-2020 bygger desuden videre på erfaringer fra Frikommuneforsøg 2012-2015, hvor ni frikommuner kunne søge om at blive fritaget for gældende lovgivning eller at blive omfattet af nye hjemler.

Reglerne for Frikommuneforsøg 2012-2015 ophæves samtidig, dog forlænges udvalgte, igangværende forsøg på Beskæftigelsesministeriets, Børne- og Socialministeriets og Transport-, Bygnings- og Boligministeriets område frem til 1. juli 2019. Det skal ses i lyset af Aftale om kommunernes økonomi for 2017, hvori det er aftalt at undersøge mulighederne for at forenkle reglerne om den aktive beskæftigelsesindsats. Ligeledes er det aftalt i Aftale om kommunernes økonomi for 2017 at drøfte regelforenklinger og styringstiltag på boligområdet, herunder en mere fleksibel anvendelse af botilbud og plejeboliger. For begge initiativer gælder, at arbejdet hermed først afsluttes efter frikommuneforsøgsperiodens udløb den 30. juni 2017. Regeringen vurderer det derfor hensigtsmæssigt at forlænge igangværende forsøg frem til den 1. juli 2019, hvor det forventes, at arbejdet med at forenkle reglerne er gennemført.

3. Lovforslagets indhold

3.1. Frikommuneforsøg 2016 - 2020

Frikommuneforsøg 2016-2020 er baseret på, at frikommunerne går sammen i netværk, der arbejder med en fælles, samfundsmæssig relevant problemstilling. Hensigten er, at kommunerne i de enkelte frikommunenetværk igennem forsøgsperioden samarbejder tæt om forsøgene, herunder viderdel og følger op på bl.a. forsøgenes fremdrift, resultater og metoder.

Lovforslaget giver otte frikommunenetværk bestående af i alt 44 forskellige kommuner mulighed for at gennemføre forsøg inden for hvert deres tema, jf. forslagets § 2, fra lovens ikrafttræden og frem til afslutningen af frikommuneforsøget den 31. december 2021, jf. forslagets § 1.

Med henblik på at understøtte en god implementering og afprøvning af de igangsatte forsøg, skal forsøg senest iværk-

sættes den 1. oktober 2018, jf. forslaget § 32, stk. 2. Dermed sikres en forsøgsperiode af en vis varighed for alle igangsatte forsøg.

På baggrund af den samlede opfølgning på frikommuneforsøget, vil resultater og erfaringer fra forsøgene blive vurderet med sigte på generelle regelforenklinger.

3.1.1. Gældende ret

Kommunerne er omfattet af det almindelige legalitetsprincip, som betyder, at kommunernes opgavevaretagelse er betinget af, at der er hjemmel i lovgivningen, og at opgavevaretagelsen ikke strider mod lovgivningen.

Hvis en kommune skal have mulighed for at varetage en opgave eller varetage en opgave på anden måde end i øvrigt fastlagt ved lov, er det således nødvendigt at etablere særlig lovgivning.

Kommunerne kan herudover i et vist omfang få dispensation til at fravige gældende regler i medfør af eksisterende forsøgsbestemmelser i lovgivningen. Forvaltningen heraf er baseret på en forudsætning om lighed, således at lovgivning gælder lige for alle landets kommuner.

3.1.2. Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser

Frikommuneforsøg 2016-2020 er baseret på, at udvalgte kommuner opnår frihed til at afprøve nye løsninger i praksis inden for et overordnet tema.

For at opnå dette er der behov for at etablere de overordnede lovgivningsmæssige rammer for frikommuneforsøgene, herunder bl.a. udpegelse af frikommunenetværkene og de deltagende kommuner samt fastlæggelse af rammer for offentliggørelse og evaluering af forsøg og evaluering.

Der er ligeledes behov for at etablere hjemler til at fritage frikommunerne for gældende regler og at etablere nye hjemler til konkrete forsøg samt at give mulighed for at allerede eksisterende forsøgshjemler kan anvendes til at give frikommunerne særlige forsøgsmuligheder inden for den pågældende forsøgsbestemmelser anvendelsesområde, uden at den godkendende myndighed som følge af den almindeligt gældende forudsætning om lighed skal give tilsvarende dispensationer til andre kommuner.

3.1.3. Den foreslåede ordning

Frikommuneforsøg 2016-2020 er baseret på, at frikommunerne går sammen i netværk, der arbejder med en fælles, samfundsmæssig relevant problemstilling. Frikommunerne i et frikommunenetværk kan alene udføre forsøg inden for frikommunenetværkets overordnede tema, jf. § 3. Formålet er at skabe grundlag for en fokuseret og sammenhængende forsøgsindsats, hvor hvert frikommunenetværk kan koncentrere deres forsøgsaktiviteter om et afgrænset tema.

Kommunerne i de enkelte netværk igangsætter ikke nødvendigvis de samme forsøg, men netværket arbejder som helhed med det samme overordnede tema. Dermed adskiller Frikommuneforsøg 2016-2020 sig fra Frikommuneforsøg 2012-2015, hvor frikommunerne hver især kunne søge om at igangsætte forsøg indenfor alle kommunale opgaveområder.

Frikommunernes forsøgsmuligheder er nærmere omtalt i afsnit 3.1.4.

Lovforslaget giver hjemmel til at fravige den normale forudsætning om lighed ved forvaltningen af landets kommuner og borgere. Dette gælder også i forhold til fastsættelse af særlige regler for frikommuner i bekendtgørelser eller ophævelse af sådanne regler samt anvendelse af gældende forsøgsbestemmelser i forhold til frikommunerne, jf. forslaget §§ 5 og 6.

Nogle forsøgsbestemmelser i lovforslaget forudsætter, at kommunalbestyrelserne i frikommunerne fremsender en ansøgning, som skal godkendes af den, der er bemyndiget til at meddele godkendelse, inden forsøget kan iværksættes. En sådan ansøgning anses for godkendt, medmindre kommunalbestyrelsen modtager afslag på godkendelse senest 25 hverdage efter, at ansøgningen fra kommunalbestyrelsen er modtaget af den, der er bemyndiget til at meddele godkendelse, jf. forslaget § 7. Hverdage, hvor det pågældende ministerium holder virksomhedslukket, tæller ikke med i de 25 hverdage.

Formålet hermed er at sikre en hurtig sagsbehandling af ansøgninger om forsøg. Med forslaget kan den, der er bemyndiget til at meddele godkendelse, dog træffe beslutning om udsættelse af fristen, såfremt ansøgningen ikke indeholder de nødvendige oplysninger. Hvis ansøgningen ikke udgør et fyldestgørende beslutningsgrundlag, har den, der er bemyndiget til at meddele godkendelse, ansvar for at rette henvendelse til frikommunen med henblik på en uddybning af ansøgningen senest 25 hverdage efter, at ansøgningen er modtaget.

Frikommunernes særlige adgang til at iværksætte forsøg på en række forskelligartede områder, jf. afsnit 3.1.4, herunder områder af stor betydning for borgerne m.fl., medfører behov for, at oplysninger om de forsøg, der iværksættes i de enkelte frikommuner, er lettilgængelige for borgere, myndigheder m.fl., samt at det sikres, at de enkelte forsøg følges op af en god og systematisk evaluering.

Lovforslaget indeholder bl.a. af hensyn hertil en bemyndigelse til, at økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om offentliggørelse, evaluering og indberetning af forsøg, som kommunalbestyrelserne i de udvalgte frikommuner træffer beslutning om at iværksætte, jf. forslaget § 8.

Det er hensigten med bemyndigelsen at fastsætte minimumskrav til offentliggørelse og evaluering af de forsøg, der gennemføres med hjemmel i dette lovforslag eller anden

lovgivning, som kommunalbestyrelserne i frikommunerne beslutter at iværksætte, ændre eller afbryde. I tilknytning hertil er det hensigten at fastsætte krav om indberetning af iværksættelsen af forsøg og den gennemførte evaluering til Økonomi- og Indenrigsministeriet. Der henvises til bemærkningerne til forslaget § 8.

3.1.4. Lovforslagets forsøgsbestemmelser

Forslagets kapitel 4-7 indeholder hjemmel til, at kommunalbestyrelserne i frikommunerne i de enkelte frikommunenetværk kan træffe beslutning om at iværksætte forsøg inden for netværkets overordnede tema, jf. forslaget § 2. De enkelte forsøgshjemler er udarbejdet af det eller de relevante ressortministerier.

Det er en forudsætning for igangsættelse af forsøg, at kommunalbestyrelserne i de pågældende kommuner i et møde har truffet beslutning om at udføre forsøg inden for den givne forsøgsbestemmelse.

Alle frikommuner i det pågældende netværk er som udgangspunkt omfattet af forsøgsbestemmelserne.

Nogle af hjemlerne til forsøg indeholder ikke krav om forudgående godkendelse af en ansøgning om forsøg af den relevante minister. Ved disse hjemler vil kommunalbestyrelserne i frikommuner, der er omfattet af de pågældende hjemler, umiddelbart i et møde kunne træffe beslutning om at udføre forsøg inden for den givne forsøgsbestemmelse.

Nogle bestemmelser i lovforslaget bemyndiger den relevante minister til at godkende frikommuneforsøg. På samme vis er der i gældende lovgivning allerede forsøgsbestemmelser, der bemyndiger en minister til at godkende forsøg inden for bestemte områder.

De i lovforslaget indeholdte forsøgsbestemmelser, som bemyndiger den relevante minister til at godkende frikommuneforsøg, forudsætter, at kommunalbestyrelsen i en frikommune indsender en uddybet ansøgning i lyset af de særlige forudsætninger for forsøgsgodkendelse. De uddybede ansøgninger skal ses som et supplement til de hidtil indsendte ansøgninger, som lovforslagets forsøgsbestemmelser hviler på. En kommunalbestyrelse har ansøgt om et forsøg, når kommunen fremgår specifikt af den af frikommunenetværket indsendte ansøgning.

Det forventes, at der i løbet af perioden for frikommuneforsøget vil være behov for at etablere yderligere hjemler til forsøg ved ændringer af det foreliggende lovforslag. Der er fastlagt yderligere to ansøgningsrunder, hvor frikommunenetværkene kan ansøge om konkrete forsøg. De to yderligere ansøgningsrunder forventes at have frist hhv. den 1. maj 2017 og den 1. november 2017.

3.2. Ophævelse af lov om frikommuner m.v. og forlængelse af udvalgte frikommuneforsøg 2012 – 2015

Som led i udmøntningen af regeringsgrundlaget "Et Danmark, der står sammen" fra oktober 2011 (S, RV og SF) blev Frikommuneforsøg 2012-2015 igangsat den 1. januar 2012. Ved lov om frikommuner (lov nr. 1027 af 18. juni 2012) blev de overordnede rammer for forsøget, herunder forsøgsperioden, fastsat, de ni frikommuner (Fredensborg, Fredericia, Gentofte, Gladsaxe, Odense, Odsherred, Vejle, Vesthimmerland og Viborg kommuner) blev udpeget, og der blev etableret hjemmel til konkrete frikommuneforsøg. Ved fem efterfølgende ændringer af lov om frikommuner er der givet yderligere hjemler til konkrete frikommuneforsøg, og forsøgsperioden er blevet forlænget frem til 1. juli 2017.

3.2.1. Gældende ret

De retlige rammer for frikommuneforsøget er givet ved lov om frikommuner m.v. (lovbekendtgørelse nr. 1027 af 20. august 2013 med senere ændringer). Lov om frikommuner m.v. giver de ni frikommuner, jf. lovens § 2, mulighed for på en række ministerområder at gennemføre forskelligartede forsøg frem til afslutningen af frikommuneforsøget. Fx seniorjob i private virksomheder, et partnerskabsprojekt i sundhedssektoren med fokus på tidlig indsats og inddragelse af udsatte borgere i sammenhængende patientforløb, kortere høringsprocesser ved mindre ændringer af lokalplaner, friere rammer for anvendelse af institutionsbusser på tværs af institutioner m.v.

Ved lov nr. 1380 af 16. december 2014 blev forsøgsperioden forlænget, således at allerede igangsatte forsøg kunne fortsætte til og med den 30. juni 2017. Der er tale om en forlængelse af forsøg, som var iværksat senest den 31. december 2013. Frikommunerne skal afslutte deres forsøg efter lov om frikommuner m.v. og anden lovgivning, jf. § 4 i lov om frikommuner m.v., ved forsøgsperiodens udløb, da der herefter ikke længere vil være hjemmel til forsøgene. Med hjemmel i forsøgsbestemmelser i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, lov om organisering og understøttelse af beskæftigelsesindsatsen m.v. og lov om sygedagpenge, har beskæftigelsesministeren desuden fastsat regler om frikommuneforsøg, som også udløber den 30. juni 2017. Reglerne er fastsat i bekendtgørelse nr. 1002 af 30. august 2015 om frikommuneforsøg på beskæftigelses- og sygedagpengeområdet med senere ændringer.

3.2.2. Økonomi- og Indenrigsministeriets overvejelser

I Aftale om kommunernes økonomi for 2017 er det aftalt at undersøge mulighederne for at forenkle reglerne om den aktive beskæftigelsesindsats. Som led i udmøntningen af aftalen har Beskæftigelsesministeriet iværksat en række analyser, der undersøger mulighederne for at forenkle den aktive beskæftigelsesindsats. Ligeledes i Aftale om kommunernes økonomi for 2017 er det aftalt at drøfte regelforenklinger og styringstiltag på boligområdet, herunder en mere fleksibel anvendelse af botilbud og plejeboliger. En arbejdsgruppe bestående af KL, Finansministeriet, Børne- og Socialministeriet, Sundheds- og Ældreministeriet samt Transport, Byg-

nings- og Boligministeriet er derfor i gang med at afdække omfanget af problemstillingen og se på løsningsmuligheder. For begge initiativer gælder, at arbejdet hermed og en eventuel efterfølgende lovgivning i form af generelle regelændringer for alle kommuner først afsluttes efter frikommuneforsøgsperiodens udløb den 30. juni 2017. Dette vil medføre, at frikommunerne skal afslutte forsøg, som bl.a. har givet øgede frihedsgrader til at organisere og tilrettelægge indsatsen, inden der evt. indføres tilsvarende frihedsgrader i de generelle regler.

På den baggrund vurderes det hensigtsmæssigt for en kortere periode at forlænge udvalgte, igangværende frikommuneforsøg på Beskæftigelsesministeriets, Børne- og Socialministeriets og Transport-, Bygnings- og Boligministeriets område. Træder ny lovgivning om en aktiv beskæftigelsesindsats eller fleksibilitet i anvendelsen af almene plejeboliger og længerevarende botilbud i kraft før 1. juli 2019, er det hensigten, at forsøgene foreslås ophævet samtidigt hermed.

3.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at de hidtil gældende regler i lov om frikommuner m.v. for de udvalgte forsøg fortsat finder anvendelse for forsøg, der er igangsat inden den 1. juli 2017.

Forsøgene kan fortsætte frem til den 1. juli 2019, dvs. forsøgene skal afsluttes senest den 30. juni 2019.

Som det fremgår, omfatter muligheden for fortsat at udføre forsøg i medfør af forslagens § 32 ikke de nye frikommunenetværk efter § 2 i lov om frikommunenetværk, men alene de ni frikommuner efter lov om frikommuner m.v., som har iværksat de udvalgte forsøg.

Med hjemmel i forsøgsbestemmelser i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, lov om organisering og understøttelse af beskæftigelsesindsatsen m.v. og lov om sygedagpenge, vil frikommuneforsøg, som allerede er igangsat efter bekendtgørelse om frikommuneforsøg på beskæftigelses- og sygedagpengeområdet, også blive forlænget.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til forslagens §§ 31 og 32.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslagets økonomiske konsekvenser for de omfattede frikommuner beror på, i hvilket omfang frikommunerne gør brug af lovforslagets muligheder for forsøg. Idet lovforslaget bl.a. har til formål at hjemle forsøg, der understøtter en bedre ressourceudnyttelse og mere effektiv opgaveløsning i kommunerne, antages lovforslaget ikke i væsentligt omfang at indebære negative økonomiske konsekvenser for kommunerne.

Eventuelle omkostninger som følge af forsøget afholdes af den enkelte frikommune.

Lovforslagets administrative konsekvenser for de omfattede frikommuner beror på, i hvilket omfang frikommunerne gør brug af lovforslagets muligheder for forsøg. Flere af de i lovforslaget indeholdte forsøgsbestemmelser skønnes at kunne indebære en administrativ lettelse for de frikommuner, der gør brug af disse muligheder for forsøg.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslagets økonomiske konsekvenser for erhvervslivet beror på, i hvilket omfang frikommunerne gør brug af lovforslagets muligheder for forsøg. De i lovforslaget indeholdte forsøgsbestemmelser skønnes at kunne indebære begrænsede positive og negative økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

Lovforslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Forslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Forslaget vurderes ikke at have miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lov om frikommuner m.v. indeholder på Beskæftigelsesministeriets område hjemler til forsøg med EU-retlige aspekter i forhold til bruttostøtteintensitet og statsstøtte. Lovforslaget indebærer, at frikommunerne vil få mulighed for at fortsætte disse forsøg, som indeholder de nævnte aspekter, indtil den 1. juli 2019.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 24. februar til den 24. marts 2017 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Advokatsamfundet, Akademikerne, Allerød Kommune, Alzheimerforeningen, Andelsboligforeningernes Fællesrepræsentation, Ankestyrelsen, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, ASE, Assens Kommune, ATP, Ballerup Kommune, BDO Kommunernes Revision A/S, Beskæftigelsesrådet BER, Beskæftigelsesrådets ydelsesudvalg, Boligselskabernes Landsforening, Brønderslev Kommune, BUPL, Børne- og Kulturchefforeningen, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Center for Små Handicapgrupper, Center for Sund Aldring, Centralorganisationens Fællesudvalg (CFU), Danmarks Lejerforeninger, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Erhverv, Dansk Handicapforbund, Dansk Industri, Dansk Retspolitisk Forening, Dansk Socialrådgiver-

forening, Dansk Sygeplejeråd, Danske Advokater, Danske A-kasser, Danske Diakonhjem, Danske Fysioterapeuter, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Danske Seniorer, Danske Udlejere, Danske Ældreråd, Datatilsynet, De Samvirkende Menighedsplejere, DemensKoordinatorer i Danmark, Den Danske Dommerforening, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, DESA - Dansk Erhvervssammenslutning, Det Centrale Handicapråd, Det faglige hus, Diakonissestiftelsen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, EGV, Ejendomsforeningen Danmark, Ergoterapeutforeningen, Erhvervsstyrelsen, Esbjerg Kommune, FABU, Fagligt Fælles Forbund (3F), Favrskov Kommune, Finansrådet, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Finanstilsynet, FOA – Fag og Arbejde, Folketingets Ombudsmand, Forbrugerrådet, Foreningen af Kommunale Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark (FSD), Foreningen af Statsforvaltningsjurister, FBU-ForældreLANDSforeningen, Fredensborg Kommune, Frederikshavn Kommune, Frederikssund Kommune, Frie Funktionærer, Frivilligrådet, FSR – Danske Revisorer, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF), Furesø Kommune, Gentofte Kommune, Gladsaxe Kommune, Gribskov Kommune, Guldborgsund Kommune, Halsnæs Kommune, Helsingør Kommune, Herning Kommune, Hillerød Kommune, Hjernesagen, Hjørring Kommune, HK Danmark, Holbæk Kommune, Holstebro Kommune, Høje-Taastrup Kommune, Ikast-Brande Kommune, Institut for Menneskerettigheder, Jammerbugt Kommune, Jobrådgivernes Brancheforening, KFUM's sociale arbejde, KL, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte (KTO), Kommunernes Lønningsnævn, Kost & Ernæringsforbundet, Kristelig Arbejdsgiverforening, Kristelig Fagbevægelse, KU, København Kommune, Landsforeningen af fleks- og skånejobbere, Landsforeningen Bopam, Landsforeningen Børn og Forældre, Landsforeningen for Socialpædagoger, Landsorganisati-

onen i Danmark (LO), Lederforum, Livsværk, LO's Faglige Seniorer, LOS, Lyngby-Taarbæk Kommune, Lægeforeningen, Læsø Kommune, Mariagerfjord Kommune, Morsø Kommune, Nationalt Videnscenter for Demens, Nordfyns Kommune, Odense Kommune, Offentligt ansattes organisationer, OK-Fonden, Plejefamiliernes Landsforening, PLO (Praktiserende Lægers Organisation), Randers Kommune, Rebild Kommune, Red Barnet, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Rigsrevisionen, Ringkøbing-Skjern Kommune, Roskilde Kommune, Rudersdal Kommune, Røde Kors, Rådet for frivilligt socialt arbejde, Rådet for Socialt Udsatte, Selveje Danmark, SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, Silkeborg Kommune, Skive Kommune, Slagelse Kommune, Socialpædagogernes Landsforbund, Socialstyrelsen, Socialt Leder Forum, Socialtilsyn Hovedstaden, Frederiksberg Kommune, Socialtilsyn Midt, Silkeborg Kommune, Socialtilsyn Nord, Hjørring Kommune, Socialtilsyn Syd, Faaborg-Midtfyn Kommune, Socialtilsyn Øst, Holbæk Kommune, Stats- og Kommunalt Ansattes Forhandlingsfællesskab, Statsforvaltningen, SUFO (Landsforeningen for ansatte i sundhedsfremmende og forebyggende hjemmebesøg), TABUKA, Thisted Kommune, Tænk, ULF Udviklingshæmmedes Landsforbund, Ungdommens Røde Kors, Ungdomsringen, Vesthimmerlands Kommune, Ældre Sagen, Ældreforum, Aabenraa Kommune, Aalborg Kommune og Aarhus Kommune.

Et supplerende udkast til lovforslagets §§ 31 og 32 har i perioden fra den 13. marts til den 24. marts 2017 været sendt i høring hos de samme myndigheder og organisationer m.v., samt de ni frikommuner Gentofte, Gladsaxe, Fredensborg, Fredericia, Odense, Odsherred, Vejle, Vesthimmerland og Viborg kommuner, der er omfattet af lov om frikommuner m.v.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Afhænger af, hvorvidt frikommunerne gør brug af forsøgsmulighederne.	Afhænger af, hvorvidt frikommunerne gør brug af forsøgsmulighederne.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Afhænger af, hvorvidt frikommunerne gør brug af forsøgsmulighederne.	Afhænger af, hvorvidt frikommunerne gør brug af forsøgsmulighederne.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Afhænger af, hvorvidt frikommunerne gør brug af lovforslagets muligheder for forsøg.	Afhænger af, hvorvidt frikommunerne gør brug af lovforslagets muligheder for forsøg.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lov om frikommuner m.v. indeholder på Beskæftigelsesministeriets område hjemler til forsøg med EU-retlige aspekter i forhold til bruttostøtteintensitet og statsstøtte. Lovforslaget indebærer, at frikommunerne vil få mulighed for at fortsætte disse forsøg, som indeholder de nævnte aspekter indtil den 1. juli 2019.	

Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser (sæt X)	JA	NEJ
		X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Med den foreslåede bestemmelse fastlægges dels de overordnede formål med frikommuneforsøget, jf. herved også de almindelige bemærkninger afsnit 1, dels perioden for frikommuneforsøget. Efter den foreslåede bestemmelse er de overordnede formål med frikommuneforsøget at etablere ny viden og praktiske erfaringer, der kan bane vejen for en bedre opgaveløsning til gavn for borgerne gennem effektiviseringer, regelforenklinger og bedre styring i alle kommuner.

Som det fremgår af den foreslåede bestemmelse, giver lovforslaget kommunalbestyrelsen i kommuner, som indgår i et frikommunenetværk, jf. forslaget § 2, en særlig adgang til at iværksætte forsøg på områder inden for netværkets tema efter eller uden forudgående godkendelse af forsøget af den relevante minister. Lovforslaget giver således adgang til at fravige den almindelige forudsætning om lighed i forhold til regulering af landets kommuner.

Frikommuneforsøg 2016-2020 varer fra den 1. januar 2016 til den 31. december 2021. Forsøgene vil kunne iværksættes for hele perioden for frikommuneforsøget eller for en afgrænset del heraf. Kommunalbestyrelserne i frikommunerne kan på et hvilket som helst tidspunkt i løbet af forsøgsperioden træffe beslutning om, at et forsøg skal afbrydes. I så fald indtræder den retstilstand, der er gældende for landets øvrige kommuner.

Tilladelser, dispensationer og lignende til private, der er udstedt i medfør af et frikommuneforsøg, vil skulle tilbagekaldes efter de almindelige forvaltningsretlige principper m.v.

Der henvises i øvrigt til afsnit 1-3 i de almindelige bemærkninger.

Til § 2

Den foreslåede bestemmelse angiver de temaer, som frikommunenetværkene gives særlige muligheder for at udføre forsøg inden for i perioden for frikommuneforsøget, jf. forslaget § 2. Den foreslåede bestemmelse angiver ligeledes de kommuner, der indgår i det enkelte frikommunenetværk.

Udpegningen af de otte frikommunenetværk med deltagelse af i alt 44 forskellige kommuner, blev foretaget på baggrund af i alt 43 ansøgninger om at opnå status som frikommunenetværk.

Kriterierne for udvælgelse af frikommunenetværkene har været, at frikommunenetværket i deres ansøgning har beskrevet en samfundsmæssigt relevant problemstilling, som de ønsker at arbejde målrettet og ambitiøst med. Det har ligeledes været et kriterium, at frikommunenetværkene tilsammen udgør en bred repræsentation af kommuner, både i forhold til kommunestørrelse og geografi. Endelig har det været et kriterium, at frikommuneforsøgene ikke må bryde med borgerens retssikkerhed, grundloven, EU-regler eller Danmarks internationale forpligtelser, samt give frikommunerne økonomiske fordele på bekostning af andre. Hensigten med udvælgelseskriterierne har været at sikre, at frikommunenetværkene bidrager bedst muligt til frikommuneforsøgets overordnede formål om at skabe erfaringer med en bedre opgaveløsning gennem effektiviseringer, regelforenklinger og bedre styring i kommunerne, jf. § 1.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til § 3

Den foreslåede bestemmelse fastsætter, at kommunerne i et frikommunenetværk alene kan gennemføre forsøg inden for frikommunenetværkets tema, jf. forslaget § 2. Ved behandlingen af frikommunenetværkenes forsøgsansøgninger vil det således være udgangspunktet, at ansøgningerne skal ligge inden for netværkets overordnede tema.

Baggrunden herfor er at skabe grundlag for en fokuseret og sammenhængende forsøgsindsats, der bidrager til at løse samfundsmæssige udfordringer inden for et afgrænset tema.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til § 4

Efter det foreslåede § 4, stk. 1, kaldes kommuner, der deltager i et frikommunenetværk, frikommuner.

Idet lovforslaget giver de i § 2 nævnte kommuner særlige muligheder for at udføre forsøg i perioden for frikommuneforsøget, jf. forslaget § 1, findes det hensigtsmæssigt at præcisere i forslaget § 4, stk. 2, at kommunale fællesskaber, jf. § 60 i lov om kommunernes styrelse, der alene har frikommuner inden for samme netværk, jf. forslaget § 2, som deltagere, vil være omfattet af de særlige forsøgsmuligheder, som frikommunerne gives ved dette lovforslag.

Kommunale fællesskaber, jf. § 60 i lov om kommunernes styrelse, er selvstændige offentligtretlige organer. De kommunale fællesskaber betragtes som en art "specialkommu-

ner”, hvis kompetence i modsætning til de almindelige kommuners er begrænset til løsning af de opgaver, som fællesskabet omfatter. Der gælder, når bortses fra opgaver vedrørende myndighedsudøvelse, ingen begrænsninger med hensyn til, hvilke kommunale opgaver og hvilken kompetence kommunalbestyrelser kan tillægge kommunale fællesskaber, med mindre andet følger af lovgivningen.

Til § 5

Bemyndigelser i lov til at fastsætte regler - typisk i form af en bekendtgørelse - forudsætter i almindelighed, at reglerne finder anvendelse for hele landet.

Den foreslåede bestemmelse giver som noget nyt i forhold til gældende ret hjemmel til, at den, der efter en lovbestemmelse er bemyndiget til at fastsætte regler, kan fastsætte særlige regler for frikommuner, herunder som det mindre i det mere for en enkelt eller visse af frikommunerne. Bestemmelsen giver endvidere hjemmel til at ophæve særlige regler, der er fastsat for kommuner med hjemmel i en bemyndigelse. Bemyndigelser, som gennemføres i den periode, frikommuneforsøget varer, jf. forslaget § 1, kan endvidere udmøntes indenfor disse rammer.

Bestemmelsen kan således fx anvendes til at ophæve krav fastsat i en bekendtgørelse eller bekendtgørelsen som sådan for en eller flere frikommuners vedkommende.

Den, der efter en lovbestemmelse er bemyndiget til at fastsætte regler, kan være den relevante ressortminister eller en styrelse eller lignende, der er tillagt en beføjelse til at fastsætte særlige regler.

Den foreslåede bestemmelse giver kun hjemmel til at fravige den almindeligt gældende forudsætning om lighed mellem alle landets kommuner og deres borgere ved udmøntningen af en bemyndigelse. Regler, der fastsættes ved anvendelse af bestemmelsen, skal i øvrigt holde sig inden for den eller de forudsætninger m.v., der ligger bag de specielle bemyndigelser.

Baggrunden for bestemmelsen er erfaringerne fra Frikommuneforsøg 2012-2015, hvor bemyndigelser til at fastsætte regler blev anvendt til at fastsætte særlige regler for frikommunerne. Dette var bl.a. tilfældet i forbindelse med forsøg med tilkøbsydelse, hvor der i en bekendtgørelse blev fastsat regler for, at købsmomsudgifter afholdt ved køb af varer og tjenesteydelser og anvendt til tilkøbsydelse ikke var omfattet af momsrefusion. Der ventes at blive fastsat tilsvarende regler i forbindelse med forsøg med tilkøbsydelse efter § 15 og 28 i denne lov.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.4 i de almindelige bemærkninger.

Til § 6

Bemyndigelser til at tillade forsøg, hvor gældende regler fraviges, forudsætter i almindelighed, at muligheden for at gennemføre forsøg finder anvendelse for hele landet.

Den foreslåede bestemmelse giver hjemmel til, at den, der efter en lovbestemmelse er bemyndiget til at godkende fravigelser af gældende regler, vil kunne anvende gældende forsøgsbestemmelser på en anden måde i forhold til frikommunerne end i forhold til landets øvrige kommuner.

Bestemmelsen vil således fx give mulighed for at anvende gældende forsøgsbestemmelser mere vidtgående i forhold til godkendelser af ansøgninger om forsøg fra frikommunerne, uden at tilsvarende ansøgninger fra landets øvrige kommuner også bør imødekommes som følge af den almindeligt gældende forudsætning om lighed.

Den, der efter en lovbestemmelse er bemyndiget til at godkende fravigelser af gældende regler, kan være den relevante ressortminister eller en styrelse eller lignende, der er tillagt en beføjelse til at fravige særlige regler.

Den foreslåede bestemmelse giver kun hjemmel til at fravige den almindeligt gældende forudsætning om lighed mellem alle landets kommuner ved anvendelsen af en forsøgsbestemmelse. De forsøg, der godkendes i medfør af den konkrete forsøgsbestemmelse, skal i øvrigt holde sig inden for den eller de forudsætninger, hensyn m.v., der ligger bag forsøgsbestemmelsen.

Baggrunden for bestemmelsen er erfaringerne fra Frikommuneforsøg 2012-2015, hvor en række forsøg blev gennemført med udgangspunkt i gældende forsøgsbestemmelser. Bestemmelsen vil bl.a. kunne anvendes til at gennemføre særlige forsøg i frikommunerne i medfør af servicelovens § 184, sundhedslovens § 233 og § 65 c i lov om kommunernes styrelse.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.4 i de almindelige bemærkninger.

Til § 7

Den foreslåede bestemmelse fastsætter en frist for behandling af forsøgsansøgninger, som efter denne lov skal godkendes af en minister. Sådanne forsøgsansøgninger skal ses som et supplement til de hidtil indsendte ansøgninger, som lovforslagets forsøgsbestemmelser hviler på, jf. afsnit 3.1.4 i de almindelige bemærkninger.

Bestemmelsen omfatter således alene ansøgninger om forsøg, der kan godkendes i medfør af lovforslagets kapitel 4-7, jf. her afsnit 3.1.4 i de almindelige bemærkninger.

Bestemmelsen medfører, at en sådan ansøgning anses for godkendt, medmindre kommunalbestyrelsen modtager afslag på godkendelse eller anmodning om yderligere oplysninger senest 25 hverdage efter, at ansøgningen er modtaget af ministeren. Formålet med bestemmelsen er at sikre en hurtig sagsbehandling af ansøgninger om frikommunefor-

søg, således at frikommunerne hurtigst muligt kan iværksætte de pågældende forsøg.

Med forslaget kan ministeren afbryde fristen, såfremt ansøgningen ikke indeholder de nødvendige oplysninger. Hvis ministeren ikke vurderer, at ansøgningen udgør et fyldestgørende beslutningsgrundlag, har denne ansvar for at rette henvendelse til frikommunen med henblik på en uddybning af ansøgningen senest 25 hverdage efter, at ansøgningen er modtaget af den, der er bemyndiget til at meddele godkendelse.

Hverdage, hvor det pågældende ministerium holder virksomhedslukket, tæller ikke med i de 25 hverdage.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til § 8

Den foreslåede bestemmelse giver hjemmel til, at økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om offentliggørelse, evaluering og indberetning af de forsøg, kommunalbestyrelserne i frikommunerne træffer beslutning om at gennemføre fra lovens ikrafttræden og frem til frikommuneforsøgets afslutning.

Reglerne vil både omfatte forsøg, der gennemføres med hjemmel i dette lovforslag, og forsøg, der er hjemlede i andre bestemmelser, der giver mulighed for forsøg, jf. herved de almindelige bemærkninger afsnit 3.1.3.

Ved fastlæggelsen af de nærmere regler om offentliggørelse og indberetning af de forsøg, kommunalbestyrelserne i frikommunerne træffer beslutning om at gennemføre, vil der blive lagt vægt på hensynet til, at reglerne giver borgerne m.fl. lettilgængelige og sikre oplysninger om de forsøg, som er eller har været iværksat i frikommunen, uden at reguleringen bliver uforholdsmæssigt administrativ tung for de udvalgte frikommuner.

Bemyndigelsen vil på den baggrund blive anvendt til at fastsætte visse minimumskrav til frikommunernes offentliggørelse af beslutninger om at iværksætte, ændre eller afbryde forsøg, herunder indholdet heraf. Med hjemmel i bemyndigelsen vil det endvidere kunne fastsættes, at et forsøg ikke kan betragtes som iværksat, før kommunalbestyrelsen har offentliggjort forsøget på kommunens hjemmeside i form af en frikommunevedtægt.

Kommunalbestyrelsen i den enkelte frikommune vil udover offentliggørelse af forsøg på kommunens hjemmeside generelt eller i forhold til konkrete forsøg kunne træffe beslutning om, at der i tillæg til offentliggørelse på kommunens hjemmeside skal ske offentliggørelse af forsøg ved fx annoncering i den lokale presse, informationsmøder eller særskilt henvendelse til den af forsøget berørte personkreds.

Bemyndigelsen vil hertil bl.a. kunne anvendes til at fastsætte, at kommunalbestyrelsen snarest muligt skal orientere

Økonomi- og Indenrigsministeriet om forsøg, som iværksættes, ændres eller afbrydes i frikommunen.

Ved fastlæggelsen af de nærmere regler om frikommunernes evaluering vil der blive lagt vægt på dels hensynet til, at evalueringen giver et grundlag for at træffe beslutning om, hvorvidt et givent forsøg skal udbredes til alle landets kommuner, dels at krav til evaluering af de enkelte forsøg ikke kommer til at udgøre en barriere for iværksættelsen af forsøg i frikommunerne.

Bemyndigelsen vil på den baggrund blive anvendt til at fastsætte visse minimumskrav til beslutningen om evalueringen, herunder indhold og offentliggørelse heraf, samt krav om, at evalueringen indsendes til Økonomi- og Indenrigsministeriet og en tidsfrist herfor. Minimumskravene til frikommunernes evaluering vil indeholde visse overordnede krav til de elementer, som en sådan beslutning skal indeholde. Dette vil fx kunne omfatte en beskrivelse af forsøget, herunder formål, baggrund, forventede effekter m.v., en beskrivelse af evalueringsmetoden, samt forsøgets resultater, herunder i forhold til opstillede resultatmål, effekter for forsøgets målgruppe, forsøgets økonomiske konsekvenser samt forsøgets øvrige positive eller negative virkninger.

Bemyndigelsen tænkes således anvendt på en sådan måde, at det i vidt omfang overlades til kommunalbestyrelserne i frikommunerne at træffe beslutning om, hvorledes de omtalte krav til indholdet af beslutningen om evalueringen konkret skal opfyldes i forhold til de enkelte forsøg. Hvis kommunalbestyrelsen i en frikommune finder det hensigtsmæssigt, vil den endvidere kunne træffe beslutning om at opstille yderligere krav til erfaringsindsamlingen i forhold til konkrete forsøg eller generelt.

Det er ikke hensigten med bemyndigelsen at fastsætte regler, der begrænser den almindeligt gældende adgang til at knytte vilkår til skønsmæssige forvaltningsakter. Den relevante minister vil således ved forsøg, der kræver forudgående godkendelse, kunne fastsætte supplerende vilkår i overensstemmelse med den almindeligt gældende adgang til at knytte vilkår til skønsmæssige forvaltningsakter. Det forudsættes, at dette alene vil ske, hvor særlige forhold gør sig gældende.

Bemyndigelsen vil herudover kunne anvendes til at fastsætte nærmere regler om, hvornår kommunalbestyrelsen senest skal træffe beslutning om indholdet af evalueringen af de enkelte forsøg.

Bemyndigelsen vil af hensyn til borgernes m.fl. adgang til at få kendskab til vedkommende frikommunes evaluering af forsøg endvidere blive brugt til at fastsætte krav om, at evalueringen skal offentliggøres på kommunens hjemmeside.

Der vil, ligesom for reguleringen af offentliggørelse af iværksatte frikommuneforsøg, jf. ovenfor, være tale om minimumskrav. Kommunalbestyrelserne i frikommunerne kan således generelt eller i forhold til konkrete forsøg træffe beslutning om, at der skal ske yderligere offentliggørelse i fx

lokale dagblade m.v., ligesom den relevante minister konkret kan knytte særlige vilkår til en godkendelse, hvis der er saglige grunde hertil. Bemyndigelsen kan dertil anvendes til at fastsætte krav om, at kopi af den foretagne evaluering skal indsendes til Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til § 9

Efter de gældende regler i § 65 i lov om aktiv socialpolitik kan kommunen give en revalidend støtte i form af tilskud eller rentefrit lån til at etablere selvstændig virksomhed, når den pågældende har faglige og forretningsmæssige forudsætninger for at drive virksomheden og støtten frem for anden revalidering skønnes at kunne bringe den pågældende i stand til at forsørge sig selv og sin familie.

Kommunen giver støtten som rentefrit lån, når kommunen skønner, at dette er rimeligt under hensyn til modtagerens fremtidige erhvervsmuligheder. Lånet sikres ved tinglyst pant, når dette er muligt. Kommunen kan endvidere give tilskud til forsørgelse i en kortere periode, normalt ikke mere end 6 måneder.

Efter de gældende regler i §§ 66 og 67 i lov om aktiv socialpolitik skal kommunen påse, at der foreligger en forretningsmæssig forsvarlig plan for den selvstændige etablering, og kommunen skal i den periode, hvor der udbetales tilskud til forsørgelse, følge sagen for at sikre sig, at forudsætningerne for hjælpen fortsat er opfyldt.

Kommunen kan eftergive et lån, hvis revalidenden ikke har økonomisk mulighed for at betale det tilbage.

Kommunerne i netværket ønsker mulighed for at tilbyde rentefrie lån (mikrolån) til etablering af selvstændig virksomhed til andre målgrupper end revalidender. Baggrunden herfor er, at kommunerne ønsker at kunne tilbyde en mere individuelt tilpasset indsats til en række ledige borgere, når kommunerne vurderer, at støtte til at etablere en selvstændig virksomhed er et bedre alternativ end kommunens øvrige indsatser.

Det foreslås derfor, at beskæftigelsesministeren i forhold til frikommuner i netværket om en mere fleksibel og effektiv beskæftigelsesindsats, herunder nytænkning af integrationsområdet, kan godkende frikommuneforsøg, hvorefter ordningen med støtte i form af tilskud eller rentefrit lån til at etablere selvstændig virksomhed i §§ 65-67 i lov om aktiv socialpolitik anvendes tilsvarende for personer, som er omfattet af målgrupperne i § 2, nr. 2, bortset fra integrationsydelsesmodtagere, § 2, nr. 10 og § 2, nr. 12, bortset fra integrationsydelsesmodtagere, i lov om aktiv beskæftigelsesindsats.

Målgruppen for forsøget er således jobparate kontanthjælpsmodtagere, uddannelsesparate uddannelseshjælpsmodtagere

samt selvforsørgende personer, der ikke er i beskæftigelse, og som ikke opfylder betingelserne for at modtage offentlig hjælp til forsørgelse.

Kommunen kan give støtte til etablering i form af tilskud eller rentefrit lån, jf. § 65, stk. 1, i lov om aktiv socialpolitik. Kommunen giver støtten som et rentefrit lån, når kommunen skønner, at dette er rimeligt under hensyn til deltagerens fremtidige erhvervsmuligheder.

Aalborg Kommune har som eneste kommune i netværket ved lovforslagets fremsættelse søgt om mulighed for at tilbyde mikrolån. Målgruppen for forsøget i Aalborg Kommune forudsættes begrænset til højst 80 personer.

Det vil være en forudsætning for beskæftigelsesministerens godkendelse, at forsøget alene omfatter personer, som har personlige, faglige og forretningsmæssige forudsætninger for at drive virksomhed, og som har en forretningsidé, som gennem projektet kan omsættes til en realiserbar og rentabel forretningsplan. Kommunen skal videre vurdere, at deltagerne i forhold til at opnå selvforsørgelse vil have større gavn af støtten end af tilbud efter kapitel 10-12 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

På den baggrund vil det være en forudsætning for godkendelse af forsøg, at der i det konkrete forsøg indgår en grundig screening af de ledige, så der alene udvælges deltagere med potentiale for udvikling af en bæredygtig selvstændig virksomhed. Screeningen kan for eksempel ske igennem et forudgående tilbud om vejledning og opkvalificering i form af kursusforløb om iværksætterier. Dette skal ske af hensyn til, at forsøget ikke medfører u hensigtsmæssig gældssætning og fastholdelse i ledighed.

I forbindelse med undersøgelsen af en etableringssag bør kommunen indhente sagkyndig bistand til vurdering af driftsbudget og investeringsplaner. Overvejes det at yde etableringshjælp bør der i samarbejde med den pågældende og eventuelle sagkyndige lægges en etableringsplan, herunder et driftsbudget for det første år, således at man har overblik over, hvad der er behov for af værktøj, maskiner, inventar, anskaffelse af materiale, varelager m.v. og eventuel hjælp til forsørgelse.

Kommunen kan give hjælp til det, som efter forretningsplanen er nødvendigt for at få den nye virksomhed i gang. I etablering af selvstændig virksomhed kan der blandt andet indgå anskaffelse af bil, hvis bilen er et nødvendigt og sædvanligt led i etableringen.

Støtteværdien af rentefrit lån samt eventuelt tilskud til forsørgelse skal opgøres efter retningslinjerne for beregning af bløde lån i henhold til den EU-retlige de minimis-regel.

Kommuner, som godkendes under forsøget, kan give tilskud til forsørgelse i en kortere periode, normalt ikke mere end 6 måneder i forbindelse med etableringen af virksomheden, jf. § 65, stk. 3, i lov om aktiv socialpolitik. Behovet for tilskud til forsørgelse skal fremgå af forretningsplanen. Udmålingen

af eventuelt tilskud beror på en konkret vurdering på baggrund af behovet for støtte efter forretningsplanen i den enkelte sag. Der er ikke grundlag for at fastsætte støtten til forsørgelse efter en fast takst svarende til fx revalideringsydelse eller kontanthjælp, jf. Ankestyrelsens principafgørelse A-43-05. I denne principafgørelse bemærkede Ankestyrelsen, at styrelsen var enig i nævnets vurdering af, at der ikke var grundlag for at fastsætte støtten til forsørgelse efter aktivlovens § 65, stk. 3 efter en fast takst, fx svarende til revalideringsydelsen. Udmåling af eventuelt tilskud beroede på en konkret vurdering foretaget på baggrund af behovet for støtte efter forretningsplanen i den enkelte sag.

Deltageren skal ikke betale arbejdsmarkedsbidrag af støtte til forsørgelse efter § 65, stk. 3, i lov om aktiv socialpolitik. Kommunen skal i den periode, hvor der udbetales tilskud til forsørgelse, følge sagen for at sikre sig, at forudsætningerne for hjælpen fortsat er opfyldt, jf. § 66, stk. 2 i lov om aktiv socialpolitik. Kommunen bør i den forbindelse tilbyde rådgivning og vejledning, hvis der sker ændringer i driften.

Personer, der efter forsøget er bevilget mikrolån og eventuel tilskud til forsørgelse, er forpligtede til at følge deres etableringsplan for virksomheden. Da personerne ikke længere modtager uddannelseshjælp eller kontanthjælp, vil de ikke længere være omfattet af rettigheder og pligter efter lov om aktiv socialpolitik og lov om en aktiv beskæftigelsesindsats for disse ydelsesmodtagere.

Forsøget omfatter ikke dispensation vedrørende registrering og indberetninger til det fælles datagrundlag og det statistiske datavarehus af den indsats, som kommunerne iværksætter på beskæftigelsesområdet.

Til § 10

Formålet med kapitel 11 om særlig støtte i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1270 af 24. oktober 2016 med senere ændringer (herefter serviceloven), er at sikre de bedst mulige opvækstvilkår for udsatte børn og unge, så de kan opnå samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende. Støtten skal ydes tidligt og helhedsorienteret på baggrund af en konkret vurdering af forholdene og skal bygge på barnets eller den unges ressourcer.

Serviceovens § 48 fastsætter, at der skal afholdes en børnesamtale, inden der træffes afgørelse om særlig støtte efter servicelovens kapitel 11, medmindre der umiddelbart forinden er gennemført en samtale med barnet eller den unge i forbindelse med den børnefaglige undersøgelse efter servicelovens § 50. Samtalen kan også undlades, i det omfang barnets modenhed eller sagens karakter i afgørende grad taler imod det. Hvis børnesamtalen undlades i forbindelse med afgørelsen om særlig støtte, har kommunen efter de almindelige forvaltningsretlige regler fortsat pligt til at oplyse barnet eller den unge om afgørelsens indhold, ligesom barnets eller den unges synspunkter også i disse tilfælde skal

tillægges passende vægt i overensstemmelse med barnets alder og modenhed, så det sikres, at barnets eller den unges synspunkter inddrages i sagen.

Serviceovens § 50 fastsætter, at der skal træffes afgørelse om en børnefaglig undersøgelse, der skal afdække ressourcer og problemer hos barnet, familien og netværket, hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte. Tilsvarende gælder, at vordende forældres forhold skal undersøges, hvis der er grund til at antage, at der kan opstå behov for særlig støtte til et barn umiddelbart efter fødslen. Den børnefaglige undersøgelse skal som udgangspunkt omfatte barnets eller den unges udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold og venskaber og andre relevante forhold. Undersøgelsen må dog ikke være mere omfattende, end formålet tilsiger og skal dermed alene belyse de forhold, der er relevante i forhold til det enkelte barn eller den unge. Som led i undersøgelsen skal der videre som udgangspunkt gennemføres en samtale med barnet eller den unge. Undersøgelsen skal afsluttes senest 4 måneder efter, at kommunalbestyrelsen bliver opmærksom på, at et barn eller en ung kan have behov for særlig støtte.

Undersøgelsen gennemføres så vidt muligt i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år. Som led i undersøgelsen skal der desuden gennemføres en samtale med barnet eller den unge, medmindre særlige forhold taler imod det, og kommunen skal inddrage de fagfolk, der allerede har viden om barnets eller den unges og familiens forhold.

På baggrund af undersøgelsen skal kommunen tage stilling til, om der er grundlag for at iværksætte særlig støtte og hvilken form for støtte, der kan være behov for. Kommunen skal træffe afgørelse om foranstaltninger efter servicelovens § 52, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte, og kommunen skal vælge den eller de foranstaltninger, der bedst kan løse de problemer og behov, som er afdækket i den børnefaglige undersøgelse. Kommunen kan fx træffe afgørelse om praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet, om familiebehandling eller behandling af barnets eller den unges problemer, aflastningsordning, fast kontaktperson eller anbringelse uden for hjemmet.

Hvis et barn eller en ung anbringes uden for hjemmet, skal kommunen efter servicelovens § 54, stk. 2, træffe afgørelse om støtte til forældrene. Formålet med bestemmelsen er at sikre, at støtten så vidt muligt medvirker til at løse de problemer, der har været årsagen til anbringelsen, og dermed støtte forældrene i at varetage omsorgen for barnet eller den unge. Kommunen skal desuden fastsætte en særskilt plan for støtten til forældrene.

Serviceovens § 68 fastsætter nærmere regler om ophør eller videreførelse af foranstaltninger. Det fremgår således af § 68, stk. 1, at en foranstaltning efter § 52, stk. 3, i serviceloven skal ophøre, når formålet er nået, når de ikke længere

opfylder deres formål, eller når den unge fylder 18 år, medmindre kommunen træffer afgørelse om foranstaltninger efter reglerne i servicelovens §§ 76 og 76 a. Det fremgår af servicelovens § 68, stk. 2, at hvis et barn eller en ung er anbragt uden for hjemmet, kan barnet først hjemgives, når kommunen har truffet afgørelse om hjemgivelse. Der er desuden i servicelovens § 68, stk.3, fastsat særlige regler om tidsfrister for behandling af en anmodning om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt med samtykke. I servicelovens § 68, stk. 4, er det fastsat, at kommunen skal fastsætte længden af en hjemgivelsesperiode og de forhold, der skal indgå i kommunens afgørelse herom, ligesom det er fastsat i stykke 5, at hjemgivelsesperioden er en videreførelse af anbringelsen efter § 52, stk. 3, nr. 7. Servicelovens § 68, stk. 6, fastsætter særlige regler om behandling af en anmodning om hjemgivelse i sager om anbringelse uden samtykke efter servicelovens § 58 eller videreført anbringelse efter servicelovens § 68 a. Der er videre i servicelovens § 68, stk. 7, fastsat nærmere regler for hvornår kommunen kan afvise at behandle en anmodning fra forældrene om hjemgivelse af et barn eller en ung, og i stk. 8 om, at kommunen skal træffe afgørelse om hjemgivelse, hvis anmodningen om hjemgivelse ikke afvises. Det fremgår desuden af servicelovens § 68, stk. 9, at sagen skal forelægges børn og unge-udvalget til afgørelse, hvis kommunen ikke kan imødekomme forældrenes anmodning om hjemgivelse. Servicelovens § 68, stk. 10, fastsætter, at kommunen ikke har pligt til at behandle en anmodning om hjemgivelse, når en sag er under behandling enten i Ankestyrelsen eller ved retten. Servicelovens § 68, stk. 11, fastsætter desuden regler om revision af barnets handleplan forud for en hjemgivelse og herunder om revisionen af den unges handlingsplan, særligt i forhold til målene om uddannelse og beskæftigelse, forud for hjemgivelsen af en ung, der er idømt en sanktion efter straffelovens § 74 a. Servicelovens § 68, stk. 12, fastsætter nærmere regler om revision af handleplanen forud for ophør af en anbringelse ved det fyldte 18. år, og herunder om, at der skal træffes afgørelse om, hvorvidt den unge har behov for efterværn efter servicelovens § 76 eller opretholdt anbringelse efter servicelovens § 76 a, senest 6 måneder før ophør af en anbringelse ved det fyldte 18. år. Efter § 68, stk. 12, 2. pkt. i samme bestemmelse skal kommunen forinden da i samarbejde med den unge revidere den unges handlingsplan og herunder tage stilling til den unges videre forløb med hensyn til uddannelse, beskæftigelse og øvrige relevante forhold. Endelig er der i forbindelse med unge, der har været anbragt eller haft en kontaktperson indtil det 18. år, i servicelovens § 68, stk. 13, fastsat regler om, at handleplanen forinden skiftet skal oversendes til den nye opholdskommune, hvis den unge skifter opholdskommune, når han eller hun fylder 18 år. Oversendelse af handleplanen forudsætter samtykke fra den unge og forældremyndighedsindehaveren. Den nye opholdskommune skal efter reglerne i servicelovens § 68, stk. 14, inden 30 dage fra modtagelsen træffe afgørelse om, hvorvidt den unge har behov for støtte i form af efterværn efter servicelovens § 76, og i så fald træffe afgørelse om, hvilken form for støtte der iværksættes. Hvis der

iværksættes støtte, skal der efter § 68, stk. 14, 2. pkt., udarbejdes en ny handleplan, jf. servicelovens § 140.

Servicelovens § 68 b fastsætter nærmere regler om kommunens opgaver i forbindelse med anbringelsen. Det fremgår således af servicelovens § 68 b, stk. 1, 1. punktum, at kommunen skal træffe afgørelse om valg af et konkret anbringelsessted i overensstemmelse med barnets eller den unges handleplan, jf. servicelovens § 140. Det fremgår også af § 68, b, stk. 1, at der i sammenhæng hermed eventuelt skal tages stilling til barnets eller den unges skolegang. Kommunen skal efter servicelovens § 68 b, stk. 2, vælge det anbringelsessted, der bedst imødekommer barnets eller den unges behov, og skal lægge vægt på anbringelsesstedets muligheder for at tilbyde nære og stabile voksenrelationer, og herunder om anbringelse i en plejefamilie er det mest hensigtsmæssige for barnet. I de tilfælde, hvor barnet eller den unge har søskende, der er anbragt uden for hjemmet, skal kommunen efter bestemmelsens stk. 3 vælge samme anbringelsessted, medmindre de øvrige søskendes eller barnets eller den unges behov eller andre væsentlige forhold taler imod dette. Endelig skal kommunen efter servicelovens § 68 b, stk. 4, hjælpe barnet eller den unge til at finde en person, der kan udpeges til at være dennes støtteperson under anbringelsen, ligesom der er fastsat regler for, at kommunen efter behov kan dække støttepersonens udgifter i forbindelse med opgaverne som støtteperson.

Efter servicelovens § 140 skal der udarbejdes en handleplan, inden der træffes afgørelse om særlig støtte efter serviceloven, medmindre hensynet til barnet eller den unge betyder, at man ikke kan afvente udarbejdelsen af handleplanen. Handleplanen skal med udgangspunkt i resultaterne af den børnefaglige undersøgelse angive formålet med indsatsen, hvilken indsats der er nødvendig for at opnå formålet, konkrete mål i forhold til barnets eller den unges trivsel og udvikling og indsatsens forventede varighed.

Handleplanen for unge med et behandlingskrævende stofmisbrug skal endvidere indeholde en plan for den behandling, der skal iværksættes, og for unge over 16 år skal handleplanen opstille konkrete mål for den unges overgang til voksenlivet, herunder i forhold til uddannelse og beskæftigelse.

Når der er iværksat særlig støtte over for et barn, en ung eller vordende forældre, skal kommunen, efter servicelovens § 70, senest efter 3 måneder vurdere, om indsatsen skal ændres, og om der er behov for at revidere handleplanen, jf. § 140 i serviceloven. Herefter skal kommunen med højst 6 måneders mellemrum foretage denne vurdering. Afgørelsen om revision skal så vidt muligt træffes med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år. Formålet med bestemmelsen er at sikre, at der løbende følges op på, om de iværksatte indsatser har den forventede virkning i forhold til barnets eller den unges udvikling og sikre det fornødne grundlag for justering af indsatsen. Når et barn eller en ung er anbragt uden for hjemmet, skal vurderingen af indsatsen og af behovet for revision af hand-

leplanen derfor ske på baggrund af det løbende tilsyn med barnet eller den unge og efter kontakt med forældremyndighedsindehaveren, jf. servicelovens § 148. Er der udarbejdet en særskilt plan for støtten til forældrene, jf. § 54, stk. 2, i serviceloven, skal forældrene tilbydes, at planen revideres, når der er behov herfor, dog første gang senest 3 måneder efter barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet.

Kommunen skal efter servicelovens § 155 b, stk. 1, senest 6 hverdage efter modtagelsen af en underretning efter servicelovens §§ 152-154 bekræfte modtagelsen over for den, der har foretaget underretningen. Når der er sket underretning efter servicelovens § 153 om skærpet underretningspligt for personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hver, skal kommunen samtidig efter stk. 2 orientere den person, der foretog underretningen, om der er iværksat en undersøgelse eller foranstaltninger i forhold til det barn eller den unge, som underretningen vedrører. Orienteringen kan dog undlades, når særlige forhold gør sig gældende, herunder fx i sager, hvor der eksisterer en konflikt mellem den person, der foretog underretningen, og familien. Orienteringen har til hensigt at bekræfte, at kommunen behandler sagen på behørig vis, fx i de tilfælde, hvor fagpersonen overvejer at underrette Ankestyrelsen efter reglerne i servicelovens § 65. Endelig kan kommunalbestyrelsen efter stk. 3 på baggrund af et konkret skøn videregive oplysninger om iværksat støtte og varigheden heraf til den fagperson, der har underrettet.

Servicelovens § 166 fastsætter, at kommunens afgørelser efter serviceloven, med mindre andet er fastsat i serviceloven eller lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 1345 af 23. november 2016 (herefter retssikkerhedsloven), kan indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i retssikkerhedsloven. Retssikkerhedslovens kapitel 10 omhandler de almindelige klageregler, og herunder blandt andet kommunens pligt til at genvurdere sagen, klagefrister og regler om opsættende virkning ved klage over en afgørelse i visse sager.

Med lovforslagets § 10, stk. 1, foreslås det fastsat, at børne- og socialministeren kan godkende frikommuneforsøg i frikommunenetværket om børn som vores vigtigste ressource inden for de rammer, der fremgår af de foreslåede bestemmelser i § 10, stk. 2-16. Kommunalbestyrelsen skal fremsende en uddybende ansøgning om forsøget, jf. lovforslagets § 7 og bemærkningerne til denne bestemmelse. Det er en forudsætning, at kommunerne i de enkelte forsøg sikrer, at forvaltningsloven overholdes. Det forventes desuden, at frikommunerne skriftligt informerer de familier, der omfattes af forsøget, om, hvad forsøget indebærer bl.a. i forhold til samarbejdet med familierne.

Baggrunden for forslaget er, at kommunerne i frikommunenetværket om børn som vores vigtigste ressource ønsker at afprøve andre måder end servicelovens proceskrav i reglerne om særlig støtte til udsatte børn og unge til at sikre effekten af indsatsen og udviklingen for barnet.

Kommunerne i frikommunenetværket ønsker med forsøget at udvikle nye metoder og praksis omkring udredning og planer for indsatsen med det formål at opnå den bedst mulige proces. Dette forudsætter, at frikommunerne får adgang til at kunne fravige en række krav til de administrative processer i forhold til proces for afholdelse af børnesamtale, formen for den børnefaglige udredning og formen for udarbejdelse af en plan for mål og indsats overfor barnet.

Med forsøget forventer frikommunerne, at børnene og de unge samt deres familier i højere grad vil opleve, at de er inddraget i deres egen sag og dermed i højere grad samarbejder omkring indsatsen, hvilket vil bidrage til at styrke mulighederne for at opnå den ønskede virkning af støtten til barnet eller den unge. Frikommunerne forventer ligeledes at kunne reducere tiden, fra der opstår bekymring for et barn, til en relevant indsats iværksættes. Samlet set forventer frikommunerne at kunne øge effekten af den sociale støtte, som børn og unge i kommunen modtager.

Med henblik på at sikre frikommunerne hjemmel til at fravige regler i servicelovens kapitel 11 foreslås videre i *stk. 2*, at børne- og socialministeren efter en konkret vurdering helt eller delvist kan dispensere fra servicelovens § 48 om afholdelse af en børnesamtale inden iværksættelsen af en afgørelse efter servicelovens kapitel 11, kravet i servicelovens § 50 om en børnefaglig undersøgelse, kravet i servicelovens § 54, stk. 2, 3. pkt., om en plan for støtten til forældre, hvis barn er anbragt, fra servicelovens § 140, stk. 1, 3, 4, 5, 6 og 7, om handleplaner og fra servicelovens § 155 b, stk. 2, om orientering til den fagperson, der har foretaget en underretning.

Som det fremgår af bemærkningerne ovenfor til *stk. 1*, er begrundelsen for forslaget, at frikommunerne ønsker at udvikle og afprøve nye metoder og praksis omkring udredning og planer for indsatsen, når der er behov for en tidlig og forebyggende indsats eller for at iværksætte foranstaltninger efter servicelovens kapitel 11, med henblik på at kunne yde en hurtigere og mere smidig indsats over for udsatte børn og unge. Dette forudsætter, at frikommunerne får adgang til at kunne fravige en række af servicelovens krav til de administrative processer i forhold til proces for afholdelse af børnesamtale, formen for den børnefaglige udredning og formen for udarbejdelse af en plan for mål og indsats overfor barnet.

Det forventes med bestemmelsen, at frikommunerne kan udvikle nye veje til at inddrage borgerne og til at følge op på indsatserne og at frikommunerne dermed kan øge effekten af den sociale støtte, som børn og unge i kommunen modtager.

Med lovforslaget gives der ikke dispensation fra servicelovens § 46. Frikommunerne skal derfor sikre, at den særlige støtte ydes med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste og bl.a. har til formål at sikre kontinuitet i opvæksten og et trygt omsorgsmiljø, at understøtte barnets eller den unges skolegang og mulighed for at gennemføre en uddannelse og at forberede barnet eller den unge til et selvstændigt voksenliv. Frikommunerne skal yde den nødvendige støtte tid-

ligt og helhedsorienteret, så problemer så vidt muligt kan forebygges og afhjælpes i hjemmet, og sikre, at støtten ydes på baggrund af en konkret vurdering af det enkelte barns eller den enkelte unges og familiens forhold. Den støtte, der ydes, skal samtidig bygge på barnets eller den unges egne ressourcer og barnets eller den unges synspunkter skal altid inddrages med passende vægt i overensstemmelse med barnets eller den unges alder og modenhed. Det gælder videre, at barnets eller den unges vanskeligheder så vidt muligt skal løses i samarbejde med familien og med dennes medvirken, og når dette ikke er muligt, skal baggrund, formål og indhold af iværksatte foranstaltninger tydeliggøres for forældremyndighedsindehaveren og for barnet eller den unge. Frikommunerne skal ligeledes efter servicelovens § 47 overveje, hvordan der kan ske en systematisk inddragelse af familie og netværk. Endelig skal det understreges, at afgørelser om foranstaltninger om særlig støtte ikke er omfattet af adgangen til dispensation. Det betyder at frikommunerne i forsoget fortsat skal træffe afgørelse om foranstaltninger efter de gældende regler om særlig støtte i serviceloven. Det betyder, at servicelovens regler om blandt andet ret til bisidder og adgangen til at indbringe afgørelser om støtte til udsatte børn og unge for Ankestyrelsen eller domstolene, jf. servicelovens kapitel 30, fortsat også er gældende i frikommunerne og dermed ikke omfattet af børne- og socialministerens adgang til dispensation. Retssikkerhedslovens bestemmelser om bl.a. opholdskommune, refusion, pligten til at oplyse sagen, klageregler og opsættende virkning finder derfor også anvendelse ved afgørelser om særlig støtte i frikommunerne.

Det foreslås videre i *stk. 3*, at børne- og socialministerens godkendelse af en dispensation efter *stk. 2* samtidig medfører, at der kan gives dispensation fra reglerne om en børnefaglig undersøgelse i servicelovens §§ 50 b og 52, *stk. 2*, så frikommunen også i disse sager kan anvende andre måder til at udrede barnets eller den unges udfordringer og ressourcer på, jf. dog også lovforslagets § 10, *stk. 7*, nr. 1 og 2. Frikommunerne vil dog fortsat skulle træffe afgørelse om iværksættelse af en udredning af sagen. Begrundelsen for forslaget er, at det findes hensigtsmæssigt i forbindelse med et frikommuneforsøg, som beskrevet ovenfor til *stk. 1* og 2, at der kan gives dispensation for de i *stk. 3* nævnte bestemmelser.

Det foreslås i *stk. 4*, at børne- og socialministerens godkendelse af en dispensation efter *stk. 2* medfører, at der samtidig, når der er givet dispensation fra kravet om udarbejdelse af handleplaner i en frikommune, kan dispenseres fra kravene, som fremgår af de i nr. 1-8 angivne bestemmelser i serviceloven, hvor der henvises til regler om handleplaner. Begrundelsen for forslaget er, at det findes hensigtsmæssigt i forbindelse med et frikommuneforsøg, som beskrevet ovenfor til *stk. 1* og 2, at der kan gives dispensation for de i *stk. 4* nævnte bestemmelser.

For at sikre sammenhæng i reglerne foreslås det i lovforslagets *stk. 5*, at børne- og socialministerens godkendelse af en dispensation efter *stk. 2* samtidig medfører, at der kan gives dispensation fra kravet i servicelovens § 70, *stk. 4*, om at til-

byde revision af planen for støtten til forældrene. Begrundelsen for forslaget er, at det findes hensigtsmæssigt i forbindelse med et frikommuneforsøg, som beskrevet ovenfor til *stk. 1* og 2, at der samtidig kan gives dispensation for den i *stk. 5* nævnte bestemmelse.

Stk. 3-5 er en udtømmende opstilling af mulighederne for at give dispensation i forbindelse med en godkendelse af et frikommuneforsøg, jf. *stk. 1* og 2. Det betyder, at der fx ikke kan gives dispensation fra kravet om udarbejdelse af en handleplan i forbindelse med netværkssamråd for unge under 18 år, som er mistænkt for at have begået alvorlig kriminalitet, jf. servicelovens § 57 c.

Med den foreslåede *stk. 6* vil adgangen til at kunne dispensere fra visse bestemmelser i serviceloven således ikke omfatte frikommunernes sagsbehandling i sager om anbringelse eller adoption uden samtykke og kravene til indstillinger herom, jf. servicelovens §§ 58-59 og 68 e-68 g, sager om videreført anbringelse efter servicelovens § 68 a, efterværn efter servicelovens § 76 eller opretholdt døgnophold i en plejefamilie efter servicelovens § 76 a. Frikommunerne skal således fortsat anvende servicelovens bestemmelser i disse sager.

Baggrunden for forslaget er frikommunernes oplysninger om, at kommunerne i de sager, hvor der er høj grad af kompleksitet eller konfliktniveau, fortsat vil benytte de gældende regler i serviceloven. Det vurderes samtidig hensigtsmæssigt, at der ikke fastsættes en adgang til at kunne dispensere fra servicelovens regler i de mest indgribende sager for barnet eller den unge og forældrene, det vil sige sager om anbringelse eller adoption uden samtykke og sager om videreført anbringelse efter servicelovens § 68 a. Endvidere er reglerne om efterværn for unge mellem 18 og 22 år ikke omfattet af lovforslagets forslag om adgang for børne- og socialministeren til at kunne dispensere fra reglerne på området. Frikommunerne skal således fortsat anvende servicelovens bestemmelser, når der skal træffes afgørelse om anbringelse eller adoption uden samtykke, om videreført anbringelse, om efterværn eller opretholdt døgnophold i en plejefamilie.

Det foreslås i *stk. 7*, nr. 1, at frikommunen skal redegøre for, hvordan kommunen vil sikre, at forældremyndighedsindehaveren inddrages, og at barnet eller den unge inddrages og høres i deres egen sag. Med den foreslåede § 10, *stk. 2*, kan børne- og socialministeren helt eller delvist dispensere fra reglerne om børnesamtale i servicelovens §§ 48 og 50. Med forslaget vil frikommunerne i netværket efter ministerens godkendelse og eventuelle dispensation, jf. *stk. 1* og 2, derfor kunne tilrettelægge sagen, således at fx børnesamtalerne kan afholdes på den måde og det tidspunkt i sagsforløbet, som frikommunen ud fra en faglig vurdering finder, bedst sikrer inddragelsen af barnet eller den unge og sikrer sammenhæng med opfølgningen på indsatsen.

Begrundelsen for forslaget er et ønske om at sikre, at barnet eller den unge også i frikommunerne høres og inddrages i forhold, der vedrører barnet eller den unge, i overensstem-

melse med FN's Konvention om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen). Derfor skal frikommunerne i frikommunenetværket i en uddybende ansøgning redegøre for, hvordan de vil sikre, at barnet eller den unge inddrages og høres i forbindelse med barnets eller den unges sag i overensstemmelse med Børnekonventionen, når der anvendes nye metoder og veje til at høre og inddrage barnet eller den unge.

Det foreslås videre i *stk. 7, nr. 2*, at kommunerne i frikommunenetværket skal redegøre for, hvordan de vil sikre, at der sker tilstrækkelig udredning af sagerne og træffes de fornødne afgørelser om støtte. Med lovforslagets § 10, stk. 2, kan børne- og socialministeren dispensere fra reglerne om en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50, og frikommunerne kan derfor tilrettelægge udredningen af barnets eller den unges og familiens udfordringer og ressourcer på en anden måde, som beskrevet ovenfor til stk. 1 og 2.

Begrundelsen for forslaget er, at det er af afgørende betydning for den videre indsats over for barnet eller den unge, at der foretages en grundig og helhedsorienteret afdækning af barnets eller den unges og familiens udfordringer og ressourcer. Herved sikres et tilstrækkeligt grundlag for at træffe de fornødne afgørelser om støtte. Forslaget skal derfor medvirke til at sikre, at sagerne udredes og oplyses i tilstrækkelig grad, ligesom det skal sikre, at kommunerne i frikommunenetværket træffer de fornødne afgørelser om støtte, så de børn og unge og deres familier, der er omfattet af forsøget, får den nødvendige hjælp. Derfor skal kommunerne i frikommunenetværket redegøre for, hvordan de indenfor rammerne af de enkelte forsøg i netværket vil sikre tilstrækkelig udredning af sagerne, at der træffes afgørelse herom, og at der træffes de fornødne afgørelser om støtte.

For at sikre, at frikommunerne fortsat i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge udarbejder en beskrivelse af formålet med de enkelte indsatser, hvilke mål der er for indsatserne, og hvordan der skal arbejdes med barnet eller den unge og familien for at nå disse mål, uanset adgangen til at dispensere fra servicelovens § 54, stk. 2, samt §§ 70 og 140, foreslås det derfor i *stk. 7, nr. 3*, at frikommunerne i netværket skal redegøre for, hvordan dette sikres i forsøgsperioden. Videre skal frikommunerne redegøre for, hvordan der følges op på disse mål.

Begrundelsen for forslaget er, at det findes hensigtsmæssigt i forbindelse med frikommuneforsøg som beskrevet ovenfor til stk. 1 og 2, at der fortsat udformes en skriftlig beskrivelse af formålet med støtten og målet med de iværksatte indsatser for at sikre en fælles forståelse af indsatsen og rammene herfor.

Det foreslås i *stk. 8*, at kommunen senest 3 måneder efter, at der er iværksat en foranstaltning over for et barn eller en ung, skal vurdere, om der er behov for at revidere den beskrivelse af målene for foranstaltningen, som frikommunen skal udarbejde, jf. *stk. 7, nr. 3*. Kommunen skal herefter foretage en sådan vurdering af behovet for at revidere beskrivelsen med højst 6 måneders mellemrum. Det foreslås

desuden, at afgørelsen om revision så vidt muligt skal træffes med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren. Hvis der er iværksat en foranstaltning over for en ung, der er fyldt 15 år, skal afgørelsen om revision af beskrivelsen også så vidt muligt træffes med samtykke fra den unge. Begrundelsen for forslaget er, at det ønskes at sikre, at frikommunen følger op på de iværksatte foranstaltninger, når der ikke udarbejdes en handleplan efter reglerne i servicelovens § 140, jf. bemærkningerne til stk. 2 og 4, og at denne opfølgning som minimum har samme hyppighed som efter de gældende regler i servicelovens § 70, stk.1. Frikommunerne skal dermed fortsat vurdere, om indsatsen skal ændres, senest 3 måneder efter at den er iværksat og herefter som minimum foretage en sådan vurdering af behovet for at ændre indsatsen med 6 måneders mellemrum.

Det foreslås i *stk. 9*, at kommunen skal træffe afgørelse om valg af konkret anbringelsessted i overensstemmelse med beskrivelsen, jf. *stk. 7, nr. 3*. Begrundelsen for forslaget er, at det findes hensigtsmæssigt i forbindelse med frikommuneforsøg, som beskrevet ovenfor til stk.1 og 2, at sikre, at frikommunerne, på samme måde som efter servicelovens § 68 b, stk.1, vurderer og træffer afgørelse om valg af det konkrete anbringelsessted, som ud fra beskrivelsen er bedst egnet i forhold til barnets behov. Herved sikres det, at der i anbringelsessager i frikommuner fortsat er tydelig sammenhæng mellem udredningen af barnets eller den unges behov, den efterfølgende beskrivelse af indsatsen og valget af det konkrete anbringelsessted for barnet eller den unge.

Det foreslås i *stk. 10*, at kommunen forud for en afgørelse om hjemgivelse, jf. § 68 i lov om social service, skal revidere den beskrivelse af målene for den iværksatte indsats, der skal udarbejdes, jf. *stk. 7, nr. 3*. Kommunen skal herunder angive den videre indsats i forhold til barnet eller den unge og forældrene i forbindelse med hjemgivelsen. Begrundelsen for forslaget er et ønske om at sikre, at frikommunen forud for hjemgivelsen tager stilling til barnets eller den unges behov for fx særlig støtte, skolegang m.v. efter hjemgivelsen, med henblik på at sikre en så skånsom overgang for barnet eller den unge som muligt. Forslaget sikrer dermed, at frikommunerne skal foretage de samme overvejelser og foretage en revision af beskrivelsen af indsatser og mål herfor ved hjemgivelse af børn og unge, der omfattes af forsøget, i lighed med reglerne i servicelovens § 68, stk. 11.

Det foreslås i *stk. 11*, at kommunen, inden ophør af en anbringelse ved det fyldte 18. år, i samarbejde med den unge skal revidere den beskrivelse, der udarbejdes, jf. *stk. 7, nr. 3*. Begrundelsen for forslaget er, at det findes hensigtsmæssigt i forbindelse med et frikommuneforsøg, som beskrevet ovenfor til stk. 1 og 2, at frikommunen i samarbejde med den unge også reviderer den unges beskrivelse af indsatser, formål og mål med indsatserne, inden anbringelsen ophører, når den unge fylder 18 år. Forslaget betyder, at der også i frikommunerne er det fornødne grundlag for at kunne vurdere den unges behov for efterværn efter servicelovens § 76 eller opretholdt anbringelse i en plejefamilie efter § 76 a. Frikommunen skal netop efter de gældende regler i servicelo-

vens § 68, stk. 12, 1. pkt., som ikke er omfattet af adgangen til dispensation, senest 6 måneder forud for ophør af en anbringelse ved det fyldte 18. år, træffe afgørelse om, hvorvidt den unge har behov for efterværn eller opretholdt anbringelse efter serviceloven §§ 76 eller 76 a, og i givet fald hvilke foranstaltninger der skal iværksættes efter disse bestemmelser. I forlængelse heraf indebærer forslaget, at frikommunerne reviderer den beskrivelse, der udarbejdes, jf. stk. 7, nr. 3, og herunder tager stilling til den unges videre forløb med hensyn til uddannelse og beskæftigelse samt øvrige relevante forhold med henblik på at sikre en god overgang til voksenlivet ved det 18. år for unge omfattet af forsløget.

Det foreslås i *stk. 12*, at i de tilfælde, hvor en ung i alderen 18-22 år, der har været anbragt eller har haft en fast kontaktperson indtil sit fyldte 18. år, skifter opholdskommune, skal frikommunen, som har været opholdskommune, forud for skiftet oversende den reviderede beskrivelse, jf. stk. 11, til den nye opholdskommune, medmindre der er truffet afgørelse om foranstaltninger efter § 76 a i lov om social service. Oversendelsen af beskrivelsen skal ske med samtykke fra den unge og forældremyndighedens indehaver. Såfremt den unge er fyldt 18 år, vil der alene skulle indhentes samtykke fra den unge. Begrundelsen for forslaget er, at det findes hensigtsmæssigt at fastsætte, at frikommunerne har pligt til at oversende beskrivelsen af indsatser m.v. til den nye opholdskommune, når den unge skifter opholdskommune ved det 18. år. Med forslaget sikres der således både en pligt og en adgang til at kunne oversende den unges beskrivelse til den nye opholdskommune, når der er givet samtykke hertil, i lighed med servicelovens § 68, stk. 12.

Det foreslås i *stk. 13*, at kommunen, når der er udarbejdet en beskrivelse, jf. stk. 7, nr. 3, for den iværksatte indsats over for forældrene til et barn eller en ung, der er anbragt uden for hjemmet, skal tilbyde at revidere denne beskrivelse, når der er behov for det. Det foreslås videre, at frikommunen første gang skal tilbyde denne revision af beskrivelsen senest 3 måneder efter, at barnet eller den unge har fået ophold uden for hjemmet. Kommunalbestyrelsen skal herefter med højst 12 måneders mellemrum foretage en vurdering af, om der er behov for at tilbyde en revision af beskrivelsen.

Begrundelsen for forslaget er, at det findes hensigtsmæssigt i forbindelse med et frikommuneforsøg, som beskrevet ovenfor i stk. 1 og 2, at frikommunen følger op på den støtte, der iværksættes over for forældre til et anbragt barn eller en ung, jf. servicelovens § 54, stk. 1 og stk. 2, 1. pkt., når der ikke udarbejdes en særskilt plan for denne efter reglerne i servicelovens § 54, stk. 2, 3. pkt. Med frikommuneforsøget skal frikommunerne fortsat træffe afgørelse om støtte til forældrene efter reglerne i § 54, stk. 2, 1. og 2. pkt., men skal ikke udarbejde en særskilt plan for støtten til forældrene, jf. § 54, stk. 2, 3. pkt. Forslaget indebærer, at frikommunerne fortsat skal følge op på den indsats, der iværksættes over for forældrene til et anbragt barn eller en ung, og at denne opfølgning som minimum har samme hyppighed som efter de gældende regler i servicelovens § 70, stk. 4.

Det foreslås i *stk. 14*, at frikommunen, når der træffes afgørelse om, at et barn eller en ung anbringes på et anbringelsessted efter reglerne i servicelovens § 66 i serviceloven eller visiteres til et behandlingstilbud for stofmisbrugere efter § 101 i serviceloven, skal udlevere de relevante dele af den beskrivelse, der udarbejdes, jf. stk. 7, nr. 3, til anbringelsesstedet. Begrundelsen for forslaget er, at det findes hensigtsmæssigt i forbindelse med et frikommuneforsøg, som beskrevet ovenfor til stk. 1 og 2, at sikre, at der er udtrykkelig hjemmel til at udlevere disse oplysninger til barnets eller den unges anbringelsessted. Med forslaget skal frikommunerne også udlevere disse oplysninger til anbringelsesstedet, som dermed sikres mulighed for at tilrettelægge indsatsen over for barnet eller den unge i overensstemmelse med barnets eller den unges behov for hjælp og støtte.

Det foreslås i *stk. 15*, at beskrivelsen, jf. stk. 7, nr. 3, skal indeholde en plan for, hvordan den unge snarest muligt og senest ved afslutningen af sanktionen påbegynder en uddannelse eller kommer i beskæftigelse, og at koordinatoren, jf. servicelovens § 54 a, skal sikre, at målsætningerne i beskrivelsen, jf. stk. 7, nr. 3, fastholdes i forhold til den unge. Begrundelsen for forslaget er, at det findes hensigtsmæssigt i forbindelse med et frikommuneforsøg, som beskrevet ovenfor i stk. 1 og 2, at det fortsat sikres, at frikommunerne og den unges koordinator fastholder fokus på uddannelse og beskæftigelse i forhold til unge, der er idømt en sanktion efter straffelovens § 74 a. Forslaget indebærer dermed, at fokus på uddannelse og beskæftigelse fastholdes, og at koordinatoren i forhold til unge, der er idømt en sanktion, har samme funktioner som i kommuner, der ikke er omfattet af frikommuneforsøget.

Det foreslås i *stk. 16*, at servicelovens § 166 om adgangen til at klage over kommunens afgørelser til Ankestyrelsen efter reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 10, og retssikkerhedslovens § 11 a, stk. 1 og 6, samt § 11 c tilsvarende finder anvendelse.

Efter servicelovens § 166 kan kommunalbestyrelsens afgørelser efter serviceloven indbringes for Ankestyrelsen, med mindre andet er fastsat i serviceloven eller retssikkerhedsloven. Frikommunerne skal fortsat træffe afgørelse om at iværksætte de nødvendige foranstaltninger efter reglerne om særlig støtte i serviceloven, og derfor vil forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge, der er fyldt 12 år, fortsat være omfattet af servicelovens gældende regler om bl.a. adgang til at klage over en afgørelse og ret til bisidder. Forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge, der er fyldt 12 år, vil ligeledes have ret til advokatbistand i de mest indgribende sager.

Med frikommuneforsøget vil der imidlertid efter lovforslagets § 10, stk. 1-5 kunne dispenseres fra reglerne om bl.a. børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50 og reglerne om handleplaner efter servicelovens § 140. Herved vil en afgørelse om udredning af en sag eller en beskrivelse af formål og indsatser for barnet eller den unge og familien ikke være omfattet af servicelovens § 166 om klageadgang.

Begrundelsen for forslaget er, at det findes hensigtsmæssigt i forbindelse med et frikommuneforsøg, som beskrevet ovenfor til stk. 1 og 2, at sikre, at forældremyndighedsindehaverens klagemuligheder ikke indskrænkes i forbindelse med frikommuneforsøget. Med forslaget sikres forældremyndighedsindehaveren derfor en udtrykkelig adgang til også at kunne klage over afgørelser om udredning og beskrivelsen af formål og målsætninger for iværksatte indsatser. Bestemmelsen skal dermed sikre samme adgang til at klage i disse tilfælde til Ankestyrelsen som efter de gældende regler i serviceloven.

Efter retssikkerhedslovens § 11 a, stk. 1, kan kommunen, når der er indhentet samtykke fra den, der søger om eller får hjælp, forlange, at andre offentlige myndigheder, arbejdsløshedskasser, pengeinstitutter, arbejdsgivere og private, der udfører opgaver for det offentlige, giver oplysninger om den pågældende, der er nødvendige for at kunne behandle sagen. Adgangen gælder også oplysninger om en persons rent private forhold og andre fortrolige oplysninger.

Efter retssikkerhedslovens § 11 a, stk. 6, kan samtykke til at indhente oplysninger efter § 11 a, stk. 1, når der er klaget til Ankestyrelsen, indhentes ved, at borgeren i Ankestyrelsens skriftlige bekræftelse af, at klagen er modtaget, gøres opmærksom på, hvilke typer af oplysninger, det kan blive nødvendigt at indhente og får en frist til at gøre indsigelse imod dette.

Efter retssikkerhedslovens § 11 c, stk. 1, nr. 1, kan kravet om samtykke efter retssikkerhedslovens § 11 a, stk. 1 og 6, fraviges i sager om særlig støtte til børn og unge efter kapitel 11 i lov om social service, hvor myndighederne kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse uden forældrenes samtykke, samt i forbindelse med undersøgelser efter § 50 i lov om social service.

Efter retssikkerhedslovens § 11 c, stk. 2, kan myndigheden i sager om særlig støtte til børn og unge, jf. § 11 a, stk. 1, nr. 1, uden samtykke bede om oplysninger fra private, der har kendskab til forholdene. Myndigheden skal, når der bedes om oplysninger fra private, gøre opmærksom på, at man ikke er forpligtet til at svare på anmodningen. Efter retssikkerhedslovens § 11 c, stk. 3, kan myndigheden i samme sager uden samtykke forlange oplysninger efter retssikkerhedslovens § 11 a, stk. 1, og indhente oplysninger efter § 11 c, stk. 2, om personer, der er part i sagen, samt om forældremyndighedsindehaverens samlever eller ægtefælle. Endelig fremgår det af retssikkerhedslovens § 11 c, stk. 4, at myndigheden altid skal forsøge at få samtykke fra borgeren til, at oplysningerne indhentes, uanset adgangen til at indhente oplysningerne uden samtykke efter stk. 1-3.

Begrundelsen for forslaget er, at frikommunerne i forsøget ønsker at afprøve nye veje til at inddrage borgerne og udrede sagerne, som det også er beskrevet ovenfor i bemærkningerne til stk. 1 og 2. Med lovforslaget bemyndiges børne- og socialministeren til at godkende forsøg, hvor der kan gives dispensation fra kravet om en børnefaglig undersøgelse efter

servicelovens § 50. Da retssikkerhedslovens § 11 c, stk. 1, nr. 1, i forhold til udredning af sagen uden samtykke eksplicit omhandler den børnefaglige undersøgelse efter servicelovens § 50, findes det nødvendigt at etablere en udtrykkelig hjemmel for at sikre, at frikommunerne i forsøget får samme adgang til at indhente oplysninger, og herunder adgang til at indhente nødvendige oplysninger uden samtykke i forbindelse med udredningen og behandlingen af en sag om særlig støtte efter lovforslagets § 10.

Til § 11

De gældende regler i servicelovens § 54, stk. 2, fastsætter, at kommunen skal træffe afgørelse om støtte til forældrene under et barn eller en ungs anbringelse uden for hjemmet. Støtten skal så vidt muligt medvirke til at løse de problemer, der har været årsagen til anbringelsen og dermed støtte forældrene i at varetage omsorgen for barnet eller den unge. Kommunen skal desuden fastsætte en særskilt plan for støtten til forældrene.

Efter servicelovens § 140 skal der desuden udarbejdes en handleplan, inden der træffes afgørelse om støtte efter servicelovens §§ 52, 76 eller 76 a. Handleplanen skal angive formålet med indsatsen, hvilken indsats der er nødvendig for at opnå formålet, og handleplanen skal indeholde konkrete mål i forhold til barnets eller den unges trivsel og udvikling, ligesom den skal angive indsatsens forventede varighed.

Når der er iværksat særlig støtte over for et barn, en ung eller vordende forældre skal kommunen efter servicelovens § 70 senest 3 måneder efter, at indsatsen er igangsat, vurdere, om indsatsen skal ændres, og om der er behov for at revidere handleplanen, jf. § 140 i serviceloven. Herefter skal kommunen med højst 6 måneders mellemrum foretage denne vurdering. Afgørelsen om revision skal så vidt muligt træffes med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren. Hvis der er udarbejdet en særskilt plan for støtten til forældrene til et barn eller en ung, der er anbragt uden for hjemmet, skal kommunen desuden tilbyde at revidere denne plan, når der er behov for det. Kommunen skal tilbyde revision af planen senest 3 måneder efter anbringelsen og herefter med højst 12 måneders mellemrum vurdere, om der er behov for at tilbyde en revision af planen.

Kommunerne i frikommunenetværket om en plan for en sammenhængende indsats sammen med borgeren ønsker at iværksætte forsøg, hvor der kan udarbejdes en fælles, tværgående handleplan, som rummer alle mål for indsatser for borgere med komplekse problemer.

Kommunerne i netværket oplever, at sagsbehandling, handleplaner og indsatser udarbejdes målrettet det specifikke behov og dermed den enkelte indsats uden sammenhæng til handleplaner i andre afdelinger af kommunen. Herved er der risiko for, at der er modstridende målsætninger, som borgeren skal forholde sig til, eller at der iværksættes indsatser, som ikke koordineres på tværs i kommunen.

Kommunerne i netværket ønsker at afprøve forsøg med at udarbejde én tværgående plan, hvor det sikres, at målsætninger og indsatser gennem planen koordineres af kommunen i forhold til alle relevante hensyn for borgeren, herunder sundhed, uddannelse, beskæftigelse og sociale forhold. Den sammenhængende plan for borgeren forventes at omfatte de relevante dele af kravet om handleplan efter servicelovens § 140, tilbuddet om handleplan efter servicelovens § 141, den særskilte plan for støtte til forældre til anbragte børn og unge efter servicelovens § 54, stk. 2, samt bestemmelser om 'min plan' og 'rehabiliteringsplan' efter reglerne i §§ 27, 28 og § 30 a i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats og § 52 i bekendtgørelse om en aktiv beskæftigelsesindsats. De elementer, der efter de gældende regler kan eller skal indgå i disse planer, vil herefter kunne samles i den sammenhængende plan for indsatsen til borgeren.

Da servicelovens § 54, stk. 2, stiller krav om, at kommunen skal fastsætte en særskilt plan for støtte til forældre til anbragte børn og unge, foreslås i lovforslagets § 11, stk. 1, at frikommunerne kan igangsætte forsøg, hvor dette krav kan fraviges, og planen for støtte til forældrene i stedet indgår i en sammenhængende plan for forældrene på tværs af sektorer og indsatser.

Det foreslås videre i *stk. 2*, at frikommunerne kan iværksætte forsøg, hvor eventuelle elementer af barnets eller den unges handleplan efter § 140 i serviceloven, der vedrører forældrene, i stedet indgår i den sammenhængende og helhedsorienterede plan for forældrene. I det omfang, det er nødvendigt i forhold til beskrivelse af formål og målsætninger og opfølgning i sagen i forhold til barnet eller den unge, vil kommunerne i frikommuneforsøget skulle vurdere, om det er mest hensigtsmæssigt, at disse elementer fremgår både af den sammenhængende plan for indsatsen til forældrene og af handleplanen, jf. servicelovens § 140.

Det foreslås i *stk. 3*, at kommunen, når der iværksættes forsøg efter *stk. 1*, får adgang til at fravige servicelovens § 70, stk. 4. Kommunen skal i stedet tilbyde at revidere de dele af borgerens sammenhængende plan, der vedrører støtte til forældre under et barns anbringelse, når der er behov for det. Kommunen skal senest 3 måneder efter, at barnet eller den unge har fået ophold uden for hjemmet, tilbyde en sådan revision. Kommunen skal herefter med højst 12 måneders mellemrum foretage en vurdering af, om der er behov for at tilbyde en revision af borgerens sammenhængende plan.

Det foreslås desuden i *stk. 4*, at kommunen, når der iværksættes forsøg efter *stk. 2*, får adgang til at fravige servicelovens § 70, stk. 1. Kommunen skal senest 3 måneder efter, at der er iværksat en foranstaltning over for barnet eller den unge, vurdere, om de elementer af den sammenhængende plan, der vedrører forældrene, skal revideres. Kommunen skal herefter med højst 6 måneders mellemrum foretage denne vurdering. Afgørelsen om revision af disse dele af den sammenhængende plan træffes så vidt muligt med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år.

Det foreslås endelig i *stk. 5*, at bestemmelserne i § 166 i serviceloven om adgangen til at klage over kommunens afgørelser til Ankestyrelsen efter retssikkerhedslovens kapitel 10 tilsvarende finder anvendelse i forbindelse med frikommuneforsøg efter *stk. 1-4*.

Efter servicelovens § 166 kan kommunalbestyrelsens afgørelser efter serviceloven indbringes for Ankestyrelsen, med mindre andet er fastsat i serviceloven eller retssikkerhedsloven. Frikommunerne i forsøget skal derfor fortsat træffe afgørelse om at iværksætte de nødvendige foranstaltninger efter reglerne om særlig støtte i serviceloven og derfor vil forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge, der er fyldt 12 år, fortsat være omfattet af servicelovens gældende regler om bl.a. adgang til at klage over en afgørelse, ret til bisidder og adgang til advokatbistand i de mest indgribende sager.

Med forsøget vil kommunerne i frikommunenetværket imidlertid efter lovforslagets § 11, stk. 1-4, kunne træffe beslutning om, at forældrenes plan for støtten i forbindelse med barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet, og de elementer af handleplanen efter servicelovens § 140, der vedrører forældrene, kan samles i én sammenhængende plan for indsatsen på tværs af sektorer. Da afgørelsen herom træffes efter frikommuneloven, er det nødvendigt at fastsætte en udtrykkelig adgang til at klage til Ankestyrelsen, fx over en manglende plan for støtten. Herved sikres forældrene samme adgang til at klage til Ankestyrelsen som efter de gældende regler i serviceloven.

Det er en forudsætning for forsøget, at gældende forvaltningsretlige regler om udveksling af oplysninger mellem forskellige forvaltningsmyndigheder og mellem forskellige dele af samme forvaltningsmyndighed overholdes.

Til § 12

Efter § 129 i serviceloven kan kommunalbestyrelsen indstille til statsforvaltningen at træffe afgørelse om, at en person, der modsætter sig flytning eller mangler evnen til at give et informeret samtykke hertil, skal optages i et bestemt botilbud efter serviceloven, i et botilbud i en bolig opført efter den nu ophævede lov nr. 378 af 10. juni 1987 om boliger for ældre og personer med handicap og i et botilbud efter lov om almene boliger m.v., når det er absolut påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og hjælpen ikke kan gennemføres i personens hidtidige bolig, og den pågældende ikke kan overskue konsekvenserne af sine handlinger, og den pågældende udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og det er uforsvarligt ikke at sørge for flytningen.

Efter servicelovens § 129, stk. 2, kan kommunalbestyrelsen for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud, hvis kommu-

nalbestyrelsens indstilling tiltrædes af den værge, som statsforvaltningen har beskikket, når ophold i et botilbud med tilknyttet service er påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og det i det konkrete tilfælde vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt for den pågældende.

Det er en betingelse for, at der kan træffes afgørelse efter bestemmelsen i servicelovens § 129, stk. 2, at personens psykiske funktionsnedsættelse er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, som er fremadskridende. Ved erhvervet mental svækkelse forstås en i de voksne år erhvervet mental svækkelse. Der vil typisk være tale om borgere med demens. Personkredsen omfatter dog også andre, der ofte sent i deres livsforløb rammes af andre former for fremadskridende mental svækkelse. Eksempelvis vil der kunne være tale om borgere, hvor belastningen efter alvorlig sygdom, følger efter apopleksi, hjerneblødning eller hjernetraumer eller andet bliver den faktor, der udløser en progredierende svækkelse af pågældendes mentale tilstand. Det afgørende er således den fremadskridende mentale svækkelse og ikke den udløsende faktor. Borgere med udviklingshæmning, der rammes af en fremadskridende mental svækkelse, vil ligeledes være omfattet af de lempelige regler.

Servicelovens § 129 sætter rammerne for kommunalbestyrelsens mulighed for at tilbyde borgere med funktionsnedsættelse et bedre egnet botilbud end det nuværende.

Formålet med magtanvendelsesreglerne i serviceloven er at beskytte borgerne mod indgreb i den personlige frihed. Hvis en borger mangler evnen til at give et informeret samtykke til en flytning, indebærer magtanvendelsesreglerne i praksis, at borgeren ikke får mulighed for at flytte til et bedre egnet botilbud, medmindre de restriktive betingelser efter servicelovens § 129, stk. 1 eller 2, er opfyldt. Dermed stilles borgere, der ikke kan give et informeret samtykke, ringere i forhold til flyttemuligheder end andre borgere, der er i stand til at give informeret samtykke, idet disse vil være omfattet af fritvalgsreglerne. Det fremgår af § 15 i bekendtgørelse nr. 1387 af 12/12/2006 om betaling for botilbud m.v. efter servicelovens kapitel 20 samt flytteret i forbindelse med botilbud efter § 108, at ansøgere, som opfylder betingelserne for at modtage tilbud efter servicelovens § 108, har ret til frit at vælge sådanne tilbud – de såkaldte fritvalgsregler. Det er en forudsætning, at det botilbud, borgeren ønsker, er egnet til at tilgodese borgerens behov, at tilbuddet fremgår af Tilbudsportalen, og at botilbuddet ikke er væsentligt dyrere end det tilbud, som kommunalbestyrelsen har anvist, jf. Ankestyrelsens principafgørelse 41-15.

En indstilling om flytning uden samtykke efter servicelovens § 129, stk. 1, af en borger, der mangler evnen til at give et informeret samtykke, er en administrativt tung proces. Selv i de situationer, hvor borgeren ikke modsætter sig flytning, og værgen tiltræder kommunalbestyrelsens indstilling, skal kommunalbestyrelsen indstille til statsforvaltningen at træffe afgørelse om flytningen. Alle betingelser i § 129, stk. 1, i serviceloven skal være opfyldt, hvilket bl.a. indebærer,

at hvis borgerens behov kan tilgodeses i det nuværende botilbud, fx ved at øge hjælpen og støtten i det nuværende tilbud, vil flytningen ikke kunne gennemføres.

Hvis borgeren lider af en fremadskridende lidelse, som fx demens, er reglerne mere lempelige. I disse tilfælde er det tilstrækkeligt, at den af statsforvaltningen beskikkede værge tiltræder kommunalbestyrelsens indstilling om flytningen, hvis borgeren ikke modsætter sig flytningen. Afgørelsen om flytning skal i disse tilfælde ikke godkendes af statsforvaltningen. I praksis er der derfor stor forskel på reglerne på ældre- og handicapområdet.

Kommunerne i netværket ønsker lempeligere muligheder for at flytte borgere med en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der ikke kan give et informeret samtykke, mellem botilbud og plejeboliger, når deres nuværende bolig ikke i tilstrækkelig grad svarer til borgerens behov.

Livsvilkårene for borgere med psykisk funktionsnedsættelse forandrer sig i løbet af deres liv. Deres funktionsnedsættelse kan ændre sig, eller der kan ske forandringer i deres nærmiljø. Når flere borgere med psykisk funktionsnedsættelse lever længere, er det langt fra sikkert, at det botilbud, som er borgerens aktuelle hjem, er det bedst egnede for borgeren resten af vedkommendes liv.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 1* giver børne- og socialministeren mulighed for at godkende forsøg efter ansøgning fra en kommunalbestyrelse i en frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde, om at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, hvor den psykiske funktionsnedsættelse ikke er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, som er fremadskridende. Målgruppen for bestemmelsen svarer til målgruppen i servicelovens § 124 a og omfatter således personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der får personlig og praktisk hjælp samt socialpædagogisk bistand m.v. efter §§ 83-87 i serviceloven, behandling efter §§ 101 og 102 i serviceloven eller aktiverende tilbud efter §§ 103 og 104 i serviceloven, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter §§ 125-129 i serviceloven. Det er forudsat, at borgerens handlekommune efter serviceloven er frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde. Det er et krav, at personen ikke i ord eller handling modsætter sig flytning, eller at det på forhånd vurderes, at en borger vil modsætte sig en flytning, samt at den værge, som statsforvaltningen har udpeget efter servicelovens § 131, tiltræder kommunalbestyrelsens indstilling om flytning. Det beror på en konkret vurdering af borgerens tilstand, hvorvidt den pågældende har forstået og erklæret sig indforstået med en flytning til et særligt botilbud. Hvis en borger, der er omfattet af den beskrevne personkreds, positivt modsætter sig flytningen, vil borgeren ikke være omfattet af bestemmelsen. I så fald vil bestemmelsen i servicelovens § 129, stk. 1 finde anvendelse.

Dette vil medføre, at kommunalbestyrelsen i de pågældende kommuner kan træffe afgørelse om, at personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, optages i et bestemt botilbud, hvis kommunalbestyrelsens indstilling tiltrædes af den værge, som statsforvaltningen har beskikket, jf. servicelovens § 131, og ophold i et botilbud med tilknyttet service er påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, samt det i det konkrete tilfælde vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt for den pågældende. Reglerne er således lempeligere end efter servicelovens § 129, stk. 1, hvor det er en betingelse, at flytningen er absolut påkrævet for at yde den nødvendige hjælp. Udgangspunktet er i stedet, hvorvidt borgerens særlige pleje- og omsorgsbehov, som følge af den erhvervede mentale svækkelse, nødvendiggør en flytning.

Den af statsforvaltningen beskikkede værge skal udtrykkeligt tage stilling til, om værgen er enig i kommunalbestyrelsens indstilling om flytning uden samtykke. Hvis værgen er enig i indstillingen fra kommunalbestyrelsen om flytning uden samtykke, kan kommunalbestyrelsen selv træffe afgørelse i sagen, og statsforvaltningen skal ikke inddrages. Hvis værgen ikke kan tiltræde kommunalbestyrelsens indstilling om flytning efter § 12, stk. 1, kan kommunalbestyrelsen efter bestemmelsen i servicelovens § 129, stk. 5, 2. pkt., indstille til statsforvaltningen at træffe afgørelse om optagelse eller flytning til et bestemt botilbud efter servicelovens § 129, stk. 1.

Frikommunerne skal være særligt opmærksomme på at sikre borgernes retssikkerhed. Såfremt borgeren i ord eller handling modsætter sig flytningen, eller det på forhånd vurderes, at en borger vil modsætte sig en flytning, kan kommunalbestyrelsen ikke træffe afgørelse efter § 12, stk. 1, i lov om frikommunenetværk, og flytningen kan ikke gennemføres. I disse tilfælde skal kommunalbestyrelsen overveje, hvorvidt det bør indstilles til statsforvaltningen at træffe afgørelse om flytning efter § 129, stk. 1, i serviceloven.

Kommunalbestyrelsen skal foretage en sådan indstilling, såfremt kommunalbestyrelsen vurderer, at følgende betingelser er opfyldt: Ophold i et botilbud med tilknyttet service er absolut påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, hjælpen kan ikke gennemføres i personens hidtidige bolig, den pågældende kan ikke overskue konsekvenserne af sine handlinger, den pågældende udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og det er uforsvarligt ikke at sørge for flytningen. At flytningen er absolut påkrævet for at yde den nødvendige hjælp indebærer, at hjælpen efter en konkret og faglig vurdering ikke kan ydes forsvarligt på en anden og mindre indgribende måde. Kan behovet opfyldes ved fx at ændre boligens indretning, tilrettelægge hjemmehjælp og dagtilbud eller andre tilbud mere hensigtsmæssigt eller ved at stille hjælpemidler til rådighed, er flytningen ikke absolut påkrævet.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* er det en forudsætning for en forsøgsgodkendelse fra børne- og socialministeren, at kommunalbestyrelsen i frikommunen i ansøgningen om at udføre forsøg nærmere redegør for afgrænsningen af målgruppen af personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne. Det fremgår endvidere af det foreslåede *stk. 2*, at forsøg godkendes på baggrund af en samlet vurdering. Som eksempel på andre forudsætninger for en forsøgsgodkendelse kan nævnes, at forsøget i øvrigt skal være klart beskrevet, og at frikommunerne skal beskrive, hvordan borgeren inddrages i den endelige beslutning om flytning.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* finder bestemmelserne i servicelovens §§ 124 og 124 a om anvendelsesområde, § 129, stk. 5, om klage og indstilling til statsforvaltningen, § 131 om statsforvaltningens afgørelser om optagelse i særlige botilbud uden samtykke, § 132 om advokatbistand, §§ 133 og 134 om klage til Ankestyrelsen, § 135 om domstolsprøvelse samt § 136 og 137 om registrering, indberetning og handleplaner tilsvarende anvendelse ved forsøg efter *stk. 1*. Bestemmelserne indeholder en række processuelle krav, der skal overholdes i forbindelse med servicelovens bestemmelser om optagelse i botilbud uden samtykke i § 129 og dermed også i forbindelse med den foreslåede frikommunebestemmelse.

At servicelovens § 133 finder tilsvarende anvendelse indebærer, at en afgørelse efter *stk. 1* kan påklages til Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (retssikkerhedsloven). Der vil fx kunne klages ved uenighed om, hvorvidt ophold i et botilbud med tilknyttet service er påkrævet for, at borgeren kan få den nødvendige hjælp, jf. betingelsen i den foreslåede bestemmelses *stk. 1*, nr. 1.

Efter retssikkerhedslovens § 9, stk. 1, er udgangspunktet, at opholdskommunen har pligt til at yde hjælp, i det omfang en borger har ret til hjælp efter den lovgivning, der er omfattet af lovens bestemmelser. Det gælder bl.a. hjælp efter serviceloven.

En person har efter retssikkerhedslovens § 9, stk. 2, opholdskommune i den kommune, hvor den pågældende bor eller sædvanligvis opholder sig. Denne kommune vil således som udgangspunkt være handlekommune for borgeren efter serviceloven, dvs. have pligt til at yde og finansiere hjælp til borgeren efter serviceloven.

I retssikkerhedslovens § 9, stk. 7, er imidlertid fastsat, at borgerens oprindelige opholdskommune i nogle tilfælde fortsat er handlekommune for borgeren med hensyn til hjælp efter serviceloven, uanset at borgeren ikke længere bor i den hidtidige opholdskommune. Det er tilfældet, hvis den hidtidige opholdskommune eller anden offentlig myndighed har medvirket til, at den pågældende borger har fået ophold i en af flere nærmere angivne typer af botilbud m.v. i en anden kommune. Bestemmelsen gælder bl.a., hvis den oprindelige opholdskommune har medvirket til, at en person har fået ophold i boformer efter §§ 107-110 og 192 i serviceloven, bo-

liger efter § 115, stk. 4, jf. § 105, stk. 2, i lov om almene boliger m.v. og boliger, boformer m.v., der kan sidestilles hermed.

Det foreslås i *stk. 4* udtrykkeligt fastsat, at tilladelser efter stk. 1 kun kan gives til den kommune, der har pligt til at yde hjælp til en borger efter serviceloven, jf. §§ 9-9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Der kan således kun træffes afgørelse om optagelse af en borger i et bestemt botilbud efter denne bestemmelse, hvis borgere-ns handlekommune efter serviceloven er frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde.

Det forventes, at kommunerne i netværket vil anvende de lempeligere muligheder for at flytte borgere med en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der ikke kan give et informeret samtykke, mellem botilbud og plejeboliger, når deres nuværende bolig ikke i tilstrækkelig grad svarer til borgerens behov. Dette med henblik på at kunne tilbyde løsninger, der er mest muligt individuelt tilpassede og tilgodeser den enkelte borgers interesser.

Til § 13

Anvendelsen af teknologiske løsninger i sociale indsatser til borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne er efter gældende ret underlagt en række lovgivningsmæssige begrænsninger, herunder bl.a. ved § 125 i serviceloven om personlige alarm- og pejlesystemer. Disse begrænsninger kan opleves som uhensigtsmæssigt restriktive – særligt i lyset af, at den teknologiske udvikling løbende giver nye muligheder, som bruges intensivt i den brede befolkning.

Servicelovens § 125, stk. 1 og 2, vedrører kommunernes mulighed for at anvende personlige alarm- og pejlesystemer for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der er i målgruppen for personlig og praktisk hjælp samt socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i anvendelsen af personlige alarm- og pejlesystemer.

Det følger af servicelovens § 125, stk. 1, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende personlige alarm- eller pejlesystemer for en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, jf. servicelovens § 124 a, uden dennes samtykke i en afgrænset periode, når der er risiko for, at personen ved at forlade bo- eller dagtilbudet udsætter sig selv eller andre for at lide personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko. Der kan således alene anvendes personlige alarm- og pejlesystemer, såfremt der bl.a. opstår risiko for personskade, ved at personen vil forlade bo- eller dagtilbudet. Der er derimod ikke hjemmel til at anvende alarm- og pejlesystemer, når risikoen knytter sig til, at en person forla-

der sin bolig indenfor botilbuddets rammer, men ikke forlader selve botilbudet.

Det fremgår af servicelovens § 125, stk. 2, at afgørelsen efter § 125, stk. 1 kan gøres tidsubegrænset for personer, hvis nedsatte funktionsevne er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, der er fremadskridende.

Det følger endvidere af servicelovens § 125, stk. 2, at personlige alarm- og pejlesystemer kan anvendes uden en myndighedsafgørelse over for personer, hvor den nedsatte funktionsevne er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, der er fremadskridende, medmindre den pågældende modsætter sig dette. For en person med fx udviklingshæmning kræver anvendelsen af personlige alarm- og pejlesystemer derimod altid en myndighedsafgørelse, uanset om vedkommendes situation på relevante parametre er sammenlignelig med en person, hvis funktionsnedsættelse er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, der er fremadskridende, omfattes af servicelovens § 125, stk. 2. Ved erhvervet mental svækkelse forstås en i de voksne år erhvervet mental svækkelse. Der vil typisk være tale om borgere med demens. Personkredsen omfatter dog også andre, der ofte sent i deres livsforløb rammes af andre former for fremadskridende mental svækkelse. Eksempelvis vil der kunne være tale om borgere, hvor belastningen efter alvorlig sygdom, følger efter apopleksi, hjerneblødning eller hjernetraumer eller andet bliver den faktor, der udløser en progredierende svækkelse af pågældendes mentale tilstand. Det afgørende er således den fremadskridende mentale svækkelse og ikke den udløsende faktor. Borgere med udviklingshæmning, der rammes af en fremadskridende mental svækkelse, vil ligeledes være omfattet af de lempeligere regler.

Kommunerne i netværket ønsker at afprøve, om øgede muligheder for at anvende personlige alarm- og pejlesystemer kan bidrage til bl.a. øget livskvalitet og større tryghed for borgerne.

Kommunerne ønsker bl.a. at undersøge, om øgede muligheder for anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer medfører færre magtanvendelser, lavere medicinforbrug, mere tryghed og privatliv for borgeren og anvendelse af færre ressourcer på overvågning af enkelte borgere.

Derfor foreslås det at bemyndige børne- og socialministeren til at godkende forsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i netværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde får øget adgang til at anvende personlige alarm- og pejlesystemer som led i eller i tilknytning til omsorgsindsatsen over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

Med den foreslåede bestemmelse i *stk. 1, nr. 1*, foreslås det, at børne- og socialministeren bemyndiges til at godkende forsøg med, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om i en afgrænset periode at anvende personlige alarm- og pejlesystemer for en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der er optaget i en boform efter ser-

viceloven eller en plejebolig efter lov om almene boliger m.v. (almenboligloven) eller friplejebolig efter lov om friplejeboliger (friplejeboligloven) eller lignende, når der er risiko for, at personen ved at forlade sin private bolig indenfor rammerne af et botilbud eller en lignende boform udsætter sig selv eller andre for at lide personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko. En boform efter serviceloven kan fx være et botilbud efter lovens §§ 107 eller 108 eller et plejehjem eller beskyttet bolig efter lovens § 192. Bestemmelsen vil danne grundlag for, at der efter forslaget til frikommunelov vil kunne anvendes personlige alarm- og pejlesystemer indenfor rammerne af botilbuddet, plejehjemmet eller lignende, hvilket der ikke er hjemmel til i serviceloven.

Baggrunden for forslaget er, at ligesom der kan opstå risiko for personskade, når en person omfattet af persongruppen i servicelovens § 124 a forlader et bo- eller dagtilbud, kan risikoen for personskade opstå ved, at samme person forlader sin bolig indenfor rammerne af et botilbud eller en lignende boform for at bevæge sig ud på fællesarealerne men uden at forlade selve botilbuddet. I sådanne situationer kan anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer være hensigtsmæssige for at imødegå risikoen, idet de i nogle situationer kan være mindre indgribende end andre foranstaltninger, der kan bringes i anvendelse for at opnå samme formål. Fx kan en alarm placeret ved indgangen til en borgers private bolig indenfor rammerne af et botilbud gøre personalet på botilbuddet opmærksomme på, at der bør være en medarbejder på botilbuddets fællestue, hvor borgeren sandsynligvis er på vej hen. Den viden kan i konkrete situationer forebygge konflikter, hvis en konkret borger ofte søger mod en fællestue, og vedkommende bliver utryg og udadreagerende, hvis der ikke er pædagogisk personale på fællestuen.

Med den foreslåede bestemmelse i *stk. 1, nr. 2*, foreslås det, at børne- og socialministeren bemyndiges til at godkende forsøg med, at kommunalbestyrelsen kan anvende personlige alarm- og pejlesystemer uden forudgående myndighedsafgørelse i situationer, hvor en person ikke modsætter sig dette, over for personer med en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, jf. servicelovens § 124 a. Dette vil betyde, at der vil være adgang til at anvende personlige alarm- og pejlesystemer uden myndighedsafgørelse over for en større målgruppe end efter serviceloven, idet dette efter serviceloven kun er muligt over for en person, hvis nedsatte funktionsevne skyldes en fremadskridende mental svækkelse, og når vedkommende ikke modsætter sig.

Baggrunden for forslaget er, at den lempeligere adgang til at anvende personlige alarm- og pejlesystemer i servicelovens § 125, stk. 2, i praksis kan stille borgere med betydelig og varigt psykisk funktionsnedsættelse, der ikke er fremadskridende, dårligere end borgere med betydelig og varig psykisk funktionsnedsættelse, der er fremadskridende. For mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne kan et personligt alarm- eller pejlesystem medvirke til, at borgeren kan opretholde sin bevægelsesfrihed, samtidig med at det er muligt at forhindre, at den pågældende forvilder sig

bort og dermed udsætter sig selv for skade. Uanset om en borger i målgruppen for servicelovens § 124 a lider af en fremadskridende mental svækkelse eller fx udviklingshæmning, kan det i mange situationer være svært at opnå et informeret samtykke fra borgeren til at anvende de nævnte systemer. Derfor kan en lettere adgang til at anvende systemerne uden samtykke, når den pågældende ikke modsætter sig, komme borgeren til gavn.

Udvidelsen af anvendelsesområdet for personlige alarm- og pejlesystemer, således at disse også kan anvendes i tilfælde, hvor en person udsætter sig selv eller andre for risiko ved at forlade sin egen bolig og bevæge sig ud i fællesarealer, men uden at forlade selve botilbuddet, finder også anvendelse for den udvidede persongruppe, for hvem der med forslaget gives lempeligere adgang til anvendelsen af alarm- og pejlesystemer, når de ikke modsætter sig. Det betyder, at der fx kan godkendes forsøg, hvorefter et personligt pejlesystem anvendes uden myndighedsafgørelse til en person med udviklingshæmning, der ikke modsætter sig dette, når vedkommende udsætter sig selv eller andre for personskade ved at bevæge sig fra sin egen bolig til et fælles opholdsrum på botilbuddet, og anvendelse af pejlesystemet er påkrævet for at undgå denne risiko.

Efter det foreslåede *stk. 2* skal bestemmelserne i servicelovens §§ 124 og 124 a i serviceloven om anvendelsesområde, § 130 i serviceloven om sagsbehandling, administration m.v., § 133 i serviceloven om klage til Ankestyrelsen, § 136 i serviceloven om registrering, indberetning og handleplaner samt bemyndigelsesbestemmelsen i § 137, stk. 1, i serviceloven finde tilsvarende anvendelse i forsøg, der godkendes efter det foreslåede *stk. 1*. Bestemmelserne indeholder en række processuelle krav, der skal overholdes i forbindelse med magtanvendelse efter servicelovens voksenbestemmelser, og som tilsvarende skal gælde i frikommuneforsøg med personlige alarm- og pejlesystemer.

At servicelovens § 133 finder tilsvarende anvendelse indebærer, at en afgørelse efter denne bestemmelse kan påklages til Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (retssikkerhedsloven). Dette indebærer bl.a., jf. servicelovens § 133, stk. 3, at en ægtefælle, en pårørende, en værge eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan klage over kommunalbestyrelsens beslutning, når den person, som afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage. Der vil fx kunne klages ved uenighed over en afgørelse om anvendelse af et personligt alarm- eller pejlesystem efter *stk. 1*. Det bemærkes i den forbindelse, at kommunalbestyrelsen, jf. servicelovens § 82, stk. 2, skal påse, om der er pårørende eller andre, der kan inddrages i varetagelsen af interesserne for en person med betydeligt nedsat psykisk funktionsevne, samt endvidere være opmærksom på, om der er behov for at bede statsforvaltningen om at beskikke en værge efter værgemålsloven.

At servicelovens § 124 finder tilsvarende anvendelse betyder bl.a., at anvendelse af magt og andre indgreb i den en-

kertes selvbestemmelsesret skal begrænses til det absolut nødvendige, og at sådanne foranstaltninger aldrig må erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand. Magtanvendelse skal udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den pågældende og andre tilstedeværende, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelse eller ulempe. Det følger endvidere af, at servicelovens § 124 finder anvendelse, at kommunalbestyrelsen løbende skal påse, at disse krav overholdes.

Efter retssikkerhedslovens § 9, stk. 1, er udgangspunktet, at opholdskommunen har pligt til at yde hjælp, i det omfang en borger har ret til hjælp efter den lovgivning, der er omfattet af lovens bestemmelser. Det gælder bl.a. hjælp efter serviceloven.

En person har efter retssikkerhedslovens § 9, stk. 2, opholdskommune i den kommune, hvor den pågældende bor eller sædvanligvis opholder sig. Denne kommune vil således som udgangspunkt være handlekommune for borgeren efter serviceloven, dvs. have pligt til at yde og finansiere hjælp til borgeren efter serviceloven.

I retssikkerhedslovens § 9, stk. 7, er imidlertid fastsat, at borgerens oprindelige opholdskommune i nogle tilfælde fortsat er handlekommune for borgeren med hensyn til hjælp efter serviceloven, uanset at borgeren ikke længere bor i den hidtidige opholdskommune. Det er tilfældet, hvis den hidtidige opholdskommune eller anden offentlig myndighed har medvirket til, at den pågældende borger har fået ophold i en af flere nærmere angivne typer af botilbud m.v. i en anden kommune. Bestemmelsen gælder bl.a., hvis den oprindelige opholdskommune har medvirket til, at en person har fået ophold i boformer efter §§ 107-110 og 192 i serviceloven, boliger efter § 115, stk. 4, jf. § 105, stk. 2, i lov om almene boliger m.v. og boliger, boformer m.v., der kan sidestilles hermed.

Retssikkerhedslovens regler finder som udgangspunkt ikke anvendelse, når en kommune træffer afgørelse efter den foreslåede lov om frikommunenetværk.

Med den foreslåede § 13, stk. 3, 1. pkt., foreslås, at tilladelser efter stk. 1 alene kan bringes i anvendelse overfor personer, der har ophold i en kommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde. Forsøget vil således ikke kunne anvendes overfor personer, der har ophold i et botilbud udenfor en frikommune, selvom vedkommendes handlekommune er frikommune. Baggrunden herfor er et ønske om at understøtte fokus på forsøgets implementering i den øvrige drift i de enkelte botilbud og plejeboliger samt udvikling af et stærkt fagligt miljø i relation til forsøget. Dette ses bedst understøttet af en vis volumen i forsøget i de enkelte botilbud, hvor forsøget gennemføres.

Med den foreslåede § 13, stk. 3, 2. pkt., foreslås, at det som udgangspunkt er borgerens opholdskommune, dvs. den kommune, hvor borgeren bor inden for frikommunenetvær-

ket, der træffer afgørelse efter den foreslåede § 13, stk. 1. Formålet er at sikre et stærkt ejerskab for og ambitiøst arbejde med forsøget i den kommune, i hvis botilbud m.v. forsøget gennemføres.

Med *stk. 3, 3. pkt.*, foreslås en undtagelse herfra for de tilfælde, hvor borgerens handlekommune med hensyn til hjælp efter serviceloven (A) ikke er den kommune (B), hvor botilbuddet ligger. I sådanne tilfælde foreslås, at kommunalbestyrelsen i borgerens handlekommune (A) træffer afgørelse i forhold til borgeren om anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer på baggrund af indstilling fra opholdskommunen (B), hvor borgeren har ophold i botilbuddet, forudsat at kommune B har opnået godkendelse til udførelse af et forsøg efter stk. 1. Indstillingen fra opholdskommunen bør indeholde faglige begrundelser for det indstillede, herunder hvordan borgeren ventes at profitere af de ønskede foranstaltninger. Bestemmelsen omfatter borgere, der af deres oprindelige opholdskommune, A, er visiteret til et botilbud i en anden kommune, B, men hvor kommune A efter retssikkerhedslovens § 9, stk. 6, 7 og 9, fortsat er handlekommune for borgere med hensyn til hjælp efter serviceloven. Formålet med bestemmelsen er at understøtte samarbejdet mellem en borgers opholds- og handlekommune for at sikre de bedst mulige afgørelser om anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer. Afgørelser om anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer i forsøget vil således basere sig på både handlekommunens kendskab til borgeren og opholdskommunens kendskab til borgeren i relation til frikommunenetværket.

Ovenstående indebærer, at den foreslåede bestemmelse finder anvendelse, uanset om borgerens handlekommune med hensyn til hjælp efter serviceloven er del af det pågældende frikommunenetværk, men forudsætter, at borgeren har ophold i en frikommune i det pågældende frikommunenetværk.

Med den foreslåede *stk. 3, 4. pkt.*, foreslås, at opholdskommunen kan iværksætte anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer efter stk. 1, nr. 2, under betingelse af samtykke fra den kommune, der har pligt til at yde hjælp efter serviceloven til den pågældende. Formålet hermed er at sikre, at borgerens handlekommune efter serviceloven også indrages i anvendelsen af personlige alarm- og pejlesystemer, når disse anvendes uden myndighedsafgørelse i situationer, hvor borgere med betydelig og varig psykisk funktionsnedsættelse ikke modsætter sig anvendelsen heraf. En handlekommunes samtykke hertil kan fx gives i form af et generelt samtykke til, at der anvendes personlige alarm- og pejlesystemer overfor borgere, som pågældende kommune er handlekommune for efter serviceloven, i de omfattede situationer.

Efter den foreslåede *stk. 4* er godkendelse efter stk. 1 betinget af, at kommunalbestyrelsen redegør for, hvorledes ordningen tilrettelægges, således at anvendelsen af de omfattede teknologier sker med den forudsatte hensyntagen til såvel pligten til at drage omsorg for en borger samt til hensynet til

borgerens frihed, værdighed og selvbestemmelse. Dette indebærer bl.a., at ordningen baseres på et tæt samarbejde med den enkelte borger, som teknologierne anvendes i forhold til.

Det fremgår endvidere af det foreslåede stk. 4, at børne- og socialministeren godkender forsøg efter stk. 1 på baggrund af en samlet vurdering. Som eksempler på andre forudsætninger for forsøgsgodkendelser kan nævnes, at forsøget skal være klart beskrevet. Heri ligger bl.a., at kommunalbestyrelsen skal beskrive, hvordan medarbejderne sikres de nødvendige kompetencer og et tilstrækkeligt kendskab til lovens bestemmelser.

Til § 14

Anvendelsen af teknologiske løsninger i sociale indsatser til borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne er efter gældende ret underlagt en række lovgivningsmæssige begrænsninger, herunder bl.a. magtanvendelsesreglerne i serviceloven. Disse begrænsninger kan opleves som u hensigtsmæssigt restriktive – særligt i lyset af, at den teknologiske udvikling løbende giver nye muligheder, som bruges intensivt i den brede befolkning.

Der er i dag ikke hjemmel i lovgivningen til at anvende situationsbestemt video-, audio- og bevægelsesovervågning af en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som led i en social indsats.

Kommunerne i netværket ønsker at afprøve, om øgede muligheder for at anvende situationsbestemt video-, audio- og bevægelsesovervågning kan bidrage til bl.a. øget livskvalitet og større trykthed for borgerne.

Kommunerne ønsker bl.a. at undersøge, om øgede muligheder for anvendelse af situationsbestemt video-, audio- og bevægelsesovervågning medfører færre magtanvendelser, lavere medicinforbrug, mere trykthed og privatliv for borgeren og anvendelse af færre ressourcer på overvågning af enkelte borgere.

Det foreslås at bemyndige børne- og socialministeren til at godkende forsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i netværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde får adgang til at anvende video-/audio- og bevægelsesovervågning som led i eller i tilknytning til omsorgsindsatsen over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

Med *stk. 1* foreslås det, at børne- og socialministeren bemyndiges til at godkende forsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende situationsbestemt video-, audio- og bevægelsesovervågning for en borger omfattet af servicelovens § 124 a i en afgrænset periode, når det samlet set vurderes som det mest hensigtsmæssige middel til at tilgodese hensynet til borgeren, og når borgeren ikke modsætter sig overvågningen. Det er endvidere et krav, at

der indhentes samtykke fra borgerens nærmeste pårørende eller fra en eventuel værge, jf. værgemålslovens § 5. Har en borger hverken pårørende eller en værge, der kan inddrages, er det således en forudsætning for anvendelsen af muligheden efter stk. 1, at der etableres værgemål for borgeren, inden de påtænkte foranstaltninger igangsættes.

Ved nærmeste pårørende forstås først og fremmest borgerens samlevende ægtefælle eller samlever, slægtninge i lige linje og, alt efter de konkrete forhold, søskende. Plejebørn vil jævnligt også kunne betragtes som nærmeste pårørende. Efter omstændighederne, navnlig hvor der ikke er en ægtefælle, samlever eller børn, vil slægtninge, som borgeren er nært knyttet til eller nært besvogret med, også kunne betragtes som nærmeste pårørende. En partner i et registreret parforhold falder også ind under begrebet. I øvrigt bør »nærmeste pårørende« afhængigt af den konkrete situation fortolkes udvidende. Familiebåndet behøver således ikke altid at være eneføgende. En nær ven, en patientrådgiver, en bistandsværge, en besøgsven eller en anden omsorgsgiver, der er fortrolig med borgeren, og som af borgeren opfattes som »den nærmeste«, falder ind under begrebet, hvis det er utvivlsomt, at pågældende er den nærmeste. Definitionen af nærmeste pårørende lægger sig tæt op ad definitionen i bemærkningerne til sundhedslovens § 18 om varetagelse af interesser for patienter, der varigt mangler evnen til at give informeret samtykke.

Bestemmelsen foreslås at finde anvendelse for beboere på en boform efter serviceloven, i en plejebolig efter lov om almene boliger eller i en friplejebolig efter lov om friplejeboliger og lignende. En boform efter serviceloven kan fx være et botilbud efter lovens §§ 107 eller 108 eller et plejehjem eller beskyttet bolig efter lovens § 192.

Situationsbestemt overvågning indebærer, at der ikke må være tale om kontinuerlig overvågning af en borger, men at overvågningen skal være afgrænset til nærmere definerede situationer, der fastsættes af kommunalbestyrelsen på baggrund af en konkret og individuel vurdering af hensigtsmæssigheden af overvågningen i den enkelte situation. Et eksempel på situationsbestemt overvågning kan være, at et videokamera filmer en borger om natten fra maven og op, og at en medarbejder et afgrænset antal gange i løbet af natten ved hjælp af videoen foretager et digitalt »tilsynsbesøg« hos borgeren for at forebygge, at borgeren fx vågner og er utryk om natten. Medarbejdere må derimod ikke foretage videoovervågning i længere tidsstræk, med mindre tungtvejende faglige grunde taler for dette, samt at kommunalbestyrelsen har truffet beslutning herom. Tungtvejende faglige grunde for længerevarende overvågning kan fx være hensynet til at forebygge, at en borger forårsager alvorlige skader på sig selv. Det vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, hvor lang tid »længere stræk« er. Det anslås, at alt over 15 minutter vil kunne karakteriseres som »længere stræk«.

Det er endvidere en forudsætning for forsøg, at persondataloven overholdes.

Anvendelsen af teknologisk understøttet overvågning efter den foreslåede bestemmelse skal ses som et redskab, der kan indgå i kommunalbestyrelsens samlede indsats for at varetage sin omsorgspligt over for personer med betydeligt nedsat psykisk funktionsevne, der ikke kan tage vare på egne interesser, uanset om der foreligger samtykke fra den enkelte, jf. servicelovens § 82. En tæt inddragelse af borgerne, der er omfattet af forsøget, er afgørende. I vurderingen af, hvorvidt et teknologisk overvågningssystem er det mest hensigtsmæssige middel til at tilgodese hensynet til en borger, skal der derfor bl.a. lægges vægt på den værdi, anvendelsen af løsningen kan give i omsorgsindsatsen i forhold til andre mulige foranstaltninger til at nå samme mål, samt på hensynet til borgerens værdighed og selvbestemmelse. Denne vurdering forudsætter et indgående kendskab til borgeren, herunder et kendskab til borgerens eventuelle holdning til teknologi og overvågning. I den forbindelse er det en udfordring, at en stor del af målgruppen må ventes ikke at være i stand til at udtrykke en holdning til elektronisk overvågning. I sådanne situationer kan inddragelse af en pårørende eller en værge være særligt væsentligt.

Afhængigt af borgernes eventuelle holdning til teknologianvendelse kan situationsbestemt overvågning ved brug af teknologi i én situation være at betragte som et betydeligt indgreb i den enkeltes selvbestemmelsesret, mens det i en anden situation slet ikke vil opleves som et indgreb i selvbestemmelsesretten. Det proportionalitetsprincip, der følger af servicelovens § 124, stk. 3, som, jf. det foreslåede stk. 2, skal finde anvendelse, betyder i disse situationer, at der kræves betydeligt tungerevejende grunde til at anvende situationsbestemt teknologisk understøttet overvågning i det førstnævnte tilfælde end i det sidstnævnte. I førstnævnte situation kan overvågning ved personalets fysiske tilstedeværelse muligvis være at foretrække fremfor brug af teknologiske løsninger. Det skal i en sådan situation overvejes, om bestemmelsen i det hele taget vil kunne tages i anvendelse henset til kravet om, at borgeren ikke må modsætte sig teknologibrugen.

Baggrunden for det foreslåede stk. 1 er en vurdering af, at situationsbestemt video-, audio- og bevægelsesovervågning af en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som led i eller i tilknytning til en social indsats i visse situationer kan bidrage positivt til den sociale indsats, bl.a. idet den i nogle situationer kan udgøre en mindre indgribende foranstaltning i den enkeltes selvbestemmelsesret end fysisk overvågning og dermed harmonere bedre med intentionen om at understøtte den enkeltes værdighed, selvbestemmelse og frihed. Fx kan personale på et botilbud ved hjælp af videoskærm foretage virtuelle tilsyn hos borgere, der har behov for tryghedsskabende tilsyn om natten, men som oplever det som ubehageligt at få fysiske besøg af nattevagten, når denne ikke er en del af det kendte personale. Som tidligere nævnt må overvågningen ikke foretages kontinuerligt, hvorfor videokameraet eller den skærm, hvorpå overvågningen vises, skal slukkes, når det virtuelle tilsyn er

forbi, således at der ikke foretages overvågning i længere tidsstræk.

Efter det foreslåede *stk.* 2 skal bestemmelserne i servicelovens §§ 124 og 124 a i serviceloven om anvendelsesområde, § 130 i serviceloven om sagsbehandling, administration m.v., § 133 i serviceloven om klage til Ankestyrelsen, § 136 i serviceloven om registrering, indberetning og handleplaner samt bemyndigelsesbestemmelsen i § 137, stk. 1, i serviceloven finde tilsvarende anvendelse i forsøg, der godkendes efter det foreslåede stk. 1. Bestemmelserne indeholder en række processuelle krav, der skal overholdes i forbindelse med magtanvendelse efter servicelovens voksenbestemmelser, og som tilsvarende skal gælde i frikommuneforsøg med anvendelse af situationsbestemt video-, audio- eller bevægelsesovervågning.

At servicelovens § 133 finder tilsvarende anvendelse indebærer, at en afgørelse efter denne bestemmelse kan påklages til Ankestyrelsen efter reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 10. Dette indebærer bl.a., jf. servicelovens § 133, stk. 3, at en ægtefælle, en pårørende, en værge eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan klage over kommunalbestyrelsens beslutning, når den person, som afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage. Der vil fx kunne klages ved uenighed om, hvorvidt der er givet samtykke til anvendelse af situationsbestemt videoovervågning efter stk. 1, nr. 3. Det bemærkes i den forbindelse, at kommunalbestyrelsen jf. servicelovens § 82, stk. 2, skal påse, om der er pårørende eller andre, der kan inddrages i varetagelsen af interesserne for en person med betydeligt nedsat psykisk funktionsevne, samt endvidere være opmærksom på, om der er behov for at bede statsforvaltningen om at beskikke en værge efter værgemålsloven, jf. servicelovens § 82, stk. 2, 2. pkt.

At servicelovens § 124 finder tilsvarende anvendelse betyder bl.a., at anvendelse af magt og andre indgreb i den enkeltes selvbestemmelsesret skal begrænses til det absolut nødvendige, og at sådanne foranstaltninger aldrig må erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand. Magtanvendelse skal udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den pågældende og andre tilstedeværende, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelse eller ulempe. Det følger endvidere af, at servicelovens § 124 finder anvendelse, at kommunalbestyrelsen løbende skal påse, at disse krav overholdes.

Efter retssikkerhedslovens § 9, stk. 1, er udgangspunktet, at opholdskommunen har pligt til at yde hjælp, i det omfang en borger har ret til hjælp efter den lovgivning, der er omfattet af lovens bestemmelser. Det gælder bl.a. hjælp efter serviceloven.

En person har efter retssikkerhedslovens § 9, stk. 2, opholdskommune i den kommune, hvor den pågældende bor eller sædvanligvis opholder sig. Denne kommune vil således som udgangspunkt være handlekommune for borgeren efter

serviceloven, dvs. have pligt til at yde og finansiere hjælp til borgeren efter serviceloven.

I retssikkerhedslovens § 9, stk. 7, er imidlertid fastsat, at borgerens oprindelige opholdskommune i nogle tilfælde fortsat er handlekommune for borgeren med hensyn til hjælp efter serviceloven, uanset at borgeren ikke længere bor i den hidtidige opholdskommune. Det er tilfældet, hvis den hidtidige opholdskommune eller anden offentlig myndighed har medvirket til, at den pågældende borger har fået ophold i en af flere nærmere angivne typer af botilbud m.v. i en anden kommune. Bestemmelsen gælder bl.a., hvis den oprindelige opholdskommune har medvirket til, at en person har fået ophold i boformer efter §§ 107-110 og 192 i serviceloven, boliger efter § 115, stk. 4, jf. § 105, stk. 2, i lov om almene boliger m.v. og boliger, boformer m.v., der kan sidestilles hermed.

Med den foreslåede § 14, stk. 3, 1. pkt., foreslås, at tilladelser efter stk. 1 alene kan bringes i anvendelse overfor personer, der har ophold i en kommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde. Forsøget vil således ikke kunne anvendes overfor personer, der har ophold i et botilbud udenfor en frikommune, selvom vedkommendes handlekommune er frikommune. Baggrunden herfor er et ønske om at understøtte fokus på forsøgets implementering i den øvrige drift i de enkelte botilbud og plejeboliger samt udvikling af et stærkt fagligt miljø i relation til forsøget. Dette ses bedst understøttet af en vis volumen i forsøget i de enkelte botilbud, hvor forsøget gennemføres.

Det foreslåede stk. 3, 2. pkt., indebærer, at bemyndigelsen i stk. 1 også kan anvendes til at godkende forsøg efter stk. 1, der omfatter foranstaltninger over for borgere, hvis handlekommune efter retssikkerhedsloven ikke er den kommune, hvor botilbuddet ligger. I sådanne tilfælde kan kommunalbestyrelsen i borgerens handlekommune efter retssikkerhedsloven (A) hvis den har opnået godkendelse til udførelse af et forsøg efter stk. 1, træffe afgørelse i forhold til borgeren om anvendelse af situationsbestemt video-, audio- og bevægelsesovervågning på baggrund af indstilling fra opholdskommunen (B), hvor borgeren har ophold i botilbuddet. Indstillingen fra opholdskommunen bør indeholde faglige begrundelser for det indstillede, herunder hvordan borgeren ventes at profitere af de ønskede foranstaltninger. Bestemmelsen omfatter borgere, der af deres oprindelige opholdskommune, A, er visiteret til et botilbud i en anden kommune, B, men hvor kommune A fortsat er handlekommune efter retssikkerhedsloven for borgeren med hensyn til hjælp efter serviceloven. Formålet med bestemmelsen er at understøtte samarbejdet mellem en borgers opholds- og handlekommune for at sikre de bedst mulige afgørelser om anvendelse af situationsbestemt video-, audio- eller bevægelsesovervågning. Afgørelser om anvendelse af overvågning efter bestemmelsen vil således basere sig på både handlekommunens kendskab til borgeren og opholdskommunens kendskab til borgeren i relation til frikommuneforsøget.

Den foreslåede bestemmelse finder anvendelse, uanset om borgerens handlekommune er del af det pågældende frikommunenetværk, men forudsat at borgeren har ophold i en frikommune i det pågældende frikommunenetværk.

Efter det foreslåede stk. 4 er godkendelse efter stk. 1 betinget af, at kommunalbestyrelsen redegør for, hvorledes ordningen tilrettelægges, således at der ikke vil forekomme kontinuerlig overvågning af en person, samt således at anvendelsen af de omfattede teknologier sker med den forudsatte hensyntagen til såvel pligten til at drage omsorg for en borger samt til hensynet til borgerens frihed, værdighed og selvbestemmelse. Dette indebærer bl.a., at ordningen baseres på et tæt samarbejde med den enkelte borger, som teknologierne anvendes i forhold til, samt at det beskrives, hvilke kriterier der skal gælde for anvendelse af den ønskede situationsbestemte video-, audio- eller bevægelsesovervågning.

Det fremgår endvidere af det foreslåede stk. 4, at børne- og socialministeren godkender forsøg efter stk. 1 på baggrund af en samlet vurdering. Som eksempler på andre forudsætninger for forsøgsgodkendelser kan nævnes, at forsøget skal være klart beskrevet. Heri ligger bl.a., at kommunalbestyrelsen skal beskrive, hvordan medarbejderne sikres de nødvendige kompetencer og et tilstrækkeligt kendskab til lovens bestemmelser.

Til § 15

Serviceloven indeholder ikke hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan tilbyde tilkøbsydelser, som ligger udover de behovsbestemte ydelser, som kommunalbestyrelsen er forpligtet til at tilbyde efter serviceloven.

Almindelige retsgrundsætninger om kommunernes opgavevaretagelse (de såkaldte kommunalfuldmagtsregler) finder anvendelse i tilfælde, hvor den skrevne lovgivning ikke udtømmende regulerer, dvs. enten hjemler eller udelukker, kommunernes mulighed for at påtage sig opgaver. Kommuner kan efter kommunalfuldmagtsreglerne som udgangspunkt ikke uden udtrykkelig hjemmel drive handel, håndværk eller industri.

Kommuner kan heller ikke uden udtrykkelig hjemmel tildele ydelser – gratis eller mod en vis brugerbetaling – til enkeltpersoner, der er afgrænset efter økonomiske eller andre sociale kriterier. Dette gælder også i det begrænsede omfang, en kommune ud fra overkapacitetsbetragtninger eller som accessorisk virksomhed lovligt kan varetage opgaver, der i øvrigt ikke er kommunale.

Dette medfører for borgere med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer, der modtager hjælp, omsorg eller støtte samt optræning og hjælp til udvikling af færdigheder (socialpædagogisk bistand) efter servicelovens § 85, at ekstra ydelser udover de visiterede skal købes fra en privat leverandør.

Den del af målgruppen, der modtager de visiterede ydelser fra en kommunal leverandør, har således ikke mulighed for at tilkøbe ekstra ydelser af kendt personale.

Kommunerne i netværket ønsker mulighed for at kunne tilbyde tilkøbsydelse til borgere visiteret til ydelser efter servicelovens § 85. Baggrunden for kommunernes ønske er at styrke borgernes tryghed og frie valg ved at give borgerne mulighed for at tilkøbe ekstra ydelser fra en kommunal leverandør. Det gælder især borgere med betydelige funktionsnedsættelser, der i praksis ikke altid har mulighed for at tilkøbe fra private leverandører og som har særligt behov for trygheden ved kendt personale, der har indsigt i borgerens særlige behov.

Relationsskabende arbejde er ofte helt centralt for en del af målgruppen for socialpædagogisk bistand efter servicelovens § 85. I sådanne tilfælde kan muligheden for at tilkøbe ekstra socialpædagogisk bistand forekomme meget begrænset, idet bistanden ikke kan tilkøbes fra kendt personale.

På den baggrund foreslås det i *stk. 1* at bemyndige børne- og socialministeren til at godkende forsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde kan tilbyde borgere, der er visiteret til ydelser efter servicelovens § 85, tilkøbsydelser i form af hjælp, omsorg eller støtte samt optræning og hjælp til udvikling af færdigheder (socialpædagogisk bistand), som disse borgere mod betaling kan vælge at gøre brug af.

Målgruppen for forslaget er, jf. servicelovens § 85, borgere, der som følge af betydeligt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer har behov for socialpædagogisk bistand, og som har ophold i en frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde. De omfattede frikommuner vil således også, såfremt de opnår godkendelse af en ansøgning herom efter bestemmelsen, kunne tilbyde tilkøbsydelser til borgere, hvis handlekommune efter retssikkerhedsloven i forhold til ydelser efter serviceloven er en anden end den pågældende frikommune.

De tilkøbsydelser, som børne- og socialministeren ifølge forslaget får bemyndigelse til at godkende, at kommunalbestyrelsen kan sælge, omfatter, jf. det foreslåede *stk. 1*, tilkøb af yderligere af de allerede visiterede ydelser og tilkøb af andre ydelser omfattet af servicelovens § 85, som borgeren ikke er visiteret til. Fx kan borgerne tilkøbe støtte og træning til at udføre hverdagsaktiviteter og ledsagelse til aktiviteter.

Med det foreslåede *stk. 2* foreslås det at betinge en godkendelse af forsøg efter *stk. 1* af, at kommunalbestyrelsen i frikommunen redegør for, hvorledes ordningen tilrettelægges, således at en række krav er opfyldt, jf. nedenfor.

Efter det foreslåede *stk. 2, nr. 1*, er det et krav, at der er tale om ydelser, som ligger udover de behovsbestemte ydelser, som kommunalbestyrelsen er forpligtet til at tilbyde den en-

kelte borger efter serviceloven eller anden lovgivning, eksempelvis sundhedsloven. De tilkøbsydelser, som borgerne tilbydes mod betaling, må dermed ikke træde i stedet for de ydelser, borgeren ellers ville være berettiget til efter serviceloven eller anden lovgivning. Det bemærkes i den forbindelse, at kommunalbestyrelsen efter servicelovens § 148, stk. 2 har en pligt til løbende at følge de enkelte sager for at sikre sig, at hjælpen efter serviceloven fortsat opfylder sit formål. Såfremt der er usikkerhed om, hvorvidt den ydelse, der ønskes tilkøbt, er indeholdt i den ydelse, der er visiteret efter servicelovens § 85, skal der således rettes henvendelse til borgerens handlekommune med henblik på en afklaring heraf. En beboer eller værge, der ønsker spørgsmålet afklaret, har ligeledes mulighed for at rette henvendelse til beboerens handlekommune.

Ved vurderingen af hvilke ydelser borgeren i forvejen er visiteret til, herunder også ydelser efter servicelovens § 85, skal der tages udgangspunkt i den afgørelse om hjælp, som borgeren har modtaget fra kommunalbestyrelsen. Det skal fremgå af afgørelsen, hvilken hjælp borgeren er visiteret til, og hvilke konkrete behov hjælpen skal dække. Desuden skal omfanget af hjælpen fremgå.

Frikommunerne får med forslaget mulighed for forsøg med at tilbyde tilkøbsydelser på et område, hvor der kan være private leverandører af tilsvarende ydelser eller private leverandører, der ønsker at tilbyde disse ydelser. Det bemærkes, at borgeren selv kan bestemme, om de pågældende ydelser skal tilkøbes af kommunen eller af private leverandører.

Efter det foreslåede *stk. 2, nr. 2-4*, er det videre en forudsætning for en forsøgsgodkendelse fra børne- og socialministeren, at kommunalbestyrelsen i frikommunen i ansøgningen om at udføre forsøg nærmere redegør for, hvorledes følgende kriterier overholdes ved tilrettelæggelsen af ordningen:

- 2) Prisen på tilkøbsydelsen skal afspejle de gennemsnitlige, langsigtede omkostninger ved at tilrettelægge og levere tilkøbsydelsen.
- 3) Konkurrenceforvridende effekter og krydssubsidiering må ikke forekomme.
- 4) Kommunalbestyrelsen må ikke opnå en økonomisk for tjeneste på tilkøbsydelser eller opkræve en lavere pris, end omkostningerne til tilrettelæggelse og levering af tilkøbsydelserne kan begrunde.

Formålet med kriterierne i de foreslåede bestemmelser i *stk. 2, nr. 2-4*, er at sikre, at borgere, der benytter tilbuddet om tilkøbsydelser, ikke betaler mere, end omkostningerne kan begrunde. Formålet med kriterierne i *stk. 2, nr. 2-4*, er også at sikre, at skattefinansierede midler ikke medvirker til at holde prisen på tilkøbsydelser nede, således at konkurrenceforvridende effekter og krydssubsidiering som følge af udbuddet af tilkøbsydelser undgås. Det er kommunalbestyrelsens pligt at sikre, at konkurrenceforvridende virkninger og krydssubsidiering som følge af udbuddet af tilkøbsydelser undgås.

For at sikre at borgerens pris for tilkøbsydelsen afspejler alle direkte og indirekte omkostninger, herunder overheads, der kan henføres til kommunalbestyrelsens tilrettelæggelse og levering af tilkøbsydelsen, skal prisen for tilkøbsydelsen fastsættes på baggrund af frikommunens gennemsnitlige, langsigtede omkostninger ved at udbyde de enkelte tilkøbsydelse. Det vil sige kommunalbestyrelsens omkostninger til tilkøbsydelsen under ét.

De gennemsnitlige, langsigtede omkostninger inkluderer både de direkte omkostninger, det vil sige de omkostninger, der direkte kan henføres til det pågældende tilbud, som fx råvarer, løn, køb af materialer og tjenesteydelser m.v., og de indirekte omkostninger, som fx andel af fællesomkostninger til lokaler, administration m.v. samt afskrivning og forrentning af kapitalapparatet. De gennemsnitlige langsigtede omkostninger er udtryk for, at udgifterne udjævnes over år.

Det skal dokumenteres, at alle direkte og indirekte omkostninger er indregnet i priserne, og der skal føres et separat regnskab, der viser samtlige omkostninger og indtægter forbundet med tilkøbsydelse.

Der kan her henvises til ”Vejledning om omkostningskalkulationer”, der findes i afsnit 9.3 i ”Budget og regnskabssystem for kommuner”, som er bilag 1 i bekendtgørelse nr. 1237 af 5. oktober 2016 om kommunernes budget- og regnskabsvæsen, revision m.v.

Prisen fastsættes inklusiv udgifter til moms. For så vidt angår tilkøbsydelse, der anses for momspligtig virksomhed, medfører det, at den normale salgsmoms (25 pct.) skal medregnes ved prisfastsættelsen. Virksomheden vil dog have fradrag i momsangivelsen til SKAT for den købsmoms, der medgår til de momspligtige ydelser. For så vidt angår tilkøbsydelse, der anses for momsfrigat virksomhed, og hvor virksomheden ikke har momsfradragret, medfører det, at de indirekte udgifter til moms (købsmoms) skal medregnes i prisfastsættelsen.

Tilkøbsydelse, som kommunalbestyrelsen træffer beslutning om at udbyde, er ikke omfattet af den kommunale og regionale momsrefusionsordning. Økonomi- og indenrigsministeren vil derfor, hvis lovforslaget vedtages, foretage de nødvendige ændringer i bekendtgørelse nr. 1513 af 9. december 2016 om momsrefusionsordning for kommuner og regioner med henblik på at undtage tilkøbsydelse fra adgangen til momsrefusion. Såfremt tilkøbsydelse ikke bliver undtaget fra momsrefusionsordningen vil dette medføre, at kommunalbestyrelsen i frikommunen kan afløfte udgifter til moms på de ydelser, som de efter kriterierne i stk. 2, nr. 2, skal prisfastsætte inklusiv udgifter til moms. I det omfang udbuddet af tilkøbsydelse er omfattet af Skatteministeriets momslovgivning, skal kommunalbestyrelsen i frikommunerne overholde disse regler, jf. herved bekendtgørelsens § 1, stk. 1, 1. pkt.

Hvis prisen for tilkøbsydelse fastsættes i henhold til det ovenfor anførte, må risikoen for konkurrenceforvridende ef-

fejder og krydssubsidiering i vidt omfang antages at være imødegået.

Konkurrenceforvridende effekter kan især opstå i de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen ikke løbende sikrer sig, at der er fuld omkostningsdækning for de tilkøbsydelse, som den kommunale virksomhed tilbyder, eller hvis den kommunale virksomhed har en fortrinsstilling frem for private virksomheder, eksempelvis med hensyn til oplysninger om og adgang til de borgere, som er potentielle købere af tilkøbsydelse.

Kommunalbestyrelserne i frikommunerne skal være opmærksomme på disse konkurrenceforvridende effekter både i forhold til allerede etablerede leverandører, og i forhold til, at det ikke afholder private leverandører fra at gå ind på markedet.

Kommunalbestyrelsen skal derfor sikre, at der kontinuerligt er fuld dækning for samtlige direkte og indirekte omkostninger, der er forbundet med en tilkøbsydelse, og at private leverandører har lige adgang til at tilbyde borgerne disse ydelser.

Hvis en kommunal ordning med tilkøbsydelse alligevel fører til konkurrenceforvridning, kan forholdet være omfattet af konkurrencelovens forbud mod konkurrenceforvridende støtte. Ifølge konkurrencelovens § 15 påser Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen overholdelse af konkurrenceloven, herunder lovens regler om konkurrenceforvridende offentlig støtte i konkurrencelovens § 11 a.

Efter konkurrencelovens § 11 a, stk. 1, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen udstede påbud om ophør eller tilbagebetaling af offentlig støtte, der er ydet til fordel for bestemte former for erhvervsvirksomhed. Der er dog to betingelser, som skal være opfyldt. For det første skal støtten have til formål eller til følge at forvride konkurrencen. For det andet er det en forudsætning, at støtten ikke er lovlig i henhold til offentlig regulering, jf. konkurrencelovens § 11 a, stk. 2, nr. 1-2.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har kompetencen til at vurdere, om den offentlige foranstaltning udgør konkurrenceforvridende støtte. I denne vurdering indgår en markedsvurdering af, om der er ydet en fordel, som ellers ikke ville være ydet under normale markedsvilkår.

Styrelsen har derimod ikke kompetence til at afgøre, om støtten har hjemmel i offentlig regulering, dvs. om støtten er en direkte eller nødvendig følge af love, bekendtgørelser, aktstykker eller andre regler, herunder reglerne om kommuners ulovbestemte opgaver (kommunalfuldmagten). Kompetencen hertil ligger hos den pågældende minister, henholdsvis den kommunale tilsynsmyndighed. I tvivlstilfælde skal Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen således afvente en vurdering af lovligheden fra enten ministeren eller det kommunale tilsyn, før der er mulighed for at udstede et eventuelt påbud.

Hvis det er en kommune, der har ydet den konkurrenceforvridende støtte, er det det kommunale tilsyn, som skal udtale sig om, hvorvidt støtten er lovlig i henhold til offentlig regulering, medmindre andet følger af lovgivningen, jf. § 11a, stk. 3. I det kommunale tilsyns vurdering vil i visse tilfælde indgå en vurdering af, om den kommunale eller regionale erhvervsaktivitet er sket på markedsvilkår.

Kun i tilfælde, hvor det kommunale tilsyn har vurderet, at den offentlige støtte ikke er lovlig i henhold til offentlig regulering, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen herefter udstede et påbud om ophør eller tilbagebetaling af ulovligt tildelt konkurrenceforvridende støtte, jf. § 11 a, stk. 1.

Styrelsen kan bl.a. behandle en sag af egen drift eller på baggrund af en klage. Klage over eventuel overtrædelse af konkurrenceloven kan indgives af enhver. EU-Kommissionen træffer afgørelse i sager om overtrædelser af de EU-retlige statsstøtterelevanter.

Kommunalbestyrelsen skal som led i ansøgningen om godkendelse af forsøg med tilkøbsydelse oplyse, hvorledes fastsættelsen af prisen for tilkøbsydelse finder sted første gang. Kommunalbestyrelsen skal justere prisen fremadrettet, hvis kommunalbestyrelsen bliver bekendt med, at der er misforhold mellem prisen og de gennemsnitlige, langsigtede omkostninger.

Formålet med de foreslåede bestemmelser i *stk. 2, nr. 5 og 6*, er at sikre, at den enkelte borger, der benytter sig af tilkøbsydelser, er indforstået med tilkøbets omfang og pris, samt at tilkøbet sker på borgerens eget initiativ. Heri ligger, at borgeren verbalt, nonverbalt eller gennem adfærd i øvrigt på eget initiativ giver udtryk for et ønske om at tilkøbe socialpædagogisk bistand. Bestemmelserne har dermed til formål at understøtte målgruppens mulighed for selvbestemmelse. Det vil ikke i sig selv være tilstrækkeligt, at en pårørende eller en værge tager initiativ til tilkøbet. Dog vil den pårørendes eller værgens vurdering af borgerens ønske om tilkøb typisk vægte tungt i den samlede vurdering af borgerens ønske om at foretage tilkøb, idet den pårørende eller værge typisk vil have et godt kendskab til borgeren og dennes adfærd.

Efter bekendtgørelse nr. 1575 af 27. december 2014 om kvalitetsstandarder for hjemmehjælp, rehabiliteringsforløb og træning efter servicelovens §§ 83, 83 a og 86 er en kommunalbestyrelse forpligtet til at udarbejde kvalitetsstandarder for hjemmehjælp, rehabiliteringsforløb og træning efter de nævnte bestemmelser. Der eksisterer ikke en tilsvarende forpligtelse i forhold til socialpædagogisk bistand efter servicelovens § 85.

Den foreslåede *stk. 2, nr. 7*, har til formål at etablere denne forpligtelse for en kommune, der er handlekommune for en borger efter retssikkerhedsloven vedrørende ydelser efter serviceloven, når denne borger ønsker at tilkøbe ydelser, der også tilbydes efter servicelovens § 85, af en frikommune. Formålet er at sikre, at anvendelse af tilkøbsydelser ikke for-

ringer eller træder i stedet for den ydelse, som borgeren er berettiget til efter serviceloven på baggrund af en konkret og individuel vurdering.

Kravet om udarbejdelse af kvalitetsstandarder retter sig mod den kommune, der er borgerens handlekommune i forhold til ydelser efter serviceloven, uanset om denne kommune også er borgerens opholdskommune.

Kvalitetsstandarderne skal indeholde generel serviceinformation til borgerne om den hjælp, de kan forvente fra kommunalbestyrelsen, hvis de får behov for den pågældende type hjælp efter servicelovens § 85. Der skal være tale om specifikke og detaljerede kvalitetsstandarder for de forskellige del-ydelser efter servicelovens § 85, som kommunalbestyrelsen tilbyder, og kvalitetsstandarderne skal indeholde en præcis beskrivelse af målgruppen, indholdet, omfanget og udførelsen af hjælpen.

Kvalitetsstandarderne skal danne grundlag for, at der sikres sammenhæng mellem serviceniveau, de afsatte ressourcer, afgørelserne samt leveringen af hjælpen. Kvalitetsstandarderne skal endvidere indeholde operationelle mål for, hvordan dette sikres, og en beskrivelse af, hvordan der følges op på de fastsatte mål. Kommunalbestyrelsen skal føre tilsyn med, at opgaver omfattet af kvalitetsstandarder udføres forsvarligt og i overensstemmelse med den kvalitet, som er fastsat i kvalitetsstandarderne.

De foreslåede bestemmelser i *stk. 2, nr. 8 og 9*, har til formål at sikre tilsyn med kvaliteten af den socialpædagogiske bistand, som den kommunale leverandør sælger som tilkøb. Der stilles krav om, at leverandøren af tilkøbsydelser skal være godkendt af socialtilsynet, jf. reglerne i lov om socialtilsyn, når leverandørens kerne-opgaveområde er omfattet af dette. Det gælder for botilbud og lignende boformer. Også borgere, der ikke bor i botilbud eller lignende boformer, modtager i nogle tilfælde den visiterede socialpædagogiske bistand af personale fra et botilbud. Den foreslåede ordning medfører således ikke ændringer i socialtilsynets nuværende opgaver.

For øvrige borgere, der ikke bor i botilbud eller lignende boformer, der ønsker at tilkøbe ekstra socialpædagogisk bistand fra den kommunale leverandør, må kommunalbestyrelsens personrettede tilsyn med den visiterede ydelse, jf. servicelovens § 151, tillægges en betydning for også at sikre kvaliteten af tilkøbsydelsen. I kraft af kravet i *stk. 2, nr. 9*, om, at personalet, der yder tilkøbsydelsen, skal være ansat hos en leverandør, som borgeren i forvejen modtager ydelser fra, må tilsynet med kerneydelsen ventes at have en afsmittende effekt på kvaliteten af tilkøbsydelsen.

Den foreslåede *stk. 2, nr. 9*, har desuden til formål at understøtte, at en borger ved tilkøb af socialpædagogisk bistand fra den faste, kommunale leverandør, har mulighed for at modtage ydelsen fra fast personale, som borgeren kender i forvejen.

Det fremgår af det foreslåede stk. 2, at børne- og socialministeren godkender forsøg efter stk. 1 på baggrund af en samlet vurdering. Som eksempler på andre forudsætninger for forsøgsgodkendelser efter stk. 1 kan nævnes, at kommunalbestyrelsen sikrer, at den tilkøbte socialpædagogiske bistand leveres forsvarligt. Dette indebærer bl.a., at der sikres en personalemæssig situation hos den kommunale leverandør, hvor der er de rette personaleressourcer til både at varetage de visiterede ydelser og tilkøbsydelse. Det er i den forbindelse væsentligt, at medarbejderne sikres de nødvendige kompetencer samt et tilstrækkeligt kendskab til lovens bestemmelser. Desuden skal personalet være dækket af en arbejdsgiverforsikring, hvilket indebærer, at personalet skal have samme forsikringsmæssige status, når de leverer tilkøbte ydelser, som de har, når de leverer § 85-ydelser på botilbuddet. Forpligtelsen kan opfyldes ved, at en kommune er selv-forsikret, såfremt denne forsikringsform også anvendes, når personalet udfører deres arbejde i botilbuddet. Det afgørende er altså, at der ikke ændres i de forsikringsmæssige forhold, når personalet leverer tilkøbte ydelser. Udover en arbejdsgiverforsikring skal personalet være dækket af de løn- og ansættelsesvilkår, der følger af deres ansættelse, også når de leverer socialpædagogisk bistand som tilkøb.

Efter det foreslåede *stk. 3* kan tilladelser efter stk. 1 alene anvendes til at tilbyde tilkøbsydelser til personer, der har ophold i en frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde. Tilladelser efter stk. 1 kan også anvendes til at tilbyde tilkøbsydelser til borgere, for hvem den frikommune, hvor de har ophold, ikke er den kommune, der har pligt til at yde hjælp efter lov om social service, jf. §§ 9-9b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Såfremt den frikommune, hvor personen har ophold, ikke er den kommune, der har pligt til at yde hjælp til personen efter lov om social service, jf. §§ 9-9b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, finder kravet om udarbejdelse af kvalitetsstandarder, jf. den foreslåede bestemmelse i stk. 2, nr. 7, anvendelse for den kommune, der har pligt til at yde hjælp til personen efter serviceloven.

Efter retssikkerhedslovens § 9, stk. 1, er udgangspunktet, at opholdskommunen har pligt til at yde hjælp, i det omfang en borger har ret til hjælp efter den lovgivning, der er omfattet af retssikkerhedslovens bestemmelser. Det gælder bl.a. hjælp efter serviceloven.

En person har efter retssikkerhedslovens § 9, stk. 2, opholdskommune i den kommune, hvor den pågældende bor eller sædvanligvis opholder sig. Denne kommune vil således som udgangspunkt være handlekommune for borgeren efter serviceloven, dvs. have pligt til at yde og finansiere hjælp til borgeren efter serviceloven.

I retssikkerhedslovens § 9, stk. 7, er imidlertid fastsat, at borgerens oprindelige opholdskommune i nogle tilfælde fortsat er handlekommune for borgeren med hensyn til hjælp efter serviceloven, uanset at borgeren ikke længere bor i den hidtidige opholdskommune. Det er tilfældet, hvis den hidti-

dige opholdskommune eller anden offentlig myndighed har medvirket til, at den pågældende borger har fået ophold i en af flere i bestemmelsen nærmere angivne typer af botilbud m.v. i en anden kommune. Bestemmelsen gælder bl.a., hvis den oprindelige opholdskommune har medvirket til, at en person har fået ophold i boformer efter §§ 107-110 og 192 i serviceloven, boliger efter § 115, stk. 4, jf. § 105, stk. 2, i lov om almene boliger m.v. og boliger, boformer m.v., der kan sidestilles hermed.

Til § 16

Det foreslås med bestemmelsen i § 16, *stk. 1*, at der efter bestemmelserne i §§ 18-20 kan anvendes magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten af det personale, som er tilkøbt til at yde socialpædagogisk bistand, jf. lovens § 15.

Det bemærkes, at en person, når denne opholder sig i udlandet, er underlagt det pågældende lands jurisdiktion og dermed også dette lands strafferetlige lovgivning. Når personalet anvender magt under en ferie i udlandet, fordi en borger har tilkøbt socialpædagogisk ledsagelse til ferien, vil der således kunne opstå situationer, hvor magtanvendelse, der er lovlig efter de danske regler, er ulovlig efter den strafferetlige lovgivning i det land, hvor magten anvendes. Personalet skal være opmærksomt på denne problemstilling, når der anvendes magt under en ferie i udlandet.

Det foreslås med bestemmelsen i § 16, *stk. 2, 1. pkt.*, at de i §§ 18-20 foreslåede muligheder for at anvende magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten under tilkøb af socialpædagogisk bistand efter § 15 alene kan finde anvendelse over for borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne. Målgruppen for lovens magtanvendelsesregler er således snævrere end målgruppen for lovens § 15, der også omfatter borgere med en betydelig nedsat psykisk funktionsevne, der ikke er varig, borgere med betydelig nedsat fysisk funktionsevne samt borgere med særlige sociale problemer.

Bestemmelserne foreslås alene at finde anvendelse i de situationer, hvor der ikke foreligger samtykke fra den borger, som foranstaltningen efter §§ 18-20 retter sig mod. Der foreligger samtykke fra en borger med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, når pågældende ved en tilkendegivelse i ord eller handling klart viser, at han eller hun har forståelse for, at foranstaltningen iværksættes, og borgeren medvirker hertil. §§ 18-20 regulerer således alene de situationer, hvor disse betingelser ikke er opfyldt, dvs. hvor der foreligger passivitet, eller hvor den pågældende modsætter sig anvendelsen af foranstaltningen. At den pågældende forholder sig passivt betyder, at de særlige betingelser for iværksættelse af de enkelte indgreb, som fastsat i §§ 18-20, skal være opfyldt.

Det foreslås med bestemmelsen i § 16, *stk. 2, 2. pkt.*, at det er en forudsætning for anvendelsen af §§ 18-20, at der foreligger den nødvendige faglige dokumentation for den ned-

satte psykiske funktionsevne. Faglig dokumentation kan fx være lægefaglig, pædagogisk eller psykologisk dokumentation.

Den foreslåede § 16, stk. 2, svarer til servicelovens § 124 a.

Til § 17

Med den foreslåede bestemmelse i § 17, stk. 1, 1. pkt., understreges det, at formålet med de i §§ 16-23 foreslåede bestemmelser er at begrænse magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten mest muligt.

Det foreslås med bestemmelsen i § 17, sk. 1, 2. pkt., at indgreb aldrig må erstatte personalets omsorg og bistand. De meget snævre betingelser for at anvende indgrebene fremgår af de enkelte bestemmelser.

Med den foreslåede bestemmelse i § 17, stk. 2, fastsættes personalets forpligtelse til kun at anvende magt, når det ikke har været muligt på anden måde at opnå borgerens medvirken til en nødvendig foranstaltning. Personalet skal således, forinden magt anvendes, have ydet en socialpædagogisk indsats over for borgeren for at opnå det pågældende mål.

I det foreslåede bestemmelse i § 17, stk. 3, beskrives mindsteindgrebsprincippet. Dette princip forpligter personalet til at sørge for, at anvendelse af magt står i rimeligt forhold til det, der søges opnået, og at mindre indgribende foranstaltninger anvendes, såfremt disse er tilstrækkelige.

Af den foreslåede bestemmelse i § 17, stk. 4 fremgår, at magt skal udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den pågældende og andre tilstedeværende. Således skal personalet sørge for, at der ikke forvoldes unødigt krænkelser eller ulempe – hverken af den borger, som foranstaltningen foretages over for, eller af andre tilstedeværende. Der skal bl.a. tages hensyn til, at tilstedeværelsen af andre borgere, der overværer en episode, kan virke forstærkende på den krænkelser, som borgeren, overfor hvem der udøves magt, oplever.

Den foreslåede § 17 svarer til servicelovens § 124, stk. 1-4.

Til § 18

Med den foreslåede bestemmelse i § 18 foreslås det, at det personale, som yder socialpædagogisk bistand som tilkøb efter den foreslåede § 15, kan anvende fysisk magt i form af at fastholde en borger eller føre denne til et andet opholdsrum. Dette kan alene ske, når der er nærliggende risiko for, at borgeren udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

Som et eksempel på bestemmelsens anvendelse kan nævnes den situation, hvor en borger er truende over for andre personer. Borgeren har kort forinden været voldelig, og ingen

ved, hvornår truslerne går over i vold. Her vil der med den foreslåede bestemmelse i § 18 være hjemmel til at fastholde borgeren og føre hende eller ham til et andet lokale.

Bestemmelsen giver ikke hjemmel til frihedsberøvelse. Der er således ikke tale om hjemmel til at føre den pågældende til et lokale med en låst dør. Anvendelse af adgangen til at føre en borger til et andet opholdssted skal kombineres med tryghedsskabende initiativer m.v.

Det er en betingelse for anvendelse af indgrebsmuligheden, at mindsteindgrebsprincippet i den foreslåede § 17, stk. 3, og skånsomhedsprincippet i den foreslåede § 17, stk. 4, er opfyldt.

Den fysiske magt skal efterfølgende registreres og indberettes i overensstemmelse med den foreslåede § 22.

Den foreslåede § 18 svarer til servicelovens § 126.

Til § 19

Med den foreslåede bestemmelse i § 19 foreslås det, at det personale, som yder socialpædagogisk bistand som tilkøb efter den foreslåede § 15, i en begrænset periode kan anvende fysisk magt i form af fastholdelse i forbindelse med udøvelsen af omsorgspligten i personlig hygiejne-situationer. Denne mulighed vil kun kunne anvendes, hvis det i den konkrete situation er en absolut nødvendighed, fordi hjælp til hygiejne ikke kan gennemføres uden brug af fysisk magt.

Det vil i en bekendtgørelse udstedt med hjemmel i lovens § 23 blive nærmere beskrevet, i hvilke hygiejnesituationer fysisk magt vil kunne anvendes. Det vil endvidere heri blive fastsat, i hvilken begrænset periode magtanvendelse i forbindelse med udøvelse af omsorgspligten vil kunne finde sted, herunder om en periode vil kunne forlænges eller senere vil kunne afløses af en ny periode m.v.

Det er en betingelse for anvendelse af indgrebsmuligheden, at mindsteindgrebsprincippet i den foreslåede § 17, stk. 3, og skånsomhedsprincippet i den foreslåede § 17, stk. 4, er opfyldt.

Fastholdelsen skal efterfølgende registreres og indberettes i overensstemmelse med den foreslåede § 22 om registrering og indberetning af magtanvendelse.

Den foreslåede § 19 svarer til servicelovens § 126 a, stk. 1, 1. pkt.

Til § 20

Med den foreslåede bestemmelse i § 20, stk. 1, foreslås det, at det personale, som yder socialpædagogisk bistand som tilkøb efter den foreslåede § 15, kan anvende fastspænding med stofseler til seng, stol, toilet m.v. for at hindre fald som beskyttelse for stærkt fysisk hæmmede borgere. Det samme

gælder nødvendig fastspænding til kørestol eller andet hjælpemiddel. Bestemmelsen vil navnlig have praktisk betydning for borgere, der, foruden at have en psykisk funktionsnedsættelse, også er fysisk hæmmede.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 20, stk. 2, skal personalet beslutte, for hvilken periode de beskyttelsesmidler, som er omfattet af stk. 1, kan anvendes. Personalet skal i øvrigt løbende vurdere, om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes.

Det er en betingelse for anvendelse af indgrebsmuligheden, at mindsteindgrebsprincippet i den foreslåede § 17, stk. 3, og skånsomhedsprincippet i den foreslåede § 17, stk. 4, er opfyldt.

Fastspændingen skal efterfølgende registreres og indberettes i overensstemmelse med den foreslåede § 22 om registrering og indberetning af magtanvendelse.

Den foreslåede § 20 svarer til servicelovens § 128.

Til § 21

Med den foreslåede bestemmelse i § 21, stk. 1, foreslås det, at klager over anvendelsen af magt eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter §§ 18-20 kan indbringes for kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsens afgørelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Med den foreslåede bestemmelse i § 21, stk. 2, foreslås det, at en ægtefælle, en pårørende, en værge eller en anden repræsentant for den borger, som foranstaltningen vedrører, kan klage over personalets magtanvendelse, når den borger, som magten er anvendt overfor, ikke selv er i stand til at klage. Den klageret, som en ægtefælle, en pårørende eller en værge er tillagt efter bestemmelsen, er ikke en selvstændig klageret, men alene en afledt klageret. Pårørende eller en værge kan derfor kun klage, hvis det kan antages, at borgeren selv ville have gjort det, hvis vedkommende havde været i stand til at klage.

Den foreslåede § 21, stk. 2, svarer til servicelovens § 133, stk. 3.

Til § 22

Det foreslås med bestemmelsen i § 22, at magtanvendelse efter §§ 18-20 skal registreres og indberettes af personalet til den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for en leveret ydelse efter § 85 i lov om social service.

Børne- og socialministeren vil med hjemmel i § 23 fastsætte regler om tilrettelæggelse af registrering og indberetning, hvis lovforslaget vedtages.

Den foreslåede § 22 svarer til servicelovens § 136, stk. 1.

Til § 23

Det foreslås med bestemmelsen i § 23, at børne- og socialministeren fastsætter regler om iværksættelse af foranstaltninger, registrering og indberetning omfattet af §§ 18-20 og 22.

Bemyndigelsen skal blandt andet anvendes til at fastsætte regler om, i hvilke hygiejnesituationer fastholdelse efter den foreslåede § 19 vil kunne anvendes. Den skal også anvendes til at fastsætte regler om, i hvor lang en periode magtanvendelse i forbindelse med udøvelse af omsorgspligten vil kunne finde sted, herunder om en periode vil kunne forlænges eller senere vil kunne afløses af en ny periode m.v. Herudover skal den anvendes til at fastsætte regler om tilrettelæggelse af registrering og indberetning af magtanvendelse efter § 22, herunder de tidsmæssige grænser herfor.

Det forventes, at bemyndigelsesbestemmelsen i § 23 vil blive anvendt til at sætte de relevante regler i den gældende bekendtgørelse om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter serviceloven i kraft for magtanvendelse, der foretages i forbindelse med tilkøb af socialpædagogisk bistand efter denne lov.

Den foreslåede § 23 svarer til servicelovens § 137, stk. 1.

Til § 24

Efter gældende regler har udlejeren - som i andre almene boliger - kun mulighed for at opsig lejere i almene plejeboliger, hvis 1) lejeren misligholder lejeforholdet, 2) lejeforholdet er tidsbegrænset eller 3) det sker som led i nedrivning eller ombygning, jf. opsigelsesreglerne i kapitel 14 i lov om leje af almene boliger.

En efterlevende ægtefælle har efter gældende regler ret til at fortsætte lejeforholdet, jf. § 71, stk. 1, i lov om leje af almene boliger, i tilfælde af lejeren af en plejebolig dør. Samme ret har en anden person, der i en periode på mindst 2 år umiddelbart forud for dødsfaldet har haft fælles husstand med lejeren, jf. § 71, stk. 2, i lov om leje af almene boliger.

Det foreslås i stk. 1, at kommunalbestyrelsen i en frikommune får mulighed for at træffe afgørelse om, at en lejer ikke har behov for at bo i den pågældende bolig, hvis lejerens behov for pleje og støtte ikke længere varetages mest hensigtsmæssigt i den nuværende bolig, hvis en efterlevende ægtefælle eller samlever ikke har behov for en plejebolig, eller hvis en efterlevende ægtefælle, som har behov for en plejebolig, bor i en bolig, der er egnet til to personer. Registrerede partnere er i denne sammenhæng sidestillet med ægtefæller.

Afgørelsen efter stk. 1 skal træffes på grundlag af en konkret vurdering af den enkelte lejer. Afgørelsen danner grund-

lag for den efterfølgende opsigelse, jf. bemærkningerne til stk. 4. Kommunalbestyrelsens afgørelse om, at lejeren ikke har behov for den pågældende bolig, meddeles lejeren umiddelbart efter, at den er truffet. Det forudsættes, at de frikommuner, hvor kommunalbestyrelsen træffer beslutning om at udføre forsøg efter den foreslåede bestemmelse, inden en eventuel afgørelse efter stk. 1, søger at motivere den pågældende lejer til at fraflytte boligen frivilligt. Dette skal som minimum ske ved en samtale med lejeren og/eller dennes pårørende om lejeren aktuelle behov og ønsker.

Det foreslås i *stk. 2*, at alene lejere, som den relevante frikommune er handlekommune for efter retssikkerhedsloven, skal være omfattet af den foreslåede bestemmelse. Frikommunen skal således være både myndighed og leverandør i forhold til de lejere, som er omfattet af forsøget.

Da en afgørelse efter den foreslåede bestemmelse er meget indgribende over for lejeren, foreslås det i *stk. 3*, at lejeren får mulighed for at påklage afgørelsen på samme måde, som en boligsøgende kan klage over en afgørelse, hvor den pågældende ikke bliver godkendt til en plejebolig, jf. almenboliglovens § 58 c, som henviser til kapitel 10 i retssikkerhedsloven. Det følger heraf, at klage over afgørelsen skal indgives til den relevante kommunalbestyrelse, som herefter skal genvurdere sagen. Klagen skal indgives inden 4 uger efter, at lejeren har fået meddelelse om afgørelsen. Hvis afgørelsen fastholdes, sendes klagen af kommunalbestyrelsen videre til Ankestyrelsen, der derefter afgør, om sagen skal afvises, stadfæstes, hjemvises, ophæves eller ændres. Af hensyn til at sikre en hurtig kommunal genvurdering, foreslås det i *stk. 3, 2. pkt.* fastsat, at kommunalbestyrelsens genvurdering af sagen skal ske inden 4 uger fra modtagelsen.

Efter det foreslåede *stk. 4* får kommunalbestyrelsen ret til at opsiges en lejer af en kommunalt ejet almen plejebolig, hvis den forinden har truffet en afgørelse gående ud på, at lejeren ikke har behov for boligen. Kommunalbestyrelsen får endvidere ret til at forlange, at de andre udlejere af almene plejeboliger skal opsiges lejeren, hvis kommunalbestyrelsen har truffet en sådan afgørelse for en lejer i en plejebolig, der er ejet af andre udlejere. Det foreslås herudover at give kommunalbestyrelsen pligt til at sende kopi af det krav, som den har sendt til en anden almen udlejer, til lejeren, således at lejeren kan følge med i processen. Adgangen til opsigelse efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 4* finder anvendelse, uanset om den efterlevende ægtefælle eller den efterlevende samlever, jf. *stk. 1, nr. 2 og 3*, har ret til at overtage lejeforholdet efter bestemmelserne i almenlejelovens § 71, *stk. 1 og 2*, eller om den pågældende er angivet på lejekontrakten.

Det foreslås i *stk. 5*, at kommunalbestyrelsen kan opsiges en lejer i en almen plejebolig efter *stk. 1* med et opsigelsesvarsel på 3 måneder. Bestemmelsen følger således de gældende regler i den almene lejelov. I den tidligere forsøgsordning på området var opsigelsesvarslet fastsat til 6 måneder. I evalueringen af Frikommuneforsøg 2012-2015 påpegede kommunerne imidlertid, at et så langt opsigelsesvarsel gjorde ordningen ufleksibel på ældreboligområdet, hvor beboerne ty-

pisk har en meget kort boperiode. For at sikre det bedst mulige grundlag for forsøget, er opsigelsesvarslet derfor fastsat til 3 måneder, hvilket svarer til det normale opsigelsesvarsel i den almene lejelov.

Det foreslås samtidig i *stk. 6*, at kommunalbestyrelsen ved opsigelse efter *stk. 4*, skal anvise lejeren en anden passende bolig i lokalområdet. Lejeren kan vælge at afslå kommunalbestyrelsens tilbud og i stedet anvende almenboliglovens frivalgsregler til at få en anden bolig. Lejeniveauet i den bolig, som kommunalbestyrelsen tilbyder, må ikke overstige lejeniveauet i den opsagte bolig. Ved passende bolig forstås en bolig, som med hensyn til boligtype og størrelse passer til den enkelte lejer. Der kan således være tale om både at anvise lejeren en anden plejebolig - eller hvis lejeren ikke har behov for den pleje og omsorg, som følger med en plejebolig - en almindelig ældrebolig. Især for så vidt angår efterlevende ægtefæller og samlevende kan der også være tale om anvistning af en familiebolig.

Det foreslås i *stk. 7*, at opsigelse af en efterlevende ægtefælle eller samlever, som har behov for en plejebolig, fra en bolig, der er egnet til to personer, jf. forslaget *stk. 1, nr. 3*, forudsætter herudover, at der i den relevante frikommune er et aktuelt behov for den pågældende boligtype til kommunens egne borgere, at den efterlevende anvises en plejebolig i samme afdeling, og at den pågældende ikke har behov for de særlige hjælpemidler og redskaber m.v., som måtte være installeret i boligen.

Det foreslås videre i *stk. 8*, at kommunen i alle tilfælde, hvor et lejemål opsiges efter *stk. 4*, skal tilbyde at betale lejeren rimelige og dokumenterede flytteudgifter i forbindelse med flytning til en anden bolig. Kommunen skal samtidig tilbyde at betale forskellen mellem det beløb, som lejeren får tilbage i forbindelse med fraflytningen – det vil sige lejeren beboerindskud fratrukket evt. krav om istandsættelse m.v. af den hidtidige bolig og beboerindskuddet i den nye bolig. Det samme gælder, hvis der skal betales depositum og forudbetalt leje.

Hvis der ved fraflytningen fra den nye bolig skal ske tilbagebetaling af en del af indskuddet/depositummet og den forudbetalte leje, skal dette beløb betales til kommunen – dog højst det beløb, som kommunen betalte ved indflytningen.

Det foreslås i *stk. 9*, at kommunen skal tilbyde at betale udgifterne til indretningen af den anviste bolig, fx udgifter til ophængning af gardiner og lamper.

Herudover foreslås det i *stk. 10*, at kommunen – hvis den indgår en aftale med en lejer om, at lejeren flytter frivilligt – får den samme pligt til at tilbyde at dække lejeren rimelige og dokumenterede flytteudgifter m.v. Det foreslås dog, at pligten kun kommer til at gælde, hvis betingelserne for en opsigelse efter *stk. 4* er opfyldt, hvis kommunen anviser lejeren den nye bolig, og hvis lejeniveauet i den nye bolig ikke er højere end i den gamle. Herved undgår en lejer, som er

indstillet på at flytte frivilligt, at skulle igennem en opsigelse for at opnå de samme rettigheder som opsagte lejere.

Endelig er det et krav efter det foreslåede *stk. 11*, at det skal fremgå af lejekontrakten, at opsigelse kan ske efter den særlige opsigelsesregel i *stk. 4*. Lovforslaget giver kommunerne mulighed for at gennemføre forsøg indtil den 31. december 2021, jf. forslaget § 1. En lejer kan således ikke opsiges efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 4* efter denne dato. Lejeren vil efter forsøgets udløb alene kunne opsiges efter almenlejelovens almindelige regler. Det forudsættes, at de frikommuner, hvor kommunalbestyrelsen træffer beslutning om at udføre forsøg efter den foreslåede bestemmelse, ved visitationen til de af forsøget omfattede boliger og boligformer herudover tydeligt over for de relevante borgere samt eventuelle pårørende redegør for formålet med og betingelserne for den eller de pågældende borgers ophold i boligen.

Almene plejeboliger er almene ældreboliger med tilknyttede servicearealer beregnet på det tilknyttede personale. De fysiske rammer og aktiviteter omkring plejeboligerne vil typisk være tilpasset de særlige behov, som målgruppen for tilbudet har. Målgrupperne kan både være plejekrævende ældre og personer med handicap.

Frikommunenetværket om billige boliger og fleksible boligløsninger ønsker mulighed for en mere fleksibel anvendelse af almene plejeboliger, der kan understøtte kommunernes rehabiliterende tilgang i forhold til den sociale og plejemæssige indsats, som kommunerne yder borgerne.

Frikommunenetværket ønsker således mulighed for at kunne flytte borgere i almene plejeboliger, hvis formålet med deres ophold i plejeboligerne er opfyldt.

Ønsket svarer til den ordning, som blev afprøvet i det første frikommuneforsøg, jf. § 29 c i lov nr. 550 af 18. juni 2012 om ændring frikommuneloven.

Med de foreslåede nye regler udvides de gældende opsigelsesregler i frikommunerne, således at det bliver muligt at opsiges lejere i almene plejeboliger i flere situationer. Forsøget giver således frikommunerne en større grad af fleksibilitet i anvendelse af deres plejeboliger med henblik på at give en mere målrettet og sammenhængende indsats i forhold til borgernes plejebenhov.

Til § 25

Efter § 63 i lov om almene boliger kan en almen boligorganisation indgå aftale med kommunalbestyrelsen om at stille ledige almene familieboliger til rådighed for kommunalbestyrelsen med henblik på udlejning som udslusningsboliger. En udslusningsbolig er en bolig, som udlejes til personer, der opholder sig i midlertidige boformer efter §§ 107 eller 110 i lov om social service, og som udlejes på de vilkår, der fremgår af § 4, stk. 3, i lov om leje af almene boliger. I medfør heraf kan udlejer og lejer med kommunalbestyrelsens

godkendelse indgå en lejeaftale, hvor bestemmelserne i almenlejelovens §§ 39 og 40 om lejerens råderet, kapitel 12 om brugsrettens overgang til andre, § 79, stk. 2, om udvidelse af husstanden og §§ 85 og 88 om opsigelse fraviges. Det kan herunder aftales, at udlejer efter anmodning fra kommunalbestyrelsen kan opsiges lejeren med virkning fra det tidspunkt, hvor lejeren får stillet en boform til rådighed omfattet af serviceloven. Det kan endvidere aftales, at lejemålet ikke kan forbedres efter lejerens ønske, jf. § 37 b i lov om almene boliger m.v. Fravigelserne kan gælde i en periode af højst 2 år fra lejemålets indgåelse.

Endvidere gælder, at kommunalbestyrelsens rådighed over den almene familiebolig indebærer en forpligtelse til at dække tomgangsleje og garantere for lejerens opfyldelse af de kontraktmæssige forpligtelser i forbindelse med fraflytning af boligen, jf. almenboliglovens § 63, stk. 3.

Med henblik på at give lejeren en lempelig indgang til det almindelige boligmarked via udslusningsboligen afholder lejeren ikke selv den fulde leje m.v. Lejeren ydes således en godtgørelse, der dækker forskellen mellem den leje og andre pligtige pengeydelse, som lejeren betaler boligorganisationen, fratrukket den beregnede individuelle boligstøtte, og den egenbetaling lejeren tidligere betalte i midlertidige botilbud efter §§ 107 eller 110 i serviceloven. Godtgørelsen betales af kommunen til lejeren, jf. bekendtgørelse nr. 718 af 19. juni 2013 om refusionsbeløb til lejer i udslusningsbolig.

Det foreslås i *stk. 1* at give netværkets frikommuner adgang til i forsøgsperioden at kunne indgå aftaler med almene boligorganisationer om at stille ledige almene ældre- og ungdomsboliger til rådighed som udslusningsboliger.

Kommunerne får i *stk. 2* endvidere mulighed for at anvise udslusningsboliger, herunder udslusningsboliger efter *stk. 1*, til borgere med væsentlige psykiske og sociale problemer, som ikke kommer fra et midlertidigt botilbud efter §§ 107 eller 110 i serviceloven.

Såfremt udslusningsboligen udlejes til personer, der ikke forinden har boet i et midlertidigt botilbud efter §§ 107 eller 110 i serviceloven, jf. *stk. 2*, udregnes kommunens tilskud til lejeren, jf. §§ 1 - 3 i bekendtgørelse om refusionsbeløb til lejer i udslusningsbolig, på baggrund af det gennemsnitlige beløb, som beboere i beliggenhedskommunens § 107 botilbud betaler for opholdet. Aftaler om oprettelse af udslusningsboliger på særlige vilkår efter *stk. 1-3* kan ske indtil forsøgsperiodens udløb.

Endvidere foreslås i *stk. 3*, at der kan indgås aftaler om udlejning af udslusningsboliger i op til 2 år med mulighed for forlængelse i op til 6 måneder, hvis udlejer og lejer indgår en aftale herom med kommunalbestyrelsens godkendelse. Forslaget åbner således for, at de særlige betingelser, som gælder for udslusningsboliger, kan forlænges i op til 6 måneder ud over de 2 år, som er tidsbegrænsningen efter gæl-

dende regler, jf. § 4, stk. 3, 4. pkt., i lov om leje af almene boliger.

I § 1 foreslås, at forsøg efter denne lov kan gennemføres frem til den 31. december 2021. Dette betyder, at kommunen ikke kan godkende lejeaftaler om udslusningsboliger eller forlængelser heraf efter § 25 i denne lov, der har en varighed udover denne dato.

I *stk. 4* får kommunerne adgang til at anvende egne ældreboliger som udslusningsboliger i forsøgsperioden.

Netværkets kommuner har ansøgt om frikommuneforsøg om bedre muligheder for at tilbyde borgere med psykiske, sociale- og boligmæssige problemer en boform, som kan hjælpe dem ind på boligmarkedet og til en selvstændig tilværelse i job eller uddannelse. På baggrund heraf foreslås det i forsøgsperioden at give kommunerne en udvidet adgang til anvendelse af udslusningsboliger.

Med forslaget vil frikommunerne kunne oprette udslusningsboliger i almene ældre- og ungdomsboliger, lig reglerne i § 63 i lov almene boliger m.v., hvorefter der alene kan oprettes udslusningsboliger i almene familieboliger. Kommunerne opnår derved en højere grad af fleksibilitet i valget af boligtype i forhold til målgruppen og de ledige almene boliger, som forefindes i kommunen.

Kommunerne får videre mulighed for at anvise borgere med betydeligt nedsat psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer, selvom de ikke er optaget i et midlertidigt botilbud efter §§ 107 eller 110 i serviceloven. Det er en forudsætning, at pågældendes psykiske funktionsnedsættelse eller særlige sociale problemer har et omfang, så de har brug for hjælp efter serviceloven til blandt andet at opretholde boligen. Målgruppen for ordningen er personer med behov for en særlig social indsats, hvor opnåelse og fastholdelse af en bolig står centralt i forhold til at håndtere borgerens udfordringer. Det kan fx være personer, som er visiteret til socialpædagogisk bistand efter serviceloven § 85. Det kan også være unge i risiko for hjemløshed, som tidligere har været anbragt, og som gives sociale indsatser i kombination med udslusningsboligen. Det er således ikke tilstrækkeligt, at en person er uden bolig, for at kommunen kan anvise en udslusningsbolig.

Kommunerne får endvidere mulighed for at forlænge perioden for udslusningsboliger til en lejer, når kommunen vurderer, at en lejer efter en periode på 2 år fortsat har behov for udslusningsboligen. Det betyder, at tidspunktet for en normalisering af lejevilkårene udskydes, herunder at perioden med godtgørelse til husleje forlænges, jf. § 25, stk.3.

Kommunen bør være opmærksom på, om den kommende lejer passer ind i bomiljøet. Således bør udslusningsboliger i ungdomsboliger anvendes til yngre personer, ligesom udslusningsboliger i ældreboliger bør anvendes til personer, som også på længere sigt kan bo i bebyggelsen.

Lov om kommunal anvisningsret, jf. lovbekendtgørelse nr. 1045 af 6. november 2009, gælder efter lovens § 1, stk. 1, 1. pkt., i kommuner, der anvender reglerne om kombineret udlejning i lov om almene boliger m.v., således at disse kommuner har mulighed for at opfordre ejere af private udlejningsejendomme i kommunen til at give tilsagn om, på hvilke vilkår og i hvilket omfang de vil stille lejligheder til rådighed for kommunal anvisning. Aftalerne kan kun indgås med henblik på løsning af boligsociale opgaver og for en tidsbegrænset periode på 6 år. Der kan ikke indgås en ny aftale vedrørende en ejendom, hvorom der tidligere er indgået en aftale. Kommunalbestyrelsen udbetaler en godtgørelse for de lejligheder, der stilles til rådighed for kommunal anvisning. Staten refunderer kommunernes udgift til godtgørelsen.

I *stk. 1* foreslås, at kommunalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om billige boliger og fleksible boligløsninger kan træffe beslutning om at fravige § 1, stk. 1, 1. pkt., i lov om kommunal anvisningsret, således at kommunalbestyrelsen i kommuner, der ikke har besluttet, at boligorganisationen skal afvise boligsøgende efter § 51 b, stk. 1, i lov om almene boliger m.v., eller at anvisning skal foretages efter § 59, stk. 4, i samme lov, kan indgå aftale efter reglerne i lov om kommunal anvisningsret, jf. dog stk. 2.

For at kunne inddrage private lejeboliger i den boligsociale indsats i større omfang har frikommunerne i frikommunenetværket om billige boliger og fleksible boligløsninger ønsket at fjerne begrænsningerne for kommunal anvisning til private udlejningsboliger, herunder begrænsningerne i anvendelsesområdet for lov om kommunal anvisningsret.

Med henblik på at forbedre frikommunernes mulighed for kommunal anvisning til private udlejningsboliger foreslås det på den baggrund at fjerne begrænsningerne i anvendelsesområdet for lov om kommunal anvisningsret. Bestemmelsen indebærer således, at de nævnte frikommuner kan indgå aftale om erhvervelse af anvisningsret til ledigblevne lejligheder i private udlejningsejendomme mod at yde en godtgørelse til ejeren efter reglerne i lov om kommunal anvisningsret, selvom kommunen ikke er omfattet af en beslutning om kombineret udlejning efter reglerne i almenboliglovens § 51 b, stk. 1, eller samme lovs § 59, stk. 4.

Reglerne om kombineret udlejning anvendes i boligområder bestående af fysisk sammenhængende almene boligafdelinger med mindst 1.000 beboere, hvor mindst 40 pct. af beboerne mellem 18 – 64 år er uden for arbejdsmarkedet. Hvis området har mindst 5.000 beboere, er det tilstrækkeligt, at mindst 30 pct. af beboerne er uden for arbejdsmarkedet. Det er kommunalbestyrelsen i den kommune, hvori et omfattet boligområde ligger, der beslutter, om reglerne om kombineret udlejning skal gælde i områdets boligafdelinger.

Bestemmelserne i lov om kommunal anvisningsret finder anvendelse på aftaler om kommunal anvisningsret på bag-

grund af en beslutning efter bestemmelsen med de modifikationer, der følger af stk. 2.

Kommunernes initiativer efter denne forsøgsordning kan gennemføres indtil den 31. december 2021, jf. lovforslagets § 1. Kommunerne kan således kun indgå aftaler om kommunal anvisningsret som følge af en beslutning i henhold til den foreslåede bestemmelse for en periode, der skal være afsluttet senest på den dato. Aftalerne kan således ikke indgås for en tidsbegrænset periode på 6 år, men alene for en periode, der udløber senest den 31. december 2021.

I *stk. 2* foreslås, at § 4, stk. 4-7 og § 6, stk. 1, i lov om kommunal anvisningsret ikke finder anvendelse på aftaler, der er indgået på baggrund af en beslutning efter stk. 1.

Forslaget må ikke medføre øgede udgifter for staten. Bestemmelsen indebærer derfor, at frikommunerne omfattet af stk. 1 ikke kan få statslig refusion for kommunens udgifter til godtgørelse m.v. efter reglerne i lov om kommunal anvisningsret, i det omfang kommunens udgifter knytter sig til en aftale om kommunal anvisning, der følger af kommunens beslutning efter stk. 1 om at udvide anvendelsesområdet for reglerne i lov om kommunalanvisningsret.

Til § 27

En almen familiebolig kan indrettes til et kollektivt bofællesskab, jf. § 3, stk. 2, 5 og 6 i lov om almene boliger m.v. I et kollektivt bofællesskab har de enkelte beboere hver sit værelse, mens de deles om boligens fælles faciliteter. Når en almen familiebolig skal indrettes til et sådant bofællesskab, vil selve indretningen ofte indebære visse udgifter. Dette gælder, hvad enten bofællesskabet etableres ved ommærkning eller kommunens beslutning, ligesom det også ved nybyggede kollektive bofællesskaber kan være nødvendigt at udstyre bofællesskabet med diverse inventar for at sikre et velfungerende bofællesskab fra starten.

Som eksempel på udgifter, der kan være nødvendige for, at en almindelig familiebolig, der er møntet på én husstand, kan komme til at fungere som et kollektivt bofællesskab, kan nævnes udgifter til opsætning af postkasser, navneskilte og skillevægge, ligesom der skal være lås på dørene til de enkelte værelser. Det beror på arten af den enkelte udgift, om det er en udgift, som skal afholdes af lejerne i bofællesskabet eller af boligorganisationen.

Kommunen kan endvidere efter § 59, stk. 1, i lov om almene boliger m.v. have anvisningsret til de ledige værelser i bofællesskaber - det vil sige ret til at bestemme, hvilken konkret boligsøgende der skal have tilbudt det ledige værelse. Der er kommunal anvisning, når kommunen har besluttet, at et kollektivt bofællesskab skal udlejes til flygtninge. Kommunen kan kun træffe en sådan beslutning for bofællesskaber, der er indrettet efter den 1. juli 2016. Flygtninge skal her forstås som den gruppe, der er omfattet af § 65 i lov om individuel boligstøtte. Der er ligeledes kommunal anvisning,

hvis kommunen og boligorganisationen har indgået en aftale herom.

Når kommunen har anvisningsret til de ledige værelser, følger der en forpligtelse med til at betale lejen fra det tidspunkt, hvor det ledige værelse er til rådighed for kommunen, og indtil udlejning sker. Med leje forstås den rene leje. Kommunen skal således ikke betale udgifter til forbrug, fx varme, og må heller ikke betale sådanne udgifter. Udgifterne til forbrug, herunder varme, afholdes derimod af boligorganisationen ligesom ved kommunal anvisning til almindelige familieboliger.

På denne baggrund foreslås det i *stk. 1* at give kommunerne hjemmel til at afholde de udgifter, som er nødvendige for at få indrettet en almindelig familiebolig til et bofællesskab, herunder nødvendigt inventar. Det beror på de helt konkrete forhold, herunder størrelsen på bofællesskabet, hvad der vil være behov for i det enkelte bofællesskab.

Forslaget indebærer, at det er kommunen, som bestemmer, hvad der skal foretages i boligen, og om det er nødvendigt at købe inventar fx i form af møbler og køkkengrej, dertil. Der er dog intet til hinder for, at kommunen både inddrager boligorganisationen og de kommende lejere, hvis de er udpeget på dette tidspunkt, i beslutningsprocessen.

Derfor foreslås endvidere i *stk. 2*, at kommunen, når den har anvisningsret til værelserne i et bofællesskab, får hjemmel til at dække den udgift til varme, som lejereren af det pågældende værelse ellers skulle have betalt. Der er tale både om den varme, som vedrører selve værelset, og den varme, som vedrører værelsets andel af varmen i fælleslokalerne. Hvis det efter varmeregningsårets afslutning viser sig, at kommunen har betalt for lidt, påhviler efterbetalingen kommunen, ligesom kommunen, hvis den har betalt for meget, har ret til at få tilbagebetalt det for meget betalte.

Kommunerne i netværket om billige boliger og fleksible boligløsninger har udtrykt ønske om at få en hjemmel til at dække udgifter til opsætning af postkasser, navneskilte og skillevægge m.v. ud fra den betragtning, at det er kommunen, der har en økonomisk interesse i etableringen af et bofællesskab, da alternativet ofte er, at de boligsøgende ville få forlænget opholdet i et botilbud eller på et herberg, hvor kommunen skal dække en langt større udgift. Kommunerne har endvidere henvist til, at almene boliger i stigende omfang udlejes uden løse installationer såsom komfur og køleskab. Det er kommunernes erfaring, at boligorganisationerne ikke er villige til at udstyre boligerne med disse hvidevarer, da lejerne selv ønsker at lægge niveauet, og da vedligeholdelsen heraf er en væsentlig driftsudgift. Herudover har kommunerne bemærket, at målgruppen for bofællesskaber typisk har beskedne indkomster, hvorfor de pågældende lejere kan have vanskeligt ved selv at sørge for møbler til spisekøkkenet eller fællesrummet (hvis boligen ikke er udstyret med spisekøkken, skal den indeholde et ekstra værelse, som kan benyttes af alle lejerne).

Kommunerne anfører i den forbindelse, at de kan bevilge enkelttydelser – også i form af komfur, køleskab og møbler – men sådanne ydelser kan ikke bevilges til fælles brug.

Hvis en kommune beslutter at udnytte den nye hjemmel, er konsekvensen, at kommunen får pligt til at vedligeholde og forny de installationer/ting, som kommunen oprindeligt sørgede for.

Frikommunerne finder det endvidere u hensigtsmæssigt, at varmen slukkes i vinterhalvåret, når et værelse står tomt. Det lægges til grund, at der hermed menes, at det er u hensigtsmæssigt for de resterende lejere, hvis deres værelser støder direkte op til det ledige – og uopvarmede – værelse, fordi de således selv må skrue mere op for varmen med en højere varmeudgift til følge. Hertil kommer, at det kan være lettere for kommunerne at få etableret bofællesskaber, hvis de kan tilbyde boligorganisationerne at dække udgifterne til varme i tomgangsperioder.

Kommunerne får med ordningen forbedrede muligheder for at sikre større økonomisk stabilitet ved lejerens ind- og udflytning i kollektive bofællesskaber.

Lovforslaget giver frikommunerne mulighed for at gennemføre forsøg indtil den 31. december 2021, jf. forslagens § 1. En kommune kan således ikke afholde udgifter til indretning af bofællesskaber efter denne dato. Det samme gælder for udgifter til fornyelse og vedligeholdelse af de installationer og ting, som kommunen oprindeligt sørgede for samt dækning af udgifter til varme.

Til § 28

Serviceoven indeholder ikke hjemmel til, at kommunerne kan tilbyde tilkøbsydelser, som ligger ud over de behovsbestemte ydelser, som kommunen er forpligtet til at tilbyde efter serviceoven.

Almindelige retsgrundsætninger om kommunernes opgavevaretagelse (de såkaldte kommunalfuldmagtsregler) finder anvendelse i tilfælde, hvor den skrevne lovgivning ikke udtømmende regulerer, dvs. enten hjemler eller udelukker, kommunernes mulighed for at påtage sig opgaver. Kommuner kan efter kommunalfuldmagtsreglerne som udgangspunkt ikke uden udtrykkelig hjemmel drive handel, håndværk eller industri. Kommuner kan heller ikke uden udtrykkelig hjemmel tildele ydelser – gratis eller mod en vis brugerbetaling – til enkeltpersoner, der er afgrænset efter økonomiske eller andre sociale kriterier. Dette gælder også i det begrænsede omfang, en kommune ud fra overkapacitetsbetragtninger eller som accessorisk virksomhed lovligt kan varetage opgaver, der i øvrigt ikke er kommunale.

Kommunerne i netværkene om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde og i frikommunenetværket om mere sammenhængende indsatser på tværs af sektorer ønsker mulighed for at kunne tilbyde tilkøbsydel-

ser til borgere visiteret til ydelser efter serviceovens § 83 om personlig og praktisk hjælp og madservice. Baggrunden for kommunernes ønske er at styrke borgernes tryghed og frie valg ved at give borgerne mulighed for at tilkøbe ekstra ydelser fra en kommunal leverandør. Derved får også borgere, der har en kommunal leverandør mulighed for at tilkøbe ydelser fra samme leverandør, som leverer deres visiterede ydelser, og borgere opnår dermed en større fleksibilitet og valgfrihed i forbindelse med deres tilkøb.

Efter det foreslåede *stk. 1*, kan ældreministeren godkende frikommuneforsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i frikommunerne i netværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde og i netværket om mere sammenhængende indsatser på tværs af sektorområder, kan tilbyde de borgere, der er visiteret til ydelser efter serviceovens § 83, jf. §§ 88-90, tilkøbsydelser, som disse borgere mod betaling kan vælge at gøre brug af.

Der skal være tale om tilkøbsydelser til borgere, der er visiteret til personlig pleje, praktisk hjælp eller madservice efter serviceovens § 83. Tilkøbsydelserne skal ligge ud over de behovsbestemte ydelser, som kommunen er forpligtet til at tilbyde den enkelte borger efter serviceoven eller anden lovgivning, eksempelvis sundhedsloven. De tilkøbsydelser, som borgerne tilbydes mod betaling, må dermed ikke træde i stedet for de ydelser, borgeren ellers ville være berettiget til efter serviceoven eller anden lovgivning. Det bemærkes, at hjælpen efter serviceovens § 83 løbende skal tilpasses borgerens behov, jf. serviceovens § 83, stk. 5, 2. pkt.

Frikommunerne i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde og i frikommunenetværket om mere sammenhængende indsatser på tværs af sektorområder får med forslaget mulighed for forsøg med at tilbyde tilkøbsydelser til borgere, der er visiteret til personlig og praktisk hjælp og madservice. Kommunerne får således med forslaget mulighed for at tilbyde tilkøbsydelser på et område, hvor der kan være private leverandører af tilsvarende ydelser eller private leverandører, der ønsker at tilbyde disse ydelser. Det bemærkes, at borgeren selv kan bestemme, om de pågældende ydelser skal tilkøbes af kommunen eller af private leverandører.

De tilkøbsydelser, frikommunerne efter godkendelse kan tilbyde, vedrører både såkaldt merkøb og tillægskøb. Merkøb omfatter køb af mere af en kerneydelse end det, som borgeren i forvejen er visiteret til af kommunen (eksempelvis mere praktisk hjælp i hjemmet). Tillægskøb omfatter køb af ydelser, der ligger ud over den kerneydelse, borgeren er visiteret til af kommunen (eksempelvis mad til gæster hos den kommunale madserviceordning).

Efter det foreslåede *stk. 2* godkender ældreministeren forsøg efter *stk. 1* på baggrund af en samlet vurdering. Godkendelsen er betinget af, at kommunalbestyrelsen i frikommunen redegør for, hvorledes ordningen tilrettelægges, således at en række krav er opfyldt, jf. nedenfor.

Efter det foreslåede *stk. 2, nr. 1*, er forsøgsgodkendelse betinget af, at kommunalbestyrelsen i frikommunen redegør for, hvorledes følgende kriterium overholdes ved tilrettelæggelsen af ordningen:

- 1) Tilkøbsydelse må ikke træde i stedet for de ydelser, som borgeren er berettiget til efter lov om social service eller anden lovgivning.

Formålet med kriteriet i *stk. 2, nr. 1*, er, at tilkøbsydelser ikke træder i stedet for de ydelser, borgeren er berettiget til efter serviceloven eller anden lovgivning, eksempelvis sundhedsloven.

Efter det foreslåede *stk. 2, nr. 2-4*, er forsøgsgodkendelse endvidere betinget af, at kommunalbestyrelsen i frikommunen redegør for, hvorledes følgende kriterier overholdes ved tilrettelæggelsen af ordningen:

- 2) Prisen på tilkøbsydelsen skal afspejle de gennemsnitlige, langsigtede omkostninger ved at tilrettelægge og levere tilkøbsydelsen.
- 3) Konkurrenceforvridende effekter og krydssubsidiering må ikke forekomme.
- 4) Kommunalbestyrelsen må ikke opnå en økonomisk for tjeneste på tilkøbsydelser eller opkræve en lavere pris, end omkostningerne til tilrettelæggelse og levering af tilkøbsydelserne kan begrunde.

Formålet med kriterierne i *stk. 2, nr. 2-4*, er at sikre, at borgere, der benytter tilbuddet om tilkøbsydelser, ikke betaler mere end omkostningerne kan begrunde. Formålet med kriterierne i *stk. 2, nr. 2-4* er også at sikre, at skattefinansierede midler ikke medvirker til at holde prisen på tilkøbsydelser nede, således at konkurrenceforvridende effekter og krydssubsidiering som følge af udbuddet af tilkøbsydelser undgås. Det er således kommunalbestyrelsens pligt at sikre, at konkurrenceforvridende virkninger og krydssubsidiering som følge af udbuddet af tilkøbsydelser undgås.

For at sikre, at borgerens pris for tilkøbsydelsen afspejler alle de direkte og indirekte omkostninger, herunder overheads, der kan henføres til kommunalbestyrelsens tilrettelæggelse og levering af tilkøbsydelsen, skal prisen for tilkøbsydelsen fastsættes på baggrund af frikommunens gennemsnitlige, langsigtede omkostninger ved at udbyde de enkelte tilkøbsydelser. Det vil sige kommunalbestyrelsens omkostninger til tilkøbsydelsen under ét.

De gennemsnitlige, langsigtede omkostninger inkluderer både de direkte omkostninger, det vil sige de omkostninger, der direkte kan henføres til det pågældende tilbud, som fx råvarer, løn, køb af materialer og tjenesteydelser m.v., og de indirekte omkostninger, som fx andel af fællesomkostninger til lokaler, administration m.v. samt afskrivning og forrentning af kapitalapparatet. De gennemsnitlige langsigtede omkostninger er udtryk for, at udgifterne udjævnes over år.

Det skal dokumenteres, at alle direkte og indirekte omkostninger er indregnet i priserne, og der skal føres et separat

regnskab, der viser samtlige omkostninger og indtægter forbundet med tilkøbsydelser.

Der kan her henvises til "Vejledning om omkostningskalkulationer", der findes i afsnit 9.3 i "Budget og regnskabsystem for kommuner", som er bilag 1 i bekendtgørelse nr. 1237 af 5. oktober 2016 om kommunernes budget- og regnskabsvæsen, revision m.v.

Prisen fastsættes inklusiv udgifter til moms. For så vidt angår tilkøbsydelser, der anses for momspligtig virksomhed, medfører det, at den normale salgsmoms (25 pct.) skal medregnes ved prisfastsættelsen. Virksomheden vil dog have fradrag i momsangivelsen til SKAT for den købsmoms, der medgår til de momspligtige ydelser. For så vidt angår tilkøbsydelser, der anses for momsfristaget virksomhed, og hvor virksomheden ikke har momsfradragret, medfører det, at de indirekte udgifter til moms (købsmoms) skal medregnes i prisfastsættelsen.

Tilkøbsydelserne, som kommunalbestyrelsen træffer beslutning om at udbyde, vil ikke være omfattet af den kommunale og regionale momsrefusionsordning. Økonomi- og indenrigsministeren vil derfor foretage de nødvendige ændringer i bekendtgørelse nr. 1513 af 9. december 2016 om momsrefusionsordning for kommuner og regioner med henblik på at undtage tilkøbsydelser fra adgangen til momsrefusion. Såfremt tilkøbsydelser ikke blev undtaget fra momsrefusionsordningen ville dette medføre, at kommunalbestyrelsen i frikommunen kan afløfte udgifter til moms på de ydelser, som de efter kriterierne i *stk. 2, nr. 2*, skal prisfastsætte inklusiv udgifter til moms. I det omfang udbuddet af tilkøbsydelser er omfattet af Skatteministeriets momslovgivning, vil kommunalbestyrelsen i frikommunerne skulle overholde disse regler, jf. herved bekendtgørelsens § 1, stk. 1, 1. pkt.

Hvis prisen for tilkøbsydelser fastsættes i henhold til det ovenfor anførte, må risikoen for konkurrenceforvridende effekter og krydssubsidiering i vidt omfang antages at være imødegået.

Konkurrenceforvridende effekter kan især opstå i de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen ikke løbende sikrer sig, at der er fuld omkostningsdækning for de tilkøbsydelser, som den kommunale virksomhed tilbyder, eller hvis den kommunale virksomhed har en fortrinsstilling frem for private virksomheder, eksempelvis med hensyn til oplysninger om og adgang til de borgere, som er potentielle købere af tilkøbsydelserne.

Kommunalbestyrelserne i frikommunerne skal være opmærksomme på disse konkurrenceforvridende effekter både i forhold til allerede etablerede leverandører, og i forhold til, at det ikke afholder private leverandører fra at gå ind på markedet.

Kommunalbestyrelsen skal derfor sikre, at der kontinuerligt er fuld dækning for samtlige direkte og indirekte omkostninger, der er forbundet med en tilkøbsydelse, og at private le-

verandører har lige adgang til at tilbyde borgerne disse ydelser.

Hvis en kommunal ordning med tilkøbsydelser alligevel fører til konkurrenceforvridning, kan forholdet være omfattet af konkurrencelovens forbud mod konkurrenceforvridende støtte. Ifølge konkurrencelovens § 15 påser Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen overholdelse af konkurrenceloven, herunder lovens regler om konkurrenceforvridende offentlig støtte i konkurrencelovens § 11 a.

Efter konkurrencelovens § 11 a, stk. 1, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen udstede påbud om ophør eller tilbagebetaling af offentlig støtte, der er ydet til fordel for bestemte former for erhvervsvirksomhed. Der er dog to betingelser, som skal være opfyldt. For det første skal støtten have til formål eller til følge at forvride konkurrencen. For det andet er det en forudsætning, at støtten ikke er lovlig i henhold til offentlig regulering, jf. konkurrencelovens § 11 a, stk. 2, nr. 1-2.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har kompetencen til at vurdere, om den offentlige foranstaltning udgør konkurrenceforvridende støtte. I denne vurdering indgår en markedsvurdering af, om der er ydet en fordel, som ellers ikke ville være ydet under normale markedsvilkår.

Styrelsen har derimod ikke kompetence til at afgøre, om støtten har hjemmel i offentlig regulering, dvs. om støtten er en direkte eller nødvendig følge af love, bekendtgørelser, aktstykker eller andre regler, herunder reglerne om kommuners ulovbestemte opgaver (kommunalfuldmagten). Kompetencen hertil ligger hos den pågældende minister, henholdsvis den kommunale tilsynsmyndighed. I tvivlstilfælde skal Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen således afvente en vurdering af lovligheden fra enten ministeren eller det kommunale tilsyn, før der er mulighed for at udstede et eventuelt påbud.

Hvis det er en kommune, der har ydet den konkurrenceforvridende støtte, er det det kommunale tilsyn, som skal udtale sig om, hvorvidt støtten er lovlig i henhold til offentlig regulering, medmindre andet følger af lovgivningen, jf. § 11a, stk. 3. I det kommunale tilsyns vurdering vil i visse tilfælde indgå en vurdering af, om den kommunale eller regionale erhvervsaktivitet er sket på markedsvilkår.

Kun i tilfælde, hvor det kommunale tilsyn har vurderet, at den offentlige støtte ikke er lovlig i henhold til offentlig regulering, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen herefter udstede et påbud om ophør eller tilbagebetaling af ulovligt tildelt konkurrenceforvridende støtte, jf. § 11 a, stk. 1.

Styrelsen kan bl.a. behandle en sag af egen drift eller på baggrund af en klage. Klage over eventuel overtrædelse af konkurrenceloven kan indgives af enhver. EU-Kommissionen træffer afgørelse i sager om overtrædelser af de EU-retlige statsstøttereager.

Kommunalbestyrelsen skal som led i ansøgningen om godkendelse af forsøg med tilkøbsydelser oplyse, hvorledes fastsættelsen af prisen for tilkøbsydelser finder sted første gang. Kommunalbestyrelsen skal justere prisen fremadrettet, hvis kommunalbestyrelsen bliver bekendt med, at der er misforhold mellem prisen og de gennemsnitlige, langsigtede omkostninger.

Efter det foreslåede *stk. 2, nr. 5-6*, er forsøgsgodkendelse endvidere betinget af, at kommunalbestyrelsen i frikommunen redegør for, hvorledes følgende kriterier overholdes ved tilrettelæggelsen af ordningen:

- 5) Den enkelte borger, der benytter sig af tilkøbsydelser, skal være indforstået med tilkøbets omfang og pris.
- 6) Tilkøbet skal ske på borgerens eget initiativ.

Formålet med de foreslåede bestemmelser i *stk. 2, nr. 5 og 6*, er at sikre, at den enkelte borger, der benytter sig af tilkøbsydelser, er indforstået med tilkøbets omfang og pris, samt at tilkøbet sker på borgerens eget initiativ. Deri ligger, at borgeren verbalt, non-verbalt eller gennem adfærd i øvrigt på eget initiativ giver udtryk for et ønske om tilkøbsydelser. Bestemmelserne har dermed til formål at understøtte målgruppens mulighed for selvbestemmelse.

Det fremgår af den foreslåede *stk. 2*, at ældreministeren godkender forsøg efter den foreslåede *stk. 1* på baggrund af en samlet vurdering. Som eksempel på andre forudsætninger for en forsøgsgodkendelse nævnes, at eksempelvis målgruppe for forsøget er præciseret, og at forsøget i øvrigt er klart beskrevet.

Den foreslåede *stk. 3* fastlægger, at der ikke kan godkendes forsøg efter den foreslåede *stk. 1*, der indebærer, at borgere, der er visiteret til ydelser efter servicelovens § 85, kan tilkøbe ydelser, som er omfattet af servicelovens § 85. Efter servicelovens § 85 skal kommunalbestyrelsen tilbyde hjælp, omsorg eller støtte samt optræning og hjælp til udvikling af færdigheder til personer, der har behov herfor pga. betydeligt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer.

Den foreslåede *stk. 3* er relevant i forhold til borgere, der både er visiteret til ydelser efter servicelovens §§ 83 og 85. Selvom disse borgere er visiteret til ydelser efter servicelovens § 83, fastlægges med den foreslåede *stk. 3*, at ældreministeren ikke kan godkende forsøg med tilkøb af socialpædagogisk bistand til borgere, der er visiteret til ydelser efter servicelovens § 85.

Forsøg med tilkøb af socialpædagogisk bistand til borgere visiteret til ydelser efter servicelovens § 85, vil i stedet kunne finde hjemmel i § 15. Efter § 15 kan børne- og socialministeren godkende forsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i netværket om bedre styring af udgifterne på de specialiserede socialområde, kan tilbyde borgere, der er visiterede til ydelser efter servicelovens § 85, at tilkøbe yderligere af de allerede visiterede ydelser og tilkøb af andre

ydelser omfattet af servicelovens § 85, som borgeren ikke er visiteret til.

Til § 29

Efter de gældende regler i servicelovens § 151, stk. 1, har den stedlige kommune pligt til at føre tilsyn med, at de kommunale opgaver efter servicelovens §§ 83, 83 a og 86, løses i overensstemmelse med de afgørelser, kommunalbestyrelsen har truffet efter disse bestemmelser og i henhold til kommunalbestyrelsens vedtagne kvalitetsstandarder, jf. serviceloven § 139. Efter de gældende regler i servicelovens § 151 a, stk. 1 har kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor friplejeboligerne ligger, pligt til at følge op på enkelt-sager og føre tilsyn for lejere og beboere i friplejeboliger, jf. § 148, stk. 1 og 2, og § 151, stk. 1.

Efter de gældende regler i servicelovens § 151, stk. 2, 1. pkt., skal kommunalbestyrelsen som led i tilsynsforpligtelsen efter servicelovens § 151, stk. 1, hvert år foretage mindst ét uanmeldt tilsynsbesøg på plejehjem m.v., jf. servicelovens § 192, i plejeboligbebyggelser, der er omfattet af lov om almene boliger m.v. eller lov om boliger for ældre og personer med handicap, og i andre, tilsvarende boligenheder i kommunen. Efter de gældende regler i servicelovens § 151 a, stk. 2, 1. pkt., skal kommunalbestyrelsen som led i tilsynsforpligtelsen hvert år foretage mindst ét uanmeldt tilsynsbesøg i friplejeboliger.

Tilsynet omfatter indsatsen over for de beboere og lejere, der modtager kommunale serviceydelser, jf. servicelovens § 151, stk. 2, 2. pkt., og servicelovens § 151 a, stk. 2, 2. pkt. Tilsynet må ikke varetages af leverandører, herunder friplejeboligleverandører eller personer, der udfører opgaver på området, jf. servicelovens § 151, stk. 2, 3. pkt., og servicelovens § 151 a, stk. 2, 3. pkt.

Efter de gældende regler i servicelovens § 151, stk. 3, gælder kommunalbestyrelsens forpligtelse efter servicelovens § 151, stk. 1 og 2, ikke tilbud, som er omfattet af socialtilsynet, jf. § 4 i lov om socialtilsyn.

Med den foreslåede bestemmelse kan kommunalbestyrelsen i en frikommune i netværket om mere sammenhængende indsatser på tværs af sektorområder, træffe beslutning om, at servicelovens § 151, stk. 2, 1. pkt., og servicelovens § 151 a, stk. 2, 1. pkt., fraviges, således at et anmeldt tilsyn kan træde i stedet for et uanmeldt tilsyn.

Der vil gælde de samme krav til de anmeldte tilsyn, som gælder for de uanmeldte tilsyn efter gældende ret.

Kommunerne i netværket om mere sammenhængende indsatser på tværs af sektorområder har ønsket mulighed for at kunne foretage anmeldte plejehjemstilsyn frem for uanmeldte. Baggrunden for kommunernes ønske er, at det forventes, at anmeldte tilsyn kan bidrage til øget, systematisk læring på plejecentrene, da plejecenterledere vil kunne forberede sig

bedre på tilsynet og senere mere målrettet kunne følge op på tilsynet.

Hvis kommunalbestyrelsen træffer beslutning om, at et anmeldt tilsyn kan træde i stedet for det årlige uanmeldte tilsyn, betyder det, at kommunalbestyrelsen kan vælge at foretage årlige anmeldte tilsyn fremfor årlige uanmeldte tilsyn på plejehjem m.v., jf. servicelovens § 192, i plejeboligbebyggelser, der er omfattet af lov om almene boliger m.v. eller lov om boliger for ældre og personer med handicap, og i andre, tilsvarende boligenheder i kommunen, og i friplejeboliger. Forslaget bygger på tillid til, at kommunalbestyrelsen i en frikommune i netværket om mere sammenhængende indsatser på tværs af sektorområder, fortsat vil kunne varetage deres tilsynsforpligtelse ved at foretage anmeldte tilsyn fremfor uanmeldte tilsyn.

Som det fremgår af vejledning om hjælp og støtte efter serviceloven nr. 9341 af 8. maj 2015 punkt 296 skal kommunalbestyrelsen aktivt, opsøgende og systematisk føre tilsyn med, at borgerne får den hjælp, som de har krav på, og at hjælpen har den kvalitet – både fagligt og økonomisk – som man har besluttet, der skal være i kommunen. Lovforslaget ændrer ikke herved. Kommunalbestyrelsen har med lovforslaget fortsat mulighed for at foretage et uanmeldt tilsyn, selvom kommunalbestyrelsen efter den foreslåede bestemmelse har truffet beslutning om, at et anmeldt tilsyn kan træde i stedet for det årlige uanmeldte tilsyn.

Til § 30

Kommunalbestyrelsen skal efter gældende regler visitere udlændinge, som er omfattet af et integrationsprogram og berettiget til integrationsydelse, som enten jobparate eller aktivitetsparate, jf. integrationslovens § 17.

Det følger af integrationslovens § 17, at en udlænding under integrationsprogrammet skal anses som værende jobparat i de første 3 måneder efter at kommunalbestyrelsen har overtaget ansvaret for den pågældende. Denne hovedregel gælder dog ikke, såfremt det er åbenbart, at udlændingen ikke er i stand til at deltage i et virksomhedsrettet tilbud i form af virksomhedspraktik eller løntilskud. Tre måneder efter at kommunalbestyrelsen har overtaget ansvaret for udlændingen foretages der en egentlig visitering, hvorefter den pågældende udlænding visiteres som enten jobparat eller aktivitetsparat. Der skal løbende under integrationsprogrammet følges op på, om ændringer i udlændingens situation giver anledning til at omvisitere den pågældende.

Efter integrationslovens § 23, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen give udlændinge, som er omfattet af et integrationsprogram og berettiget til integrationsydelse, jf. integrationslovens § 16, stk. 2, beskæftigelsesrettede tilbud i form af tilbud om vejledning og opkvalificering, jf. integrationslovens § 23 a, tilbud om virksomhedspraktik, jf. integrationslovens § 23 b, eller tilbud om ansættelse med løntilskud, jf. integrationslovens § 23 c.

Efter integrationslovens § 23 b, stk. 1, kan kommunalbestyrelsen give tilbud om virksomhedspraktik på en offentlig eller privat virksomhed til udlændinge, som enten har behov for en afklaring af beskæftigelsesmål, eller som på grund af manglende faglige, sproglige eller sociale kompetencer kun vanskeligt kan opnå beskæftigelse på normale løn- og arbejdsvilkår eller med løntilskud.

Efter integrationslovens § 23 b, stk. 7, finder reglerne i §§ 48 og 49 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats om forholdet til virksomhedens ansatte, konkurrenceforvridning m.v. samt de regler, som beskæftigelsesministeren fastsætter i medfør af § 50 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, tilsvarende anvendelse over for udlændinge, der tilbydes virksomhedspraktik som led i et integrationsprogram.

Det indebærer, at reglerne i § 48, stk. 1, i lov om aktiv beskæftigelsesindsats og i § 73 i bekendtgørelse om en aktiv beskæftigelsesindsats, som er udstedt i medfør af § 50 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, om, at der i såvel private som offentlige virksomheder skal være et rimeligt forhold mellem antallet af ansatte uden tilskud og antallet af personer i virksomhedspraktik samt ansatte med løntilskud også finder anvendelse for virksomhedspraktik under integrationsprogrammet (rimelighedskravet). Rimelighedskravet betyder, at der skal være et rimeligt forhold mellem antallet af ordinært ansatte og antallet af personer i virksomhedspraktik samt ansatte med løntilskud. Der må maksimalt være 1 person i virksomhedspraktik for hver 5 ordinært ansatte, hvis en virksomhed har 0-50 ansatte, og herudover 1 person for hver 10 ordinært ansatte. Formålet med rimelighedskravet er bl.a. at sikre, at ledige primært arbejder sammen med ordinært ansatte og dermed opnår erfaringer, som bedst muligt bringer dem tættere på et ordinært arbejde.

Kommunerne i frikommunenetværket har anført, at rimelighedskravet kan udgøre en unødigt barriere for at få personer længst fra arbejdsmarkedet, herunder aktivitetsparate udlændinge under integrationsprogrammet, ud i virksomhedspraktik.

På den baggrund foreslås det, at der gives adgang til forsøgsvist at fravige rimelighedskravet for aktivitetsparate udlændinge under integrationsprogrammet med det formål at få flere af de nyankomne udlændinge, som visiteres aktivitetsparate, i virksomhedspraktik.

Forslaget skal ses i sammenhæng med, at der på beskæftigelsesministerens område vil blive etableret adgang til, at kommunerne i frikommunenetværket kan etablere forsøg med fravigelse af rimelighedskravet i forbindelse med virksomhedspraktik for andre persongrupper langt fra arbejdsmarkedet, herunder aktivitetsparate uddannelses- og kon-tanthjælpsmodtagere.

Det foreslås i § 30, stk. 1, at udlændinge- og integrationsministeren kan godkende frikommuneforsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune i netværket om en mere fleksibel og effektiv beskæftigelsesindsats, herunder ny-

tænkning af integrationsområdet, for aktivitetsparate udlændinge, jf. integrationslovens § 17, som tilbydes virksomhedspraktik som led i et integrationsprogram efter integrationsloven, kan fravige kravet om, at der i såvel private som offentlige virksomheder skal være et rimeligt forhold mellem antallet af ansatte uden tilskud og antallet af personer i virksomhedspraktik samt ansatte med løntilskud, jf. integrationslovens § 23, stk. 7, jf. § 48, stk. 1, i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Forslaget indebærer, at udlændinge under integrationsprogrammet, som er visiteret aktivitetsparate, jf. integrationslovens § 17, kan modtage tilbud om virksomhedspraktik uden hensyntagen til rimelighedskravet. Det bemærkes videre, at udlændinge, der er visiteret aktivitetsparate, ikke repræsenterer en reel arbejdskraft, og at der derfor ikke vil være behov for den beskyttelse mod fortrængning af ordinær arbejdskraft, som rimelighedskravet også nedsætter risikoen for.

Med det foreslåede *stk. 2*, angives de specifikke bestemmelser, der i forbindelse med en forsøgsgodkendelse efter *stk. 1* kan dispenseres fra. Det drejer sig om § 48, stk. 1, i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, hvorefter der i såvel private som offentlige virksomheder skal være et rimeligt forhold mellem antallet af ansatte uden tilskud og antallet af personer i virksomhedspraktik samt ansatte med løntilskud. Herudover kan der dispenseres fra § 73 i bekendtgørelse om en aktiv beskæftigelsesindsats, som er udstedt i medfør af § 50 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats. Det følger af bekendtgørelsens § 73, at antallet af personer i virksomhedspraktik, herunder nytteindsats, og antallet af ansatte med løntilskud efter kapitel 12 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats maksimalt må udgøre 1 person for hver 5 ordinært ansatte, hvis virksomheden har 0-50 ansatte, dog altid 1 person, og herudover 1 person for hver 10 ordinært ansatte.

Det foreslås i *stk. 3*, at det er en betingelse for forsøget, at der er tale om virksomhedspraktik i små miljøer med et særligt fokus på trygge rammer omkring udlændingen, og at jobcenteret vurderer, at udlændingen bedst udvikler sig i sådanne miljøer.

Forslaget indebærer, at der i hvert enkelt tilfælde, hvor der etableres en virksomhedspraktik skal foretages en konkret vurdering af, om der er tale om en virksomhed, der kan skabe trygge rammer omkring den pågældende udlænding, ligesom der skal foretages en vurdering af, om virksomheden kan danne baggrund for den bedst mulige udvikling hos den enkelte udlænding.

Det foreslås i *stk. 4*, at såfremt der under en virksomhedspraktik sker ændringer i en persons evner og forudsætninger for at deltage i praktikken, foretages der en ny vurdering af, om personen fortsat opfylder betingelsen i *stk. 3*.

Forslaget indebærer, at det løbende skal vurderes, om betingelserne i *stk. 3* er opfyldt. Hvis praktikforløbet fx ikke længere vurderes at kunne danne baggrund for den bedst mulige

udvikling hos den enkelte udlænding, vil betingelsen i stk. 3 ikke længere være opfyldt. Det kan være både være tilfældet, hvis forholdene på arbejdspladsen har ændret sig, hvis udlændingens forhold ændrer sig under praktikopholdet eller det i denne periode viser sig, at udlændingen fx har andre udfordringer eller behov, der giver anledning til at give et andet tilbud. Tilsvarende gælder, hvis en aktivitetsparat udlænding fx oplever en betydelig positiv udvikling, som indebærer, at den pågældende nu kan visiteres som jobparat. I den situation vil betingelserne i stk. 3 heller ikke længere være opfyldt. Det bemærkes i den forbindelse, at kommunalbestyrelsen er forpligtet til løbende efter behov at følge op på en udlændings integrationskontrakt og integrationsprogram, herunder om der er behov for at justere på målene for udlændingens integration eller i indsatserne, der bl.a. skal bringe udlændingen tættere på arbejdsmarkedet, jf. integrationslovens §§ 19 og 20. I forbindelse med den løbende opfølgning efter behov skal der også tages stilling til, om udlændingens situation og udvikling giver anledning til at omvisitere den pågældende fra aktivitetsparat til jobparat eller omvendt. Visiteres en aktivitetsparat udlænding i forsøgsordningen således efterfølgende jobparat kan den pågældende ikke længere være omfattet af forsøgsordningen.

Til § 31

Forsøgsperioden for frikommuneforsøg igangsæt i medfør af lov om frikommuner m.v. udløber den 30. juni 2017, jf. lovens § 1. Igangværende forsøg i de ni frikommuner, der er igangsæt på baggrund af forsøgsbestemmelser i lov om frikommuner m.v., skal derfor være afsluttet senest på det tidspunkt, medmindre der i anden lovgivning er etableret hjemmel til, at forsøgene kan fortsætte.

Som konsekvens heraf foreslås det i *stk. 1*, at lov om frikommuner m.v. ophæves.

Ændringen medfører, at de ni frikommuner herefter ikke vil have hjemmel til at udføre forsøg efter lov om frikommuner m.v.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.2. i de almindelige bemærkninger.

Til § 32

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2017, jf. det foreslåede *stk. 1*.

Lovforslaget vil først få retsvirkning i forhold til borgere, virksomheder m.fl. i de udvalgte frikommuner, når kommunalbestyrelsen i frikommunen har truffet beslutning om at iværksætte et forsøg.

Hvis iværksættelsen af et forsøg forudsætter godkendelse af vedkommende minister, vil forsøget først få retsvirkning i forhold til kommunens borgere, når ministerens godkendelse foreligger, eller hvis kommunalbestyrelsen ikke har fået afslag på ansøgningen efter 25 dage, jf. forslaget § 7.

Med henblik på at understøtte en god implementering og afprøvning af de forsøg, som kommunalbestyrelserne i frikommunerne træffer beslutning om at iværksætte, kan kommunalbestyrelserne alene frem til den 1. oktober 2018 træffe beslutning om at iværksætte forsøg efter loven, jf. det foreslåede *stk. 2*. Dette vil sikre en forsøgsperiode af en vis varighed for alle igangsatte forsøg.

I forhold til forsøgshjemler med krav om, at den relevante minister godkender en ansøgning om forsøg, gælder, at en ansøgning om forsøg fra kommunalbestyrelsen i en frikommune, som er fremsendt til den relevante minister inden den 1. oktober 2018, men hvor ministerens godkendelse af forsøget først fremsendes til kommunalbestyrelsen efter den 1. oktober 2018, kan iværksættes senest 1 måned efter, at kommunalbestyrelsen er blevet oplyst om godkendelsen.

Økonomi- og indenrigsministeren kan efter forslaget § 8 bl.a. fastsætte krav til offentliggørelse af igangsatte frikommuneforsøg. Såfremt økonomi- og indenrigsministeren ikke fastsætter særlige regler herfor, betragtes et forsøg efter denne lov som iværksat, når kommunalbestyrelsen i en frikommune har truffet beslutning om at igangsætte forsøget eller at anmode om godkendelse af et forsøg.

Det foreslås i *stk. 3*, at de hidtil gældende regler i § 7 om revurdering af fleksjobvisiterede, § 7 c om frivilligt, ulønnet arbejde, § 7 d om arbejdsdusør, § 7 e om løntilskuddets størrelse, § 7 f om seniorjob i private virksomheder, § 27 e om længerevarende ophold i botilbud efter § 108 i lov om social service og § 29 c om lejeforhold for almene plejeboliger fortsat finder anvendelse for forsøg, som er igangsæt efter lov om frikommuner m.v. inden den 1. juli 2017. Forsøgene kan fortsætte frem til den 1. juli 2019.

Ændringen indebærer, at frikommuner, der som led i frikommuneforsøg 2012-2015 har igangsæt forsøg efter de nævnte bestemmelser, vil kunne fortsætte med at udføre forsøgene frem til den 1. juli 2019, selvom loven ophæves. Det bemærkes, at forsøg efter lov om frikommuner m.v. senest skulle iværksættes den 31. december 2013. Denne betingelse var også gældende ved forlængelsen af ordningen frem til 30. juni 2017. Den foreslåede forlængelse af de udvalgte forsøg giver således alene mulighed for, at de ni frikommuner fortsat kan udføre disse forsøg, såfremt kommunalbestyrelserne senest den 31. december 2013 har truffet beslutning om at iværksætte et eller flere af de udvalgte forsøg. Disse forsøg kan dermed fortsætte frem til den 30. juni 2019.

Forsøgsbestemmelser efter § 7 om revurdering af fleksjobvisiterede, § 7 c om frivilligt, ulønnet arbejde, § 7 d om arbejdsdusør, § 7 e om løntilskuddets størrelse, § 7 f om seniorjob i private virksomheder i lov om frikommuner m.v., henhører under Beskæftigelsesministeriets område. Forslaget om at forlænge forsøgsperioden for igangværende forsøg efter de nævnte bestemmelser skal ses i lyset af aftale om

kommunernes økonomi for 2017, hvori det er aftalt at undersøge mulighederne for at forenkle reglerne om den aktive beskæftigelsesindsats. Som led i udmøntningen af aftalen har Beskæftigelsesministeriet iværksat en række analyser, der undersøger mulighederne for at forenkle den aktive beskæftigelsesindsats. Det vurderes derfor hensigtsmæssigt at forlænge igangværende forsøg indtil 1. juli 2019, hvor det forventes at arbejdet med at forenkle reglerne er gennemført.

Forsøgsbestemmelsen efter § 27 e om længerevarende ophold i botilbud efter § 108 i lov om social service henhører under Børne- og Socialministeriets område. Forsøgsbestemmelsen efter § 29 c om lejeforhold for almene plejeboliger henhører under Transport-, Bygnings- og Boligministeriets område. Forslaget om at forlænge forsøgsperioden for igangværende forsøg efter de nævnte bestemmelser skal ses i lyset af aftale om kommunernes økonomi for 2017, hvori det er aftalt at drøfte regelforenklinger og styringstiltag på boligområdet, herunder en mere fleksibel anvendelse af botilbud og plejeboliger. En arbejdsgruppe bestående af KL, Finansministeriet, Børne- og Socialministeriet, Sundheds- og Ældreministeriet samt Transport, Bygnings- og Boligministeriet er derfor i gang med at afdække omfanget af problemstillingen og se på løsningsmuligheder. Det vurderes derfor hensigtsmæssigt at forlænge igangværende forsøg indtil 1. juli 2019, hvor det forventes, at mulighederne for at forbedre og forenkle reglerne er afdækket, og eventuelle regelændringer som følge heraf er gennemført.

Det bemærkes, at forlængelsen alene indebærer, at frikommuner har mulighed for at fortsætte de forsøg, der er igangsat inden den 1. juli 2017. Frikommunerne vil ikke være forpligtet til at udføre forsøgene i hele perioden. Kommunalbestyrelserne i frikommunerne kan således – som det også er tilfældet efter de gældende regler – frit træffe beslutning om at afslutte igangværende forsøg inden den 1. juli 2019.

Den foreslåede bestemmelse medfører, at eksisterende aftaler m.v. med borgere, foreninger m.v. som led i et frikommuneforsøg ikke bortfalder eller automatisk forlænges. Det forudsættes således, at eksisterende aftaler m.v. om nødvendigt opsiges eller genforhandles i forbindelse med, at frikommunerne træffer beslutning om at videreføre forsøg udover den hidtidige udløbsdato for frikommuneforsøget den 30. juni 2017.

Det foreslås i *stk. 4*, at økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om offentliggørelse, evaluering og indberetning af forsøg, der er omfattet af *stk. 3*. Med bestemmelsen vil der således kunne fastsættes regler svarende til de regler, som økonomi- og indenrigsministeren i dag har fastsat med hjemmel i den gældende § 5 i lov om frikommuner m.v. Der vil bl.a. kunne fastsættes visse minimumskrav til frikommunernes offentliggørelse af beslutninger om at fortsætte eller afbryde forsøg, herunder indholdet heraf, bl.a. på kommunens hjemmeside samt krav om, at kommunalbestyrelserne i frikommunerne underretter Økonomi- og Indenrigsministeriet om sådanne beslutninger. Der vil endvidere kunne fastsættes krav om evaluering i det omfang, det er relevant i forhold til det specifikke forsøg.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.2. i de almindelige bemærkninger.

Til § 33

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighed. Loven skal efter den foreslåede bestemmelse ikke gælde for Færøerne og Grønland.